

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

*Кафедра парламентаризму
Наукова школа вітчизняного парламентаризму
ГО «Академія парламентаризму»*

ЕВОЛЮЦІЯ ІДЕЇ СОБОРНОСТІ У ПРОЦЕСІ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

ЗБІРНИК
творчих робіт здобувачів вищої освіти
ОП «Парламентаризм та парламентська діяльність»
до Дня Соборності України (2024-2025 рр.)

*За загальною редакцією
Л. Г. Комахи, В. А. Гошовської*

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 12 від 12 березня 2025 р.)

Еволюція ідеї соборності у процесі українського державотворення: збірник творчих робіт здобувачів вищої освіти ОП «Парламентаризм та парламентська діяльність» до Дня Соборності України (2024–2025 рр.) (Київ, 22 січ. 2025 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, В. А. Гошовської. Київ: ННПУДС КНУ ім. Тараса Шевченка, 2025. 108 с.

До видання увійшли творчі розробки (есе, тези) учасників конкурсу, проведеного в рамках щорічних Всеукраїнських круглих столів, присвячених Дню Соборності України в 2024 і 2025 роках, у Навчально-науковому інституті публічного управління та державної служби КНУ імені Тараса Шевченка кафедрою парламентаризму. Мета конкурсу полягала в стимулюванні творчого потенціалу магістрантів щодо створення аналітичних, програмних, прогнозних, звітних та інших матеріалів про цінність Соборності українського народу в контексті становлення, розвитку і зміцнення Української держави.

Збірник тез розрахований на наукових, науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти і наукових установ, студентів, аспірантів і докторантів, практиків системи публічного управління та інших зацікавлених осіб.

УДК 323.2:316.42(06)

Матеріали друкуються в авторській редакції, мовою оригіналу.

ЗМІСТ

ВСТУПНІ СЛОВА.....	5
ВІТАЛЬНІ СЛОВА	9
ЖУРИ КОНКУРСУ	10

КОНКУРСНІ РОБОТИ У 2025 р.

БОЙКО Руслан. РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА.....	11
ВОЙЦЕХІВСЬКА Дарина. ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ДНЯ СОБОРНОСТІ	12
ГАТАЛЯК Романна. СОБОРНІСТЬ У МОЄМУ ЖИТТІ.....	14
ГУМЕНЮК Діана. СОБОРНІСТЬ ЯК ШЛЯХ ДО ПРОЦВІТАЮЧОЇ УКРАЇНИ	16
ДЕЙНЕКА Сергій. ЄДНІСТЬ ЯК ГОЛОВНИЙ СИМВОЛ СОБОРНОСТІ І МІЦНОСТІ УКРАЇНИ.....	17
ДЗЕГА Олена. МОВА ЯК ОСНОВА СОБОРНОСТІ: РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ОБ'ЄДНАННІ НАЦІЇ.....	18
ДЬОМІНА Марія. ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ДНЯ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ.....	20
ДОЦЕНКО Марія. ДЕНЬ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ: ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ	22
ДЯДЮК-КОЛЕСОВА Юлія. СОБОРНІСТЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ – ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	24
КАПУСТИНА Олена. ЄДНІСТЬ ЯК ГОЛОВНИЙ СИМВОЛ СОБОРНОСТІ І МІЦНОСТІ УКРАЇНИ	26
КОВАЛЬЧУК Катерина. СОБОРНІСТЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ФАКТОР УКРІПЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ: ІНТЕГРАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ СВІДОМОСТІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	27
КОВАЛЕНКО Микита. ДЕНЬ СОБОРНОСТІ: МАЙБУТНЄ МОЛОДІ (РОЗДУМИ МАЙБУТНЬОГО МАГІСТРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ)	29
КОРЕЦЬКА Владислава. СОБОРНІСТЬ КРІЗЬ КОРДОНИ: АРХІВНІ СВІДЧЕННЯ ПРО ЗВЕРНЕННЯ УКРАЇНЦІВ КУБАНІ, СТАРОДУБЩИНИ, СЛОБОЖАНЩИНИ ДО ВУЦВК.....	32
КОРНЕЛЮК Тарас. СОБОРНІСТЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ФАКТОР УКРІПЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ: ІНТЕГРАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ СВІДОМОСТІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	36
КРАВЧЕНКО Наталія. ІСТОРИЧНІ УРОКИ СОБОРНОСТІ.....	37
КРАСНОВ Антон. «ПИТАЙ НЕ ЩО ДЕРЖАВА МОЖЕ ЗРОБИТИ ДЛЯ ТЕБЕ, А ЩО ТИ МОЖЕШ ЗРОБИТИ ДЛЯ ДЕРЖАВИ» (Джон Кеннеді)	40
КРУГЛИК Ольга. СОБОРНІСТЬ У ЧАСИ ВІЙНИ: ЄДНІСТЬ, ЩО ЗМІЦНЮЄ НАЦІЮ.....	41
КУДІНОВ Ігор. СОБОРНІСТЬ: ВІД РЕЛІГІЙНОГО КОНЦЕПТУ ДО НАЦІОНАЛЬНОГО СВЯТА.....	43
МАЛЮЖЕНОК Ольга. В ЄДНОСТІ – СИЛА	45
МЕЛЬНИЧУК Любова. ЄДНІСТЬ ЯК ГОЛОВНИЙ СИМВОЛ СОБОРНОСТІ І МІЦНОСТІ УКРАЇНИ	49
МОЖАЄВА Богдана. СОБОРНІСТЬ УКРАЇНИ: ЄДНІСТЬ ЯК ОСНОВА НАШОЇ СИЛИ.....	51
МОРЕВ Владислав. ДЕРЖАВНА ВЛАДА І РОЛЬ ОСОБИ В ДЕРЖАВІ	54
МОРОЗ Олександра. СОБОРНА УКРАЇНА НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ (1919 РІК): НАДІЇ І ВТРАЧЕНІ ШАНСИ	56
ПЛЮЩ Ілона-Марія. СОБОРНІСТЬ ЯК МОЗАЙКА: ЄДНІСТЬ У РІЗНОМАНІТНОСТІ	58
ПОГРІБНЯК Артем. МИСТЕЦТВО ОБ'ЄДНАННЯ	60
РОМАНОВ Владислав. ДЕРЖАВА – ЦЕ Я.....	61
СУХИНЮК Юлія. ДУШЕСПІЛЬНІСТЬ: НОВИЙ ПОГЛЯД НА УКРАЇНСЬКУ СОБОРНІСТЬ	62
ШИДЛОВСЬКИЙ Андрій. ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ДНЯ СОБОРНОСТІ.....	64
ЯКОВЕНКО Олексій. ДЕМОКРАТІЯ ПРОТИ АВТОКРАТІЇ: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД У ГЛОБАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ.....	66

КОНКУРСНІ РОБОТИ У 2024 р.

БАЛАГУРА Олексій. СОБОРНІСТЬ – ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ	68
ГАРІЧЕВА Катерина. КАЗКА ПРО СОВОРНІСТЬ	71
ДОБРИКОВА Єлизавета. «Я ПОЧИНАЮ З ЛЮДИНИ В ДЗЕРКАЛІ...».....	72
ІСАКОВА Інна. СОБОРНІСТЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ФАКТОР УКРІПЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ: ІНТЕГРАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ СВІДОМОСТІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	73
КАФІЗОВ Денис. ДЕРЖАВНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА РОЛЬ ГРОМАДЯН У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВИ	75
КИСІЛЬ Віктор. ДЕНЬ СОБОРНОСТІ: МИНУЛЕ І СЬОГОДЕННЯ	77
КРАВЧУК Олексій. СОБОРНІСТЬ: ЄДНІСТЬ У РІЗНОМАНІТТІ.....	78
КОЛЬГА Василь. СОБОРНІСТЬ: СЬОГОДЕННЯ.....	79
КОРЕЦЬКА Владислава. ФОТОГРАФІЯ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ (ДО ДНЯ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ).....	80
КРАСНІКОВ Віталій. ЩО ТАКЕ ДЕРЖАВА І ДЕРЖАВНІСТЬ....	82
КУЛКОВА Єлизавета. ВЗАЄМОДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ СОБОРНОСТІ У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	84
ЛАВРЕНЧУК Марина. ...ДО ДНЯ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ.....	86
МУСІЄНКО Аліса. ДЕРЖАВНІСТЬ І СОБОРНІСТЬ: ВИБІР КОЖНОГО УКРАЇНЦЯ	89
ПАНЧЕНКО Ольга. РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛЕГІТИМНОСТІ ВЛАДИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ.....	91
ПІРКЛ Дмитро. ДОМНИ НАД ДНІПРОМ BLAST FURNACES ABOVE THE DNIPRO.....	96
ПЛЯС Віталій. МЕХАНІЗМ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕПУТАТІВ	99
ТУПЕЛЬНЯК Ігор. УСТАНОВЧА ГІЛКА ВЛАДИ – ВИМОГА ЧАСУ ТА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СЬОГОДЕННЯ (власні роздуми і стратегія розвитку).....	101
ШЕПЕТЬКО Сергій. УКРАЇНА І СОБОРНІСТЬ: РОЗДУМИ ПРО ДЕРЖАВУ	105
ШИРЯЄВА Валерія. Я – ДЕРЖАВА	107

ВСТУПНІ СЛОВА

Лариса КОМАХА, директор ННІ публічного управління та державної служби, доктор філософських наук, професор

Шановні друзі, колеги, шановне товариство!

Щороку 22 січня Україна святкує День Соборності, вшановуючи підписання Акту Злуки між Українською Народною Республікою (УНР) та Західноукраїнською Народною Республікою (ЗУНР) у 1919 р.

Концепція соборності є центральною для української ідентичності. Вона не просто про об'єднання людей в одній державі, а про спільні цінності, цілі та прагнення.

Сьогодні нам потрібно гартуватися, допомагати один одному та нашому війську і державі, бути сильними і мудрими на власній землі, пам'ятати, скільки людей поклали своє життя і здоров'я за нашу незалежність, скільки й нині гине в жорстоких боях із ворогом – російською федерацією, наближаючи нашу перемогу.

21 січня 1990 р. на честь 71-річниці Акту Злуки Народний рух України організував «живий ланцюг» від Івано-Франківська через Львів до Києва. Це була одна з перших масштабних антирадянських українських акцій, що поклали кінець СРСР і дала змогу Україні здобути справжню незалежність. Довжина ланцюга перевищувала 770 км, а, за різними оцінками, участь в акції взяли від 500 тис. до 3 млн осіб.

Офіційно свято було встановлене в 1999 р. Його дати кілька разів змінювались, але нікому не вдалося його відмінити.

Ця подія характеризує не тільки прагнення відновити історичну справедливість, а й мотивувати суспільство до єдності в умовах нових випробувань – агресії рф, що розпочалась.

Здатність суспільства консолідувати сили – усвідомлюючи, що сила – в єдності, – дала можливість українцям не тільки стримати ворога напочатку повномасштабного вторгнення рф в Україну, а й виступити загальнонаціональним фронтом на протидію широкомасштабним військовим діям агресора.

Сьогодні, в умовах війни, яка триває майже 3 роки, ми розуміємо, що тільки об'єднуючи спільні зусилля – воїнів на лінії фронту, а також усіх громадян – у прифронтовій зоні та в тилу, хто забезпечує життєдіяльність країни, – залежить здатність суспільства вижити, перемогти і відновитися.

Україна продовжує боротись і жити!

І сьогоднішня подія – додаткове свідчення життєздатності суспільства, спроможності виявляти себе в усіх сферах, включно з розвитком дослідницької діяльності молоді, якій і належатиме завдання відновлення України.

Віriamo, що конкурс творчих робіт до Дня Соборності стане особливою подією в житті нашого студентства і сприятиме активній пошуковій роботі молоді, науковому осмисленню проблем, які набувають особливого значення як для сьогодення, так і майбутнього розвитку України.

Цей захід проходить за ініціативи кафедри парламентаризму уже 12-й раз поспіль. У цьому році – уже вдруге – у форматі Конкурсу творчих робіт студентів освітньої програми «Парламентаризм та парламентська діяльність» спеціальності «Публічне управління та адміністрування» – до Дня Соборності України.

Ми сподіваємось, що це стало вже доброю традицією нашого Інституту й Університету і в майбутньому стане Всеукраїнським конкурсом.

Безперечно, сьогодні нашій державі особливо потрібні професійні, сміливі, патріотичні громадяни, але потрібні і творчі, які своїми витворами майстерності сприятимуть вирішенню складних завдань нетрадиційними способами.

Ми розуміємо, що серед наших студентів таких є багато, і тому запропонували цей захід саме у форматі Конкурсу творчих робіт.

Валентина ГОШОВСЬКА, завідувачка кафедри парламентаризму,
доктор політичних наук, професор

Шановні Володимире Анатолійовичу, Ларисо Григорівно, шановне товариство, дякуємо вам за підтримку нашої ініціативи.

Конкурс творчих робіт – це спроба поєднати на публічному науково-практичному заході всеукраїнського рівня наукові знання і творчість здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою магістерського рівня «Парламентаризм і парламентська діяльність», в аспекті соборності України та українських цінностей, які символізують стійкість і єдність нашого народу у збереженні своєї нації і своєї незалежної держави.

За багаторічну співпрацю зі студентством ми відчули потребу в творчому пошуку власних ідей і думок щодо розкриття базових концептів вітчизняного парламентаризму, серед яких, поряд із демократією і добрим врядуванням, є і Соборність, яку ми розглядаємо не лише як демократичну засаду і цінність, а і як відроджену традицію українського народу, в основі якої лежить цінність єдності.

Ми вважаємо, що принцип соборності є основою соборної демократії, яка суттєво відрізняється від інших її видів, зокрема:

- від консоціативної демократії, що характеризується владою великої коаліції політичних лідерів, кожен з яких представляє окремий сегмент суспільства (теорія А. Лейпхарта);
- від консолідованої демократії, що ґрунтується на провідній ролі політичних організацій, а не провідній ролі громадян у політичних процесах (теорія О. Доннелла і Ф. Шміттєра);
- від плюралістичної демократії (поліархії – влади багатьох), в якій сформовані інститути контролю над діяльністю політичної еліти (теорія А. Даля).

Наукова школа вітчизняного парламентаризму, яку я представляю і очолюю, розробляє концепцію соборної демократії, яка ґрунтується на ідеях єдності гілок влади, влади з народом, влади та територій, що сприяє сталому розвитку держави і робить її більш стійкою, сильною і водночас відповідальною перед громадянським суспільством.

Така єдність є ціннісною. Вона ґрунтується на високому рівні національної самосвідомості і високих суспільних потребах, таких як потреба у свободі, гідності і незалежності.

Тому особливо важливими є ваші власні думки щодо соборності України.

Як співголова конкурсного журі зазначу, що, на відміну від минулорічних пріоритетів (2024 р.) цього року (2025 р.) у обґрунтуванні проблем Соборності України наші студенти їх дещо змістилися у бік підвищення особистої відповідальності за справи держави. Це свідчить про високий рівень вашої самосвідомості і про те, що цінність соборності, закарбована в нашої історії і боротьбі за незалежність держави, стає традицією для молодих українців.

Про це свідчить і назва теми нашого конкурсу «Еволюція ідеї соборності у процесі українського державотворення», яка практично підтверджена вашими творчими роботами: від історії Злуки до сучасного об'єднання українського народу навколо ідеї українського державотворення.

Нагадаю, що День Соборності офіційно було встановлено у 1999 р. Дати кілька разів змінювались, але нікому не вдалося його відмінити, бо ще 21 січня 1990 р. живий ланцюг між Києвом і Івано-Франківськом, що перевищував 770 км, а, за різними оцінками, участь в акції взяли від 500 тис. до 3 млн осіб, не дозволив скасувати це свято.

Нині ця подія характеризує не тільки прагнення відновити історичну справедливість, а й мотивує суспільство до єдності в умовах нових випробувань – повномасштабного вторгнення рф в Україну, коли суспільство консолідувало всі сили, дієво усвідомило, що сила – в єдності. Саме це дало змогу українцям не тільки стримати ворога на початку повномасштабного вторгнення рф в Україну, а й виступити загальнонаціональним фронтом на протидію широкомасштабним військовим діям агресора.

Україна продовжує боротись і жити!

Сьогодні дні соборності проходять у чорно-білому калейдоскопі довгих тривожних ночей і куцих, схожих на радість і світло, днів у сутінках січня. Час тривоги, нашого болю, наших розчарувань і сподівань на перемогу в цій страшній війні.

Зціпивши зуби, ловимо кожне обнадійливе повідомлення зі Сходу нашої Соборної України, де лютує хижа смерть, але де світло змагає пільму, як це вже було і 100, і 300 років тому, коли ворог вгризається в нашу материзну. І знову в оборону рідної землі стають українські герої. І ніякій осатанілій орді, що знавісніло хоче поставити на коліна горду незламну націю, стерти з історичної пам'яті генетичну матрицю українця, цього не вдасться зробити.

Наша історія, наша Соборність, наші Збройні сили дають шанс у цей непевний час впевнитися: ми вбережемо нашу Вітчизну і для тих, хто прийде після нас, прийде, щоб жити, радіти й любити.

І сьогоднішня подія – додаткове свідчення життєздатності суспільства, спроможності виявляти себе в усіх сферах, включно з розвитком дослідницької діяльності молоді, на яку покладається завдання відновлення України.

Ми вважаємо, що конкурс творчих робіт до Дня Соборності стане особливою подією в житті нашого студентства і сприятиме активній пошуковій роботі молоді, науковому осмисленню проблем, які набувають особливого значення як для сьогодення, так і майбутнього розвитку України.

Особлива подяка народному депутату України IX скликання Володимирі КРЕЙДЕНКУ, виконавчому директору ГО «Добробат – добровольчий будівельний батальйон» Дмитру ІВАНОВУ та його представнику, Михайлу БРИЖКУ; президенту БФ «Фундація ренесанс України», Мар'яні ДВУЛІТ та її представниці Світлані ОБРЕМСЬКІЙ, які взяли активну участь у підготовці і проведенні нашого заходу і виступили членами журі (за погодженням).

ВІТАЛЬНІ СЛОВА

Іван Олександрович ЗАЄЦЬ, український політик, народний депутат Верховної Ради України I, II, III, IV та VI скликань

Соборність України – це важлива історична подія, яка сягає своїм корінням у 1919 р. Саме тоді, на Софіївському майдані в Києві, було проголошено Акт Злуки, що закріпив об’єднання українських земель на політичному та правовому рівнях.

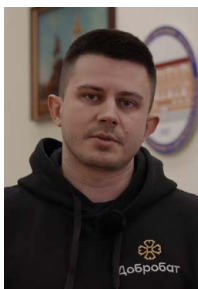
На жаль, ця ідея не була повністю реалізована, адже її втілення залишилося переважно в юридично-політичній площині. Водночас соборність як духовна цінність, що об’єднує людей і породжує в їхніх серцях та розумах відчуття єдності, продовжувала жити та береглася до наших днів.

Розглядаючи це поняття, варто заглибитися в його суть. Соборність зазвичай розуміють як об’єднання всіх етнічних українських територій. І це цілком слушно, адже саме земля формує націю, її мову, традиції та звичаї. Це ті чинники, які згуртовують громадян у єдину національну спільноту. Крім того, земля є основою господарського укладу та визначає ритміку мови, властиву тому чи іншому народові. Тому, говорячи про соборність, слід акцентувати увагу не лише на територіальному об’єднанні, а й на духовній єдності.

Духовна єдність, своєю чергою, ґрунтується на національному світогляді, релігійно-церковних відносинах та інших глибинних аспектах суспільного життя. Усвідомлення цих цінностей є ключовим для збереження соборності України в сучасному світі.

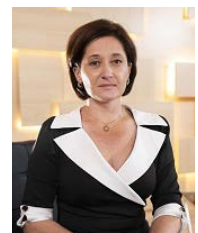
Володимир КРЕЙДЕНКО, народний депутат України IX скликання, кандидат наук з державного управління

Михайло БРИЖКО, представник ГО «Добробат – добровольчий будівельний батальйон»

Світлана ОБРЕМСЬКА, заступник директора благодійного фонду «Фундація ренесанс України»

Тетяна СИВАК, завідувач тренінгового центру Дослідницької служби Верховної Ради України, доктор наук з державного управління, доцент кафедри парламентаризму

ЖУРІ КОНКУРСУ:

Голова – директор ННІ публічного управління та державної служби **Лариса Комаха**, доктор філософських наук, професор.

Співголова – завідувач кафедри парламентаризму, керівник Наукової школи вітчизняного парламентаризму **Валентина Гошовська**, доктор політичних наук, професор.

Члени:

народний депутат України IX скликання **Володимир Крейденко**, кандидат наук з державного управління;

виконавчий директор ГО «Добробат – добровольчий будівельний батальйон» **Дмитро Іванов**; президент Благодійного фонду «Фундація ренесанс України», **Мар'яна Двуліт**, кандидат медичних наук;

члени Наукової школи вітчизняного парламентаризму: **Лідія Даниленко**, професор кафедри парламентаризму, доктор педагогічних наук, професор; **Ірина Дудко**, професор кафедри парламентаризму, доктор політичних наук, професор.

Учасники Конкурсу: члени Наукової школи вітчизняного парламентаризму ННІ публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, представники Громадської організації «Академія парламентаризму» – випускники та здобувачі вищої освіти ОПП та ОНП «Парламентаризм та парламентська діяльність» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Критерії оцінки творчих робіт:

- актуальність (відображення викликів сучасності, суспільних запитів);
- новизна (вперше, удосконалено);
- оригінальність представлення (викликає інтерес науковців і громадськості, мотивує до осмислення процесів та подальших дій);
- практичне застосування (застосовується, буде застосовано в системі публічного управління і навчальному процесі).

Орієнтовна тематика творчих робіт: ідея соборності в історико-політичній ретроспективі українського державотворення; єдність як головний символ соборності і міцності України; стійкість української політико-управлінської еліти і громадянського суспільства – підґрунтя соборності; виклики соборності і державності України у воєнний і повоєнний періоди.

У 2025 р. Журі Конкурсу відзначило дипломом першого ступеня студентку 2-го курсу денної форми навчання **Корецьку Владиславу**, дипломом другого ступеня – студента 1-го курсу денної форми навчання **Корнелюка Тараса** та студентку 1-го курсу заочної форми навчання **Дзегу Олену**, дипломи третього ступеня – студенток 1-го курсу заочної форми навчання **Круглик Ольгу** і **Кравченко Наталію** та **Яковенка Олексія**, студента 1 курсу денної форми навчання.

КОНКУРСНІ РОБОТИ У 2025 р.

БОЙКО Руслан,

студент першого курсу магістратури кафедри парламентаризму Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА

Тема «Держава і її суверенітет» асоціюється з відомою фразою французького короля Людовіка XIV: «L'État, c'est moi», яка підкреслювала абсолютну монархічну владу. Це висловлення відкриває глибокі філософські питання про відносини між державою та індивідом, про роль державної влади в житті суспільства та про відповідальність кожної людини за свою країну. Держава – це організована політична спільнота, що володіє суверенітетом, правом на використання сили і можливістю регулювати життя громадян. Однак у сучасному світі роль держави значно змінилася. Суспільство стало більш демократичним, і держава почала сприйматися не лише як влада, а й як інструмент, що служить інтересам народу. Тому в контексті сучасних демократичних цінностей фраза «Держава – це я» вимагатиме нової інтерпретації. З одного боку, державна влада повинна представляти інтереси всього населення, діяти на благо кожного громадянина. Але, з іншого боку, існує небезпека, коли особа, яка знаходиться при владі, починає асоціювати свої особисті інтереси з інтересами держави. Історія знає чимало прикладів авторитарних режимів, де лідер вважав себе втіленням держави, що призводило до зловживань та утисків прав людей. В таких випадках держава перетворюється на механізм для задоволення амбіцій і бажань однієї особи, а не інструментом для забезпечення прав і свобод кожного індивіда. Крім того, важливо розуміти, що участь кожної особи у житті держави не обмежується лише виборами та виконанням обов'язків перед суспільством. Кожен з нас може і повинен впливати на рішення, які приймаються на державному рівні, через громадську діяльність, участь у акціях протесту або громадські ініціативи. Таким чином, у демократичному суспільстві поняття «держава» стає більш складним: воно включає в себе не лише уряд, але й усіх громадян, які беруть активну участь у формуванні суспільства.

У цьому контексті «Держава – це я» може означати не лише владу, але й відповідальність за суверенітет своєї країни. Кожен громадянин несе частину відповідальності за дії уряду, адже саме ми обираємо своїх представників та формуємо громадську думку. Справжня держава існує тоді, коли кожен індивід усвідомлює свою роль у ній, активно долучається до суспільного життя та не боїться висловлювати свої думки і протестувати проти неправомірних дій влади.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що фраза «Держава – це я» є складним і багатозначним афоризмом. Вона закликає нас до усвідомлення власної ролі у державі, відповідальності за прийняті рішення та активної участі у формуванні майбутнього нашої країни, яка сьогодні веде криваву війну за власне існування. У сучасному світі, де демократія вимагає від нас більшої активності, ця фраза спонукає нас бути не лише спостерігачами, але й учасниками державного життя. Тому кожен з нас, будучи частиною держави, повинен усвідомлювати, що ми маємо можливість і обов'язок впливати на неї, забезпечуючи гідне майбутнє для себе та наших нащадків, які повинні жити у гідній та вільній країні.

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ДНЯ СОБОРНОСТІ

День Соборності України, який щороку відзначається 22 січня, є не лише важливим історичним святом, але й значущим філософським явищем. Його коріння сягають глибоких прагнень українського народу до єдності, незалежності та національної самоідентифікації. У цьому есе ми розглянемо філософські аспекти Дня Соборності, підкріпивши їх історичними фактами та статистичними даними, які демонструють актуальність цих принципів у сучасному світі.

22 січня 1919 року на Софійській площі в Києві було проголошено Акт Злуки між Українською Народною Республікою (УНР) і Західноукраїнською Народною Республікою (ЗУНР). Ця подія стала кульмінацією прагнення українців до об'єднання своїх етнічних земель в єдину державу.

Філософські засади Соборності ґрунтуються на принципах єдності та неподільності. Вони відображають ідеї гармонії, синергії та балансу між різними частинами однієї системи. У контексті української державності це означає взаємодію та злагоду між регіонами, мовними групами та етносами. Ця концепція актуальна не лише у контексті політичної єдності, а й у ширшому сенсі – культурної, соціальної та економічної інтеграції.

Аналіз сучасних соціологічних досліджень демонструє, що ідея єдності залишається важливою для українського суспільства. Згідно з опитуванням Київського міжнародного інституту соціології (КМІС) у 2023 році, 76% українців вважають, що соборність є фундаментальною основою державної незалежності.

Однак, незважаючи на високий рівень підтримки ідеї єдності, соціологічні дані вказують на певні регіональні розбіжності у сприйнятті Соборності. Наприклад, у західних регіонах України ця ідея підтримується 89% населення, тоді як у східних і південних регіонах цей показник становить близько 63%. Це свідчить про необхідність постійної роботи над посиленням національної згуртованості.

Соборність – це не лише об'єднання територій, а й налагодження діалогу між різними частинами суспільства. У багатонаціональній і багатокультурній державі, якою є Україна, ця ідея має особливе значення. Філософія діалогу, запропонована Мартіном Бубером і Ханною Арендт, підкреслює, що справжнє єднання можливе лише через взаємне визнання та співпрацю. У випадку України це означає необхідність інтеграції регіонів із різним історичним досвідом, зокрема Донбасу та Криму.

Мартін Бубер у своїй праці «Я і Ти» стверджує, що справжні стосунки можливі лише тоді, коли кожен учасник діалогу визнає іншого як «Ти» – унікальну, автономну і гідну особистість. Це протиставляється відносинам типу «Я – Воно», де інший розглядається як об'єкт або засіб для досягнення мети. У контексті української Соборності це означає, що регіони країни, етнічні групи, носії різних культур і мов повинні сприйматися не як «інші», а як рівноправні частини цілого. Такий підхід дозволяє уникнути відчуження та розколу, які часто стають джерелом напруги.

Ханна Арендт, у свою чергу, підкреслює важливість публічного простору, де різні голоси можуть взаємодіяти та обговорювати спільні проблеми. Для України таким простором можуть стати громадські ініціативи, форуми, дебати та діалогові майданчики, які сприяють вирішенню конфліктів і зменшенню регіональних протиріч.

Соборність України – це не лише територіальне об'єднання, а й глибокий процес інтеграції різноманітних регіонів у єдину національну спільноту. Філософія діалогу пропонує три ключові шляхи досягнення цієї інтеграції, зокрема через взаємне визнання історичного досвіду, мовну толерантність і культурний обмін. Кожен із цих аспектів сприяє подоланню бар'єрів і зміцненню єдності суспільства.

Одна з основних причин напруги між регіонами України полягає у різному сприйнятті історичних подій. Донбас, Крим, Галичина чи Центральна Україна мають свій унікальний історичний досвід, сформований під впливом різних культур і політичних систем. Для досягнення Соборності важливо, щоб у шкільних підручниках історії були представлені різні інтерпретації цих подій.

Наприклад, висвітлення історії УНР, ЗУНР чи радянського періоду повинно враховувати регіональні перспективи, щоб уникнути відчуження та посилити взаєморозуміння. Такий підхід дозволить учням побачити спільну національну історію крізь призму її багатогранності.

Мова є одним із найчутливіших питань українського суспільства. Для багатьох регіонів, зокрема східних і південних, російська мова є важливою частиною ідентичності. У той же час українська мова має залишатися символом державності та об'єднання. Мовна толерантність означає створення гармонійного середовища для співіснування мов. Це може бути забезпечено через двомовні освітні програми, підтримку мов національних меншин, таких як кримськотатарська, та використання мультилінгвізму в державних і культурних ініціативах. Толерантність у мовному питанні сприятиме налагодженню діалогу між громадами.

Культура є універсальною мовою, що здатна об'єднувати різних людей. Організація культурних фестивалів, освітніх проєктів і мистецьких подій допомагає будувати мости між регіонами. Наприклад, фестивалі кримськотатарської чи гуцульської культури у великих містах створюють платформу для знайомства із традиціями та звичаями різних частин України. Освітні програми, що передбачають взаємні поїздки школярів чи студентів, можуть стати потужним інструментом зміцнення єдності, оскільки сприяють особистісному спілкуванню.

Російська агресія проти України з 2014 року поставила перед українським суспільством нові виклики, які загостили питання національної єдності. Війна показала, що філософські засади Соборності є не лише теоретичним концептом, але й практичною необхідністю. Дані ООН за 2023 рік свідчать, що близько 5,7 мільйонів українців стали внутрішньо переміщеними особами. Це створює потребу у соціальній інтеграції переселенців і зміцненні зв'язків між регіонами.

День Соборності слугує нагадуванням про те, що єдність досягається через солідарність, взаєморозуміння і готовність до компромісу. Соціальні ініціативи, такі як «живий ланцюг єдності», де в 2023 році взяли участь понад 100 тисяч осіб, підкреслюють прагнення українців до консолідації.

День Соборності України є нагадуванням про те, що єдність – це не лише географічне, але й духовне поняття. Він заснований на філософських принципах гармонії, співпраці та взаємоповаги. У сучасних умовах, коли Україна протистоїть численним внутрішнім і зовнішнім викликам, ці принципи набувають особливого значення. Статистичні дані свідчать про те, що українці цінують ідею Соборності, але також показують необхідність подальшої роботи над зміцненням національної єдності.

Соборність – це не лише історична подія, але й постійний процес, який вимагає зусиль кожного громадянина. Її філософські засади закликають нас до взаєморозуміння, співпраці та створення майбутнього, де єдність стає основою для процвітання нації.

СОБОРНІСТЬ У МОЄМУ ЖИТТІ

Українська нація має глибоке історичне коріння, в основі якого лежать ідеї єдності та соборності. День Соборності – це не просто дата в календарі, це символ об'єднання, без якого неможливо уявити жоден народ, жодну націю. В особистому житті кожного з нас цей день може бути відображенням багатьох значущих моментів, коли ми свідомо віддаємо данину важливості єдності та спільного поступу.

Соборність України – це один із найважливіших аспектів національної ідентичності. Ідея соборності виникла на початку ХХ століття, коли після багатовікової боротьби за незалежність різні українські землі об'єдналися в одне ціле. Акт Злуки 22 січня 1919 року став символом того, що українці здатні подолати роз'єднання, забезпечити єдність між заходом і сходом, Півднем і Сходом.

Цей акт мав величезне значення для відновлення Української держави. Вперше після розпаду Гетьманщини і знищення української автономії в складі Російської імперії була проголошена національна єдність між УНР і ЗУНР. Проте важливо зазначити, що навіть після підписання Акту Злуки не всі проблеми були подолані. Через внутрішні та зовнішні виклики, а також постійну боротьбу за державність, Україна знову і знову стикалася з випробуваннями на соборність.

Проте ідея соборності стала фундаментом для подальших політичних і соціальних рухів. Відновлення незалежності у 1991 році стало результатом багаторічної боротьби українців за свою державу, за об'єднання всіх українських земель під одним суверенітетом. І в момент проголошення незалежності, і в наступні роки соборність була і залишається одним з головних стовпів національної єдності, і це стало яскраво видно у подіях 1990 року, коли Україна відзначала 71-річчя проголошення Акту Злуки.

Соборність для мене – це не лише фізична чи політична єдність, це внутрішня єдність кожної людини. Для багатьох людей поняття соборності асоціюється з прагненням до спільних цілей, взаємної підтримки, готовності ділитися найкращими якостями для блага спільноти. І в моєму житті це поняття стало значущим і впливовим. Коли я усвідомлюю важливість єдності, з'являється відчуття відповідальності перед іншими людьми та перед суспільством в цілому.

Моїм першим кроком на шляху до розуміння соборності була моя родина. В родині я навчалася підтримці один одного, дбати про близьких і вчити відповідальності. Але соборність виходить за межі лише родинних зв'язків. Вона проявляється в спільноті, в університеті, в колективі, в місті. Я ще з дитячих років зрозуміла, що кожен з нас має відповідальність не тільки перед собою, але й перед своєю нацією. Для мене дуже цінним є архівне фото, яке я побачила в дитинстві, де моя мама, бабуся (з жовто-блакитним прапором в руках) з іншими родичами бере участь у знаменній події – «живому ланцюгу» на День Соборності у Львові 1990 року, коли українці взяли за руки і з'єднали Київ та Львів, демонструючи національну єдність. Ця акція стала важливим кроком на шляху до незалежності, і участь моїх рідних у такій події для мене стала символом того, як ми повинні пам'ятати і цінувати свою історію, зберігати єдність у всіх аспектах життя.

Сьогодні, на тлі повномасштабної війни, соборність для кожного з нас має ще глибше значення. Повномасштабне вторгнення росії стало не лише викликом для територіальної цілісності нашої країни, а й випробуванням на єдність українців. Ми стали свідками того, як українці, незважаючи на різницю в регіонах, культурних традиціях та мовних особливостях, об'єдналися, аби відстояти свою незалежність. Наші міста, села, сім'ї стали єдиним фронтом, де кожен вносить свій вклад, підтримуючи один одного. Від добровольців на передовій до волонтерів у тилу – кожен українець є частиною цього живого ланцюга, який, як і в 1990 році, демонструє нашу соборність і готовність боротися за майбутнє нашої країни.

Ідея соборності в сучасному контексті не обмежується лише спільними політичними прагненнями. Це також єдність сердець і душ. Це взаємна допомога, підтримка, розуміння, що ми разом і що кожен наш вчинок, кожна наша дія має значення для перемоги над ворогом. Як і в 1990 році, коли люди стояли в «живому ланцюгу», щоб заявити про свою непохитну віру в єдність,

сьогодні ми, навіть під час найбільших випробувань, знову беремося за руки в боротьбі за нашу землю, за нашу незалежність.

Не менш важливим аспектом соборності є наша здатність досягати єдності в найскладніші моменти. Ідеї соборності не є абстрактними або теоретичними – вони втілюються в конкретних діях. Саме ця здатність бути єдиним народом, навіть коли кожен день приносить нові загрози, є тією основою, на якій стоїть наша сила та стійкість. У ці складні часи соборність стала основою нашої стійкості і переконаності в тому, що ми переможемо, бо ми разом. І для мене, як і для мільйонів українців, цей дух соборності є рушійною силою, яка допомагає вистояти у найважчі часи.

Як і під час акції «Живий ланцюг» у 1990 році, сьогодні українці знову з'єднуються, не лише географічно, а й морально, зміцнюючи нашу національну єдність. У ці складні часи соборність стала основою нашої стійкості і переконаності в тому, що ми переможемо, бо ми разом.

Фото: «Живий ланцюг» у Львові, 1990 р.

Джерело: <https://www.radiosvoboda.org/a/archive-photos-zhyvyi-lantsiug-lviv-kyiv/30386492.html>

СОБОРНІСТЬ ЯК ШЛЯХ ДО ПРОЦВІТАЮЧОЇ УКРАЇНИ

Українська національна думка мусить обнімати всіх українців, де б вони не проживали, на всій Україні, без огляду на державні кордони. Коли в кожному з нас до решти загине полтавський, галицький і т.д. провінціал, а в цілому зродиться та зросте Всеукраїнець, якого думи і змагання обнімають усю Україну зарівно і неподільно, як нерозлучну і єдину цілість.

«Одвертий лист до галицької молодезжі», Іван Франко, 1905 р.

У наш час в Україні часто звучить слово – соборність.

Всі розуміють, що соборність – це єднання, але мало хто замислюється над історією виникнення і сенсом цього поняття, яке на теренах України вже стало явищем національної самоідентифікації та символом єдності українського народу (центральні вулиці українських міст тепер перейменовано на вул. Соборна, на заміну вул. Леніна, внаслідок декомунізації). Також слід згадати про Державне свято «День Соборності України», яке офіційно відзначають з 1999 року, 22 січня. Чому саме ця дата? 22 січня 1999 року було проголошено Акт Злуки українських УНР і ЗУНР в соборну українську державу. Сенс української соборності – в етнічній територіальній консолідації, возз'єднання на своїй землі в єдиній Українській державі.

Соборність, як явище, відповідає інтересам українців, які прагнуть жити в мирній, незалежній і процвітаючій державі. Сумно, що доводиться виборювати свободу тяжкими випробуваннями протягом багатьох років, а тепер – це війна, яка вже забрала життя тисяч українців. Ідея соборності сама по собі – творча, але, поки що, це лише боротьба і руйнації, знову нашому народу доводиться відвойовувати своє право на ідентичність і свободу.

Соборність – це одна з ознак християнської церкви, затверджена на її Вселенському соборі у Символі віри, тобто Соборність має великі духовні сенси, це морально-філософський принцип всеєдності, який виражається в різноманітті, і різноманіття, яке продовжує залишатися єдністю. Мета християнських зібрань-соборів полягала в тому, щоб виявити і огородити істину. Для нашого народу істиною завжди була і є любов до рідної землі, плекання традицій, це об'єднуючий фактор для мільйонів українців, які мріють жити в незалежній процвітаючій державі.

У філософському розумінні «Соборність – це об'єднання на основі любові до Бога і один одного», але так, як ця теза, хоч і гарна, але належить російським слов'янофілам, то не будемо довго акцентувати на цьому увагу. Тому що все, що «російське» – зараз в українців викликає зневагу і гнів. Хоча діячі культури минулих століть не можуть бути відповідальними за дії сучасної політичної верхівки країни-агресора, та все ж говорити і думати про них... – бажання відсутнє.

Ідея об'єднання у всіх розуміннях і релігійному, і соціальному, і філософському – є гарною. Об'єднання у взаєморозумінні, взаємоповазі є складовою Любові. Любові істинної, яка об'єднує в собі – любов до рідної землі, батьківську любов, любов сім'ї, любов до життя.

Тож долаючи перешкоди і розбіжності українці докладають зусилля для реалізації свого наміру, бажання, об'єднуючої мрії – жити в процвітаючій незалежній державі. Так, тотальної єдності не існує, але об'єднуючі цінності сприяють консолідації заради втілення спільної мети. Існують універсальні цінності, які важливі для кожної людини – це повага до людей: різних національностей, різних віросповідань, різних поглядів; це любов до рідної землі; це бажання жити в мирі і злагоді; це гідність і права людини; це верховенство права; це знання і вшанування свого коріння і традицій; разом з тим, це поважливе ставлення до інших культур і традицій.

Соборність – це об'єднання народу для спільних справ, які направлені на процвітання рідної землі і кожної людини; збереження і плекання традицій, мови і культури; взаєморозуміння між людьми різних віросповідань і культур; єдність і цілісність України.

Соборність це не тільки про територіальну єдність етнічних земель, а й єдність духовну, ідеалогічну, національну; Соборність – це про щасливе життя в процвітаючій, демократичній державі.

ДЕЙНЕКА Сергій,

студент першого курсу магістратури кафедри парламентаризму Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЄДНІСТЬ ЯК ГОЛОВНИЙ СИМВОЛ СОБОРНОСТІ І МІЦНОСТІ УКРАЇНИ

Єдність має фундаментальну цінність, що визначає стійкість та соборність України. Протягом багатьох століть наша держава переживала виклики, котрі служили перевіркою народу до об'єднання. Держава – це складний організм, що складається з багатьох елементів: економіки, політики, культури, соціальних відносин. Але, врешті-решт, вона існує завдяки кожному з нас. Коли я кажу «держава – це я», я маю на увазі, що кожен громадянин є частиною цього величезного механізму. Від моїх дій, думок і виборів залежить, якою буде наша країна. По-перше, активна громадянська позиція – це основа здорової держави. Участь у виборах, волонтерська діяльність, готовність захищати свої права і права інших – усе це формує обличчя нашої нації. А також головна ідея нації -це відстояти національну ідею та пробудити національну свідомість, щоб могли вільно і суверенно жити на своїй землі і виховувати патріотів своєї країни. Звичайно свідомі громадяни дотримуються цих правил, але ж є і інша категорія, яка не хоче виконувати свої громадянські обов'язки, чим ми часто піддаємо сумніву свою національну ідею і державну суверенність. Я розумію, що мої голоси на виборах, мої рішення в повсякденному житті впливають на майбутнє держави. Кожен з нас має право і обов'язок впливати на зміни, які ми хочемо бачити. По-друге, державу створюють не лише закони та інституції, але й культура, мораль і традиції. Моя особиста відповідальність – зберігати та передавати ці цінності далі. Участь у культурних заходах, підтримка локальних ініціатив, виховання дітей у дусі патріотизму – це ті малі кроки, які формують сильну націю. Крім того, я розумію, що держава – це не лише про права, а й про обов'язки. Я повинен дотримуватися законів, поважати інших громадян і працювати на благо суспільства. Кожен мій вчинок може стати прикладом для інших. Отже, держава – це я, і я відповідальний за її майбутнє. Лише разом, з кожним з нас, ми можемо побудувати сильну, справедливую і процвітаючу країну.

ДЗЕГА Олена,

студентка першого курсу магістратури кафедри парламентаризму Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

МОВА ЯК ОСНОВА СОБОРНОСТІ: РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ОБ'ЄДНАННІ НАЦІЇ

Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову...

Ліна Костенко

Дуже відомий вислів прекрасної української поетеси Ліни Костенко. Але чи часто ми задумуємося над тим, наскільки важлива та глибока ця думка? Навіть зараз, у часи війни, коли здається, що все і так має бути зрозуміло, мовне питання є однією з найбільш контраверсійних тем та викликає безліч суперечок серед українців: лагідна українізація чи радикальна, російськомовні українці чи зросійщені, «військові в окопах розмовляють російською»... Це лише частина тих дискусій, які з регулярною періодичністю виникають в українському суспільстві.

Моя позиція однозначна: без мови немає соборності. Мова – це основа національної єдності і тільки завдяки збереженню української мови ми, як нація, змогли зберегти українську державність.

Мова – це більше, ніж просто засіб комунікації. Це душа народу, його ідентичність та серце, що б'ється в унісон із рідною землею. Мова – це носій традицій та цінностей, це те, що підтримує зв'язок між поколіннями.

Для України, яка пережила століття боротьби та продовжує боротися зараз за своє існування як держави, українська мова стала символом стійкості, свободи та єдності. В умовах війни та післявоєнної відбудови її роль як об'єднуючого чинника стає ще важливішою.

Історія української мови – це історія народу, який ніколи не здавався. Імперії з обох сторін намагалися стерти її з лиця землі, забороняли книги, переслідували письменників, акторів та інших українських діячів мистецтва, знищували школи. Валуєвський циркуляр та Емський указ намагалися зламати українське слово, але не змогли. Бо як казав Павло Тичина: «Я єсть народ, якого правди сила ніким звойована ще не була». На противагу цьому, народ зберігав мову в піснях, у казках, у віршах, бо знав: у мові – наша сила та наша правда.

Сучасна українська мова є багатовіковим надбанням українського народу, вона створена зусиллями багатьох поколінь.

Прийняття Верховною Радою України 25.04.2019р. Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» стало важливим кроком на шляху відновлення національної ідентичності та зміцнення єдності українського суспільства. Закон закріпив українську мову як основний інструмент державного управління, сфери послуг, освіти, культури та медіа, тим самим сприяючи її популяризації серед широких верств населення. Закон запустив процес відновлення рівності мови, яка протягом століть зазнавала різних форм дискримінації. Важливість цього важко переоцінити, адже цей Закон став потужним елементом національної політики, що дозволяє Україні зберегти свою незалежність та культуру, сприяючи глибшому усвідомленню національної єдності серед громадян.

Також цей Закон став сигналом для наших ворогів із сусідньої країни про те, що ми будемо боротися за своє та будемо відстоювати українську мову як основу нашої ідентичності.

Українська мова завжди була тим містком, що об'єднував людей із різних регіонів, з різною історією, але з одним корінням. Проте сьогодні, коли Україна захищає своє право на існування, мова стала зброєю у боротьбі за свободу. Вона звучить у голосах волонтерів, які допомагають переселенцям, у радіопередачах для воїнів на передовій, у віршах, які читають на руїнах будинків. Мова стала силою, яка веде нас вперед.

У часи війни українська мова є тим, що об'єднує, допомагає вистояти. Люди, які раніше говорили російською, переходять на українську як акт солідарності та патріотизму. Це більше, ніж зміна звички – це усвідомлення, що мова є щитом, який захищає нашу ідентичність. Тарас Шевченко колись писав: «І чужому навчайтесь, й свого не цурайтесь». Ці слова набувають нового змісту, адже зараз кожен вибір на користь української мови – це крок до зміцнення соборності.

Дійсно, після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну питання «Какая різниця?» тимчасово зникло, тому що кожному українцю стало зрозуміло, що різниця є. Але, на жаль, в українців коротка пам'ять. І саме тому дискусії щодо мови продовжуються і зараз.

Саме тому так важливо не втратити ті надбання, які ми маємо зараз. Необхідно розвивати та поширювати українську мову через сучасну українську літературу, через музику, кіно, театри. Мені подобається ідея про те, що зросійщених українців не потрібно критикувати з ворожістю чи неповагою, потрібно їх закохати в українську мову, показати, яка вона прекрасна. Це довгий і складний шлях, але ми впевнено рухаємося в правильному напрямку.

Освітні програми, спрямовані на популяризацію української, відіграють ключову роль у її поширенні. Курси української мови для переселенців допомагають їм адаптуватися в нових громадах, знаходити спільну мову з людьми, які пережили подібні труднощі. Онлайн-платформи, такі як «Є-мова», відкривають доступ до навчання для мільйонів, незалежно від місця проживання.

Діти, які навчаються українською мовою, не просто отримують знання – вони вбирають дух нації. Через літературу, історію, музику, а головне – через мову, ми зберігаємо нашу культурну спадщину і передаємо її наступним поколінням.

Українська мова також відіграє ключову роль у культурній дипломатії. Митці, письменники, музиканти несуть її у світ, показуючи, що Україна – це не просто країна, а нація з багатою культурою та унікальним голосом. Цей голос сьогодні лунає сильніше, ніж будь-коли, нагадуючи світові, що Україна є і буде.

Мова – це основа соборності, бо вона об'єднує серця. Вона робить нас сильнішими, допомагає знайти опору навіть у найтемніші часи. Мова є нашим найбільшим скарбом і нашою зброєю.

Соборність починається з мови. Вона живе в наших словах, у наших піснях, у наших серцях. Українська мова – це те, що робить нас єдиними, сильними, незламними. І допоки українська мова звучатиме, Україна буде жити, рости та перемогати.

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ДНЯ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ

День Соборності України, що відзначається 22 січня, є важливою подією в історії нашої держави, що символізує об'єднання українських земель у єдину націю. Цей день нагадує нам про величезну значущість соборності для будь-якої нації, адже без єдності неможливо будувати стабільну та процвітаючу державу. Філософія цього свята не лише в історичному контексті, а й у глибоких ідеях єдності, незалежності та національної самосвідомості.

Філософські засади Дня Соборності України ґрунтуються на понятті національної єдності, яке є основою існування кожної нації. Єдність – це не лише об'єднання окремих територій чи народів, але й гармонія між різними групами всередині національного організму. Соборність є елементом, що зв'язує українців, даючи їм відчуття спільної мети, спільної долі. Вона вимагає взаємоповаги та взаєморозуміння між різними частинами держави, навіть якщо в минулому вони були розділені політичними чи культурними бар'єрами.

Ця філософська ідея є надзвичайно актуальною для сучасної України, де питання соборності виникають не лише в контексті географічних меж, але й на рівні політичних, культурних та соціальних процесів. У цій ситуації важливо усвідомлювати, що соборність – це не лише територіальна, а й духовна єдність, що забезпечує стійкість нації в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів.

Філософія соборності також тісно пов'язана з розвитком національної самосвідомості. День Соборності нагадує українцям про важливість усвідомлення своєї ідентичності, своєї культури та історії. У сучасному світі, де глобалізація та інтернаціоналізація знижують значення національних кордонів, відродження та утвердження національної самосвідомості є надзвичайно важливим завданням.

Самосвідомість народу – це не лише розуміння своєї історії та культури, а й готовність діяти в ім'я спільних цінностей і інтересів, незважаючи на відмінності. Тому соборність у філософському контексті – це не просто питання географії, але й питання внутрішньої єдності, яка ґрунтується на взаємоповазі, патріотизмі та збереженні національних традицій.

Філософія соборності також пов'язана з формуванням національної ідеї. Соборність – це вираження волі українського народу до того, щоб жити в незалежній, об'єднаній державі, де кожен громадянин відчуває свою причетність до великої національної справи. Це не тільки політичне об'єднання, але й емоційна, культурна та соціальна злагода.

Національна ідея як основа соборності полягає у визнанні, що всі українці, незалежно від регіону чи соціального статусу, мають спільну мету та спільні цінності. У цьому контексті День Соборності є не лише святом, але й нагадуванням про важливість єдності як основи національного процвітання.

Філософські засади Дня Соборності України можна також розглядати через призму глибших соціальних і моральних аспектів. Соборність як принцип є не лише політичним, але й моральним актом, що висловлює прагнення до єдності та спільного блага. У кожному народі, в кожній нації є свої виклики, але тільки через згуртованість можна долати труднощі. В цьому контексті день соборності наголошує на важливості спільних зусиль, співпраці і взаємопідтримки для досягнення важливої мети – стабільної та сильної національної держави.

Соборність не є чимось таким, що можна досягнути одномоментно. Вона – це процес, що вимагає терпіння, розуміння і готовності ставати на шлях компромісів та взаєморозуміння. Філософія соборності вимагає від кожного члена суспільства усвідомлення того, що національна єдність – це не лише об'єднання теренів, але й єдність ідеї, культури, спільних цінностей. Відповідно, в умовах глобалізації та різноманітних політичних і культурних течій, це завдання постає перед Україною як один із найважливіших викликів на шляху до міцної та процвітаючої нації.

Історія України є багатою на моменти розділеності, на моменти боротьби за незалежність та соборність. Проте кожен з цих періодів, навіть в умовах розпаду та знецінення національних ідеалів, продовжував жити надією на єдність. У філософії соборності важливо згадати роль національних

рухів і боротьбу за об'єднання, які виникали в різні історичні етапи. Кожен з них ставав частиною великої ідеї – ідеї соборності.

Проголошення Акту Злуки 22 січня 1919 року стало символічним моментом в історії боротьби українців за свою державу. Акт Злуки закріпив на рівні державних документів ідею єдності, однак шлях до справжньої соборності був тривалим і сповненим труднощів. Відсутність єдності в політичних колах, військові та соціальні проблеми не дозволили зберегти ту єдність на довший період. Проте сама ідея соборності продовжувала жити в серцях українців.

Сьогодні ідеї соборності та єдності набувають нового значення в умовах складних зовнішніх та внутрішніх викликів. Враховуючи військову агресію з боку росії, окупацію частини території України, питання національної єдності стали надзвичайно актуальними. День Соборності України сьогодні вже не просто історичне свято, а і важливе нагадування про те, що єдність є запорукою незалежності.

У цьому контексті філософія соборності набуває значення не тільки через об'єднання територій, але й через об'єднання громадян заради спільної мети – миру, процвітання та свободи. Єдність у різноманітті – це основа сучасної України, де важливо зберігати баланс між поважанням регіональних відмінностей і необхідністю спільної мети, що об'єднує всі частини країни.

Філософські засади Дня Соборності України полягають у глибоких ідеях єдності, національної самосвідомості та національної ідеї. Цей день є нагадуванням про те, що соборність – це не тільки питання територіальної цілісності, але й духовної, культурної та соціальної єдності нації. В умовах сучасних викликів важливим є збереження цієї єдності, адже лише так Україна може будувати своє майбутнє як незалежна та процвітаюча держава. День Соборності – це не просто історична дата, а ідея, яка живе в серцях українців і визначає їхній шлях у майбутнє.

ДЕНЬ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ: ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ

День Соборності України, який щорічно відзначається 22 січня, є важливою подією для кожного громадянина країни. Цей день не лише відзначає політичний акт, що стався 1919 року – проголошення Акту злуки Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки, але й нагадує про глибокі філософські ідеї, які обґрунтовують соборність як основний принцип національної єдності. Соборність, у філософському контексті, є не просто політичним терміном, а глибоким принципом, що відображає єдність нації, цілісність території, а також духовну згуртованість людей навколо спільних ідеалів, культурних та історичних цінностей. Цей принцип корениться в українській традиції, в багатовіковій боротьбі за незалежність і територіальну цілісність, а також у глибокій філософії національної ідентичності.

Ідея національної гідності і боротьби за незалежність

День Соборності України символізує не тільки єдність території, а й боротьбу за національну гідність. Вона має коріння в історичному контексті боротьби українського народу за своє місце на політичній карті світу, за право бути незалежним і самостійним. Філософія національної гідності тісно пов'язана з ідеєю соборності, адже вона передбачає визнання прав кожної людини та нації на самовизначення, а також на свободу від зовнішніх і внутрішніх загроз. Втрата територій, поділ націй, війни та окупація – всі ці історичні виклики ставлять питання про сутність національної гідності, про те, що дає змогу народу відновлювати свою соборність і національну ідентичність. Одним із найяскравіших проявів цієї філософії є боротьба за незалежність, що стала основним рушієм для створення сучасної Української держави. Українці, незважаючи на численні випробування, зуміли зберегти свою культуру, мову і віру, а прагнення до єдності стало тим важливим чинником, який допоміг відновити незалежність країни в 1991 році.

Соборність як ідеал національної єдності

Ідея соборності в Україні має глибокі історичні корені. У філософському сенсі соборність є відображенням прагнення до єдності всіх частин нації, до об'єднання в одну велику національну спільноту, яка є здатною до самоактуалізації, розвитку та захисту власної гідності на міжнародній арені. Це ідея, яка не обмежується лише політичними чи територіальними межами, а включає в себе об'єднання всіх аспектів українського життя: культури, мови, історичної пам'яті та спільних прагнень.

У 1919 році, коли був проголошений Акт злуки, українська нація зробила великий крок до цієї єдності, однак ідеал соборності виявився більш складним і тривалим процесом, що включає не лише юридичні акти, але й духовну єдність народу. Відтак День Соборності є святом не тільки національної політичної єдності, а й символом прагнення до гармонії, взаєморозуміння та співпраці.

Філософія національної ідентичності та незалежності

Філософія соборності тісно пов'язана з питанням національної ідентичності. Українці довгий час боролися за свою незалежність і право на самовизначення. Це стало основою для формування національної ідеї, в центрі якої стояла соборність як вияв єдності всіх українських земель та народів. День Соборності нагадує про те, що боротьба за незалежність не закінчується на політичних актах, а є процесом формування національної свідомості, яка має здатність до самоорганізації, до збереження своєї культури та мови, до підтримки незалежності в умовах глобалізації. Соборність в Україні також пов'язана з ідеєю непорушності національної гідності. Вона означає, що незалежно від того, скільки зовнішніх або внутрішніх перешкод на шляху до єдності, українці повинні зберігати свою ідентичність, свою культуру та прагнення до свободи. Ідея соборності як вищого морального та філософського принципу відображає не тільки єдність території, але й єдність духовних і моральних цінностей, які мають бути основою для розвитку кожного члена нації.

Соборність і сучасні виклики

Сьогодні, через понад сто років після проголошення Акту злуки, День Соборності набуває особливої актуальності, адже він є символом боротьби не лише за територіальну цілісність, а й

за цілісність національної свідомості та єдності українського народу. Це ще раз підкреслює, що соборність – це не лише географічне поняття, а й внутрішній стан, що проявляється у здатності нації долати труднощі, залишатися єдиною, не дивлячись на зовнішні чи внутрішні розбіжності.

Сучасна Україна, що переживає численні виклики, зокрема збройну агресію, соціальні та економічні труднощі, все більше відчуває потребу в цій єдності, в розумінні того, що соборність є не лише політичним актом, але й основою для розвитку майбутнього. Вона вимагає від кожного громадянина свідомості, готовності до співпраці та взаєморозуміння, щоб побудувати сильну та стабільну країну.

День Соборності як морально-духовний імператив

Філософія соборності має глибоке моральне значення. Вона вимагає від кожного громадянина свідомого ставлення до своєї національної ідентичності, готовності до об'єднання з іншими людьми в ім'я спільної мети. У цьому контексті День Соборності є не лише святом, а й моральним імперативом, який нагадує про важливість єдності, взаєморозуміння та взаємопідтримки в будь-яких умовах. Це день, коли кожен українець має згадати, що соборність – це не лише політичний акт, а й внутрішнє ставлення до свого народу, своєї історії та своєї країни. Соборність виступає як моральна основа, яка об'єднує людей, допомагає знаходити спільні цінності і, врешті-решт, сприяє збереженню та розвитку національної ідентичності. Саме через соборність українці змогли зберегти свою культуру, свою мову, свою гідність і незалежність, незважаючи на численні випробування.

Висновок

День Соборності України – це не лише історичне свято, а й глибокий філософський концепт, який охоплює ідеї національної єдності, гідності та самовизначення. Філософія соборності передбачає єдність не тільки на політичному рівні, але й на духовному, моральному та культурному. Це заклик до кожного громадянина брати участь у житті своєї країни, зберігати її цілісність, підтримувати національну ідентичність і разом долати всі виклики, що постають перед народом. Соборність – це життєвий принцип, який дає змогу країні та її громадянам не лише вижити, а й процвітати в умовах глобальних змін і загроз. Філософські засади Дня Соборності України полягають у глибокій ідеї національної єдності, яка виходить за межі політичних декларацій і стає основою для розвитку національної ідентичності, моралі та самосвідомості. Соборність є не лише історичним фактом, а й моральним і духовним принципом, що лежить в основі всього, що робить український народ сильним і незалежним. Цей день нагадує нам, що справжня єдність – це єдність не тільки території, але й сердець, прагнень і прагнення до свободи.

СОБОРНІСТЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ – ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Що є соборність? Як вона інтерпретувалася раніше, як змінилася її дефініція у часи російсько-української війни, і яких змін вона зазнає після неї? Відповіді на ці питання значно різняться залежно від обраної дефініції поняття соборності та її інтерпретації. У своїй статті « Категорія « соборності» у теорії та суспільно-політичній практиці» пані Старічнєва стверджує, що вперше поняття « соборний» з'являється у слов'янському перекладі Символу віри, де радше застосовується до цілковитості та єдності церкви і віри. Водночас, в українському контексті « соборність» поступово набуває нових значень з точки зору державності у роботах Михайла Грушевського. Зрештою, осучаснене значення соборності з'являється у Великому тлумачному словнику української мови, де соборність – « [м]орально-філософський і соціальний принцип, фундаментальними положеннями якого є: відповідальність усіх за всіх, єдність індивідуального і загального, взаємне духовне збагачення і розвиток та ін.» або « [є]дність усіх територій тієї чи іншої держави». Нижче у даному есе поняття соборності буде розглянуто у контексті сучасної українсько-російської війни, і того як остання вплинула на суспільне сприйняття соборності.

Щорічно 22 січня українці святкують День Соборності України, тим самим відзначаючи день проголошення Акту Злуки Української Народної Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки. Важливо зазначити, що проголошення Акту відбулося у турбулентний історичний період 1919 року, і, на превеликий жаль, тодішнім лідерам не вдалося повноцінно об'єднати УНР та ЗУНР, адже об'єднання законодавчих органів, урядів, армій було відкладено до Установчих зборів УНР, яким не судилося відбутися. З іншої сторони, юридичне та політичне об'єднання яке відбулося після проголошення Універсалу Директорії стало втіленням української мрії, результатом складних, проте закономірних історичних процесів, де українська нація мала свою, чітко окреслену територію, культуру, та вектор розвитку. Ці невід'ємні частини соборності також вказують і на потенційну схожість її з ідеєю нації-держави, як продовження права людини на самоідентифікацію. Таким чином, можна стверджувати що соборність, яка спирається на самобутність та єдність історичного, культурного та духовного розвитку, є одним з основоположних стовпів української державності як такої.

Із початком російсько-української війни у 2014 році ідеї соборності та неподільності української держави набувають дедалі більшої популярності у суспільстві, а її суть та наповнення змінюється. У мирний період соборність могла інтерпретуватися як єдність культури, віри та політичних поглядів, щодо якої велися активні дискусії, а у військовий час суспільство повернулося до її базового розуміння як неподільності держави. Наратив щодо втрати соборності лякав, гуртував та гартував. Епогею соборність як цінність для українського народу досягла у лютому 2022 року із початком повномасштабного вторгнення. Згуртованість та стійкість України перед обличчям ворога вкотре продемонструвала логічність та історичну сталість розвитку соборної української держави, які росія і донині продовжує заперечувати. Важливо зауважити, що це заперечення стосується історичного, культурного та духовного проявів соборності, про які було згадано вище. Зрештою, можна стверджувати що саме соборність України намагається побороти та знищити агресор.

Детальний аналіз дискурсу росії спрямованого як всередину України у вигляді ПІСО так і на всесвітній загал вказує на те, що основною його задачею є спростування єдності та неподільності нашої держави. Так, довгий час п'ята колона ділила українців та « східняків» та « западенців» за допомогою поширення міфів та стереотипів. Вже під час війни ворог ділить країну на військових та « ухилиянтів», насаджує міфи про те, що весь схід країни нібито чекав на руський мир, і спекулює тим, що у якихось областях світло вимикають частіше ніж у інших. Може здатися, що такі досить примітивні методи сіяння розбрату у суспільстві не мають розхитувати ціннісне поняття соборності. Водночас, у часи коли базові потреби у безпеці не закриті, історичні передумови соборності потенційно можуть втратити свою цінність на користь збереження власного життя та комфорту.

Що ж стосується міжнародного дискурсу, єдність української держави спростовується росією за допомогою мовного дискурсу та питання незалежності української православної церкви. Обидві

теми є вельми сенситивними для цивілізованої світової спільноти з точки зору захисту прав людини. Крім того, відсутність мовної, культурної та релігійної єдності конфліктує з поняттям нації-держави, основним підґрунтям незалежності та неподільності України. Незважаючи на суттєву підтримку України західними партнерами важливо тверезо оцінювати присутність російських наративів у західному інформаційному просторі, і надавати пропорційну відповідь, адже гібридна війна росії проти України розпочалася задовго до конвенційної, і є однією з причин її кривавості та трагічності.

Підсумовуючи, соборність України, крім історичного феномену, залишається для українців мрією, ідеалом, візією. Незважаючи на її обґрунтованість, історичну тяглисть її необхідності та наявність усіх необхідних передумов українська нація продовжує свою боротьбу за неї. Соборність цієї нації та її держави продовжує бути амбівалентною, коливаючись від потреби у культурній єдності до неподільності історичних територій. Єдине залишається незмінним – волевиявлення українського народу мати соборність та виборювати її. Міняються тільки інструменти – шаблі, багнети, бюлетені, автомати.

ЄДНІСТЬ ЯК ГОЛОВНИЙ СИМВОЛ СОБОРНОСТІ І МІЦНОСТІ УКРАЇНИ

Вже понад століття на теренах України відбулася подія, яка стала однією із найвизначніших моментів в історії України та суттєво змінила хід нашого національного поступу. Проголошення Акта Злуки затвердило в історії етап об'єднання Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки в соборну державу. Цей нормативно-правовий акт поєднав у собі прагнення українського народу до єдності та суверенності, право на мирні відносини з державами, які розташовані по-сусідству, а також надав змогу об'єднати обидві частини України в єдине ціле.

Розглядаючи питання Соборності у ретроспективі, можна відзначити, що українці завжди прагнули до консолідації суспільства, проте через постійні обмеження та репресування українського народу змога єднання ставала все меншою. Через це, жагу до згуртованості та нероздільності в українського народу, можна віднести до базової історичної цінності.

Боротьба українського суспільства за право на єдність та Соборність України з давніх часів є настільки пекельною, що дискусії з цього питання тривають дотепер. З початком російсько-української війни на сході України у 2014 році було втрачено з під контролю Автономну Республіку Крим, місто Севастополь, а також частини Донецької та Луганської області. Саме ці події стали історичним продовженням готовності українців до об'єднання своїх земель в одне державне ціле.

У період повномасштабного вторгнення росії на Українські землі питання єдності територій та українського народу постало дуже гостро. У період з 2022 року країною-окупантом було загарбано чималу кількість території України, що значною мірою вплинуло на згуртованість населення. І до сьогодні наша армія, уряд, Офіс, парламент, регіони, громади, волонтери та кожен, хто долучений до зміни територіального ладу України робить все можливе задля повернення єдності та суверенності української держави. Українське суспільство проявило безпрецедентну згуртованість перед обличчям спільної загрози. Українці, незалежно від своїх політичних, мовних чи культурних відмінностей, об'єдналися заради захисту суверенітету та територіальної цілісності України. Волонтерський рух став потужною опорою для Збройних Сил України, забезпечуючи необхідні ресурси, а звичайні громадяни активно брали участь у підтримці армії та постраждалих регіонів. Окрім того, суспільство консолідувалося навколо ідеї єдиної незалежної України, що дало поштовх до формування нових громадянських ініціатив і посилення національної ідентичності. Саме цей період часу можна охарактеризувати як наша зброя – це єдність.

В питанні сучасної боротьби за соборність та єдність України важливим постає питання міжнародної допомоги від країн-союзників. Світова спільнота об'єдналася задля підтримки українського суспільства у його прагненні до захисту своїх земель та населення. Такими країнами виступають зокрема: Сполучені Штати Америки, Канада, значна кількість країн Європейського Союзу. Приємно розуміти, що український народ не залишився сам-на-сам зі своїм прагненням до цілісності української нації. Відчуваючи підтримку можливо все і ми віримо, що повернення своїх територій та об'єднання суспільства відбудеться якнайшвидше.

Розглядаючи поняття соборності в площині політичної думки слід відзначити, що 22 січня 1919 року на Софіївському майдані урочисто було проголошено Акт Злуки. Актом було утворено суверенну возз'єднану Українську Державу. Ця подія розвінчала імперські наративи, які ставили під сумнів небажання українського суспільства до єднання. Те, що сталося у період проголошення Акта Злуки стало логічним поштовхом у прагненні українців мати суверенні землі, бути одним цілим у своїй країні.

Обставини сьогодення дають змогу зрозуміти українське суспільство та його прагнення до свободи та суверенності. Історичні події на теренах України згуртували український народ, який при будь-якій нагоді намагатиметься єднати свої рідні землі та допомагати одне одному за будь-яких обставин.

СОБОРНІСТЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ФАКТОР УКРІПЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ: ІНТЕГРАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ СВІДОМОСТІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

День Соборності України має глибокий моральний вимір, оскільки він пов'язаний із ключовими цінностями, які формують національну ідентичність та суспільну згуртованість [1].

Моральними аспектами Соборності є:

Єдність і згуртованість, оскільки моральний принцип єдності є основою будь-якого суспільства. Соборність нагадує, що лише разом, подолавши розбіжності, можна досягти великої мети. Вона закликає до взаємної підтримки, солідарності та пошуку спільних шляхів вирішення проблем.

Повага до історії та культурного спадку демонструє моральний обов'язок пам'ятати про минуле, вшановувати героїв, які боролися за незалежність і соборність України. Повага до предків і їхніх прагнень є важливим елементом морального виховання.

Соборність символізує справедливе право кожного регіону й кожної громади бути частиною єдиної держави. Водночас вона нагадує про відповідальність громадян за збереження цієї єдності через чесність, самопожертву і прагнення до добра.

Моральність включає любов до своєї країни, що проявляється через активну громадянську позицію, турботу про її добробут і готовність до захисту її інтересів.

Соборність – це також про моральну силу долати розбіжності між різними частинами суспільства. Уроки минулого нагадують, що розділення й внутрішні конфлікти послаблюють країну, тоді як діалог, взаєморозуміння та толерантність роблять її сильною [2].

Мораль – це система принципів, що визначає, як люди мають поводитися у суспільстві. Вона виконує роль внутрішнього компаса, який допомагає визначати, що є добром, а що – злом, що є правильним, а що – неправильним. Ці моральні принципи формуються під впливом культури, релігії, суспільства та особистого досвіду і змінюються разом із розвитком суспільства. Мораль є наріжним каменем цивілізованого суспільства, оскільки вона встановлює правила співіснування та взаємодії між людьми.

Існує кілька основних підходів до розуміння витоків моралі. Одні філософи стверджують, що мораль є природною складовою людської природи, яка виникає в результаті біологічної еволюції. Інші вважають, що мораль виникає як результат соціального договірного процесу, тобто люди розробляють моральні норми для забезпечення мирного співіснування.

У філософії давньогрецький мислитель Аристотель вважав, що мораль є невід'ємною частиною людської природи, яка прагне до досягнення вищого блага. За його поглядами, моральна людина – це та, що діє відповідно до чеснот і розуму. На противагу цьому, Томас Гоббс вважав, що людина за своєю природою егоїстична і здатна на аморальні вчинки заради власної вигоди, тому мораль виникає як соціальна угода для захисту інтересів кожного.

Терміни «мораль» і «етика» часто вживаються як синоніми, однак вони мають певні відмінності. Мораль можна вважати практичною системою правил, за якими люди живуть і приймають рішення у повсякденному житті. Вона має суб'єктивний характер і залежить від культурних, релігійних і соціальних факторів. Етика ж є теоретичною дисципліною, що досліджує природу моралі, її принципи та обґрунтування. Тобто етика відповідає на питання, чому саме ті чи інші вчинки вважаються моральними чи аморальними, тоді як мораль є безпосередньо прикладною.

Етичні теорії намагаються пояснити різні підходи до моралі. Однією з найвідоміших є утилітаризм, запропонований Джеремі Бентамом і Джоном Стюартом Міллем, згідно з яким правильним є той вчинок, який приносить найбільше щастя для найбільшої кількості людей. Інша важлива етична теорія – це деонтологія Іммануїла Канта, яка наголошує на важливості виконання морального обов'язку незалежно від наслідків.

У сучасному світі мораль стикається з новими викликами, оскільки глобалізація, науково-технічний прогрес і культурна різноманітність впливають на традиційні моральні цінності. Питання

біоетики, штучного інтелекту, зміни клімату та глобальних соціальних нерівностей піднімають нові моральні дилеми, які вимагають нових підходів до їх вирішення.

Одним з найбільш обговорюваних питань у XXI столітті є моральність використання новітніх технологій, зокрема штучного інтелекту. Що означає бути моральним у контексті автономних машин, які здатні приймати рішення? Чи повинні ці машини керуватися людськими моральними цінностями? Подібні питання підкреслюють важливість перегляду і адаптації моральних норм у світлі нових обставин.

Мораль – це багатогранне явище, яке відіграє вирішальну роль у житті людини та суспільства. Вона не є сталою і постійною; її розвиток і зміни відображають еволюцію суспільства та його потреб. Незалежно від того, чи базується мораль на природних інстинктах, соціальних домовленостях чи релігійних переконаннях, вона залишається основою людської поведінки та соціального порядку. У сучасному світі, де межі між культурами і технологіями розмиваються, моральні принципи продовжують еволюціонувати, намагаючись знайти баланс між традиціями і новими викликами.

КОВАЛЕНКО Микита,

студент другого курсу магістратури кафедри парламентаризму Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ДЕНЬ СОБОРНОСТІ: МАЙБУТНЄ МОЛОДІ (РОЗДУМИ МАЙБУТНЬОГО МАГІСТРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ)

Однією з найбільш обговорюваних тем 2024 року в українському суспільстві стало питання про можливе зниження мінімального віку мобілізації до 18 років. В умовах триваючої війни з Росією парламент України запропонував законопроект, який дозволив би призов на військову службу громадян, щойно вони досягнуть повноліття. Однак цей законопроект викликав не лише суспільний резонанс, а й суттєві етичні та практичні сумніви. Як автор, я не підтримую ідею його ухвалення з кількох ключових причин, які спираються на моральні, соціальні та практичні аргументи.

Історичний контекст та важливість соборності

День соборності України є символом єдності, національної свідомості та боротьби за незалежність. Соборність – це не просто об'єднання територій, це об'єднання народу навколо спільних цінностей і прагнення до вільного розвитку країни. У цьому контексті питання мобілізації молодих людей, які тільки-но досягли повноліття, потребує особливо обережного підходу. Протягом історії українська молодь завжди брала активну участь у боротьбі за незалежність, і цей героїзм заслуговує на повагу. Але ми повинні чітко розуміти, що готовність стати на захист Батьківщини не повинна перетворюватися на обов'язок, який позбавляє молодих людей можливості на самостійне життя, на здобуття освіти, професійних навичок та формування власної особистості. Мобілізація з 18 років, фактично одразу після школи, несе значні ризики для розвитку нових поколінь, і це суперечить цінностям, за які боролися наші предки.

Аргументи проти зниження віку мобілізації

Непідготовленість молоді до реалій війни. Одним із ключових аргументів проти зниження віку мобілізації є те, що більшість 18-річних юнаків ще не мають достатньої життєвої або емоційної зрілості для участі в бойових діях. Війна – це не лише фізичне випробування, це надзвичайний психологічний стрес, який може залишити глибокий відбиток на молодій людині на все життя. Неналежна підготовка до реальних викликів війни може призвести до серйозних травм як фізичних, так і ментальних.

Загроза освітнім та професійним перспективам. Мобілізація з 18 років позбавляє молодь можливості отримати освіту або почати професійну кар'єру. Замість того, щоб розвивати свої здібності та набувати необхідних для країни навичок, молоді люди будуть змушені припинити своє навчання або роботу, щоб виконати військовий обов'язок. Це може призвести до довготривалих негативних наслідків для економіки та соціальної сфери України, оскільки молоді люди, які є майбутнім країни, не зможуть повноцінно реалізувати свій потенціал.

Моральні аспекти. Примусове залучення молоді до бойових дій у віці, коли вони ще не встигли зрозуміти всі аспекти дорослого життя, ставить серйозні моральні питання. У суспільстві, яке переживає глибоку травму війни, додатковий тиск на молоде покоління може мати непередбачувані наслідки. Психологічна травматизація молодих солдатів у такому віці може бути більш серйозною та тривалою, ніж у дорослих, більш зрілих людей.

Відтік молоді за кордон. Законопроект може призвести до збільшення міграції молодих людей за кордон у пошуках уникнення мобілізації. В умовах війни ми повинні прагнути зберегти націю єдиною, а не створювати додаткові причини для еміграції. Масовий відтік молоді може значно послабити нашу країну, позбавляючи її майбутнього.

Альтернативні підходи до зміцнення обороноздатності

Замість зниження віку мобілізації, уряд України ухвалив рішення про введення обов'язкової військової підготовки для громадян віком від 18 до 25 років. Пропонований підхід хоча й здається більш збалансованим, насправді має свої суттєві недоліки. Після проходження базового навчання, яке триває лише три місяці, молоді люди все одно можуть бути мобілізовані до 25 років. Це означає, що навіть ті, хто здобуває освіту чи планує розвивати кар'єру, можуть опинитися в ситуації, коли їхні плани будуть припинені на невизначений час через мобілізацію. Замість того, щоб дати молодим людям можливість повністю завершити навчання та закріпитися в професії, ми фактично ризикуємо

відстрочити або навіть зірвати їхній життєвий розвиток. Адже багато хто з молодих людей тільки починає формувати своє життя, кар'єру, та особисті плани. Військова служба у такому випадку може стати серйозним бар'єром на цьому шляху. Здається, що цей підхід не дає достатньо гарантій стабільності для молоді, тому, хоча він й виглядає більш поміркованим, він усе ж таки створює значну невизначеність щодо майбутнього. Ми маємо знайти такий баланс, який би дозволяв молодим людям мати можливість рости й розвиватися, не ставлячи під загрозу їхній життєвий шлях.

Міжнародна реакція та підтримка

Пропозиція про мобілізацію з 18 років викликала стурбованість не лише в Україні, але й серед міжнародних партнерів. Європейські країни та США висловили своє занепокоєння з приводу того, що такий крок може негативно вплинути на суспільство та моральний стан армії. Президент України Володимир Зеленський також заявив, що якість підготовки військовослужбовців є важливішою за кількість, і без належної підготовки мобілізація молоді може призвести до великих втрат. У День соборності України, коли ми відзначаємо єдність нашої нації, питання мобілізації з 18 років стає важливим етапом обговорення майбутнього нашої молоді та країни загалом. Захист Батьківщини – святий обов'язок кожного громадянина, однак цей обов'язок не повинен ставати тягарем для тих, хто ще не пройшов важливі етапи дорослішання. Україна має знаходити баланс між обороною та розвитком, забезпечуючи молоді можливість бути готовими до захисту країни, але не на шкоду їхньому майбутньому. Соборність – це не лише об'єднання територій, але й об'єднання поколінь, досвіду та знань, тому ми повинні забезпечити молодим людям право на гідне життя, освіту і підготовку, щоб вони могли ефективно захищати свою країну, а не ставати жертвами необдуманих рішень.

Цей підхід стосується і ширшої картини нашої нації. Тема мирних переговорів і припинення вогню стала розділовим моментом у суспільстві, що відображає глибокий розрив між регіонами. Схід України, який безпосередньо переживає наслідки війни, прагне миру, щоб зупинити кровопролиття і відновити нормальне життя. Натомість західні регіони, де війна ще не завдала таких серйозних особистих втрат, все більше підтримують ідею відвоювання втрачених територій. Це розділення думок створює значні труднощі для ухвалення єдиного рішення на рівні держави, де потрібно знайти баланс між потребами тих, хто найбільше постраждав від війни, і тими, хто все ще вірить у можливість відновлення територіальної цілісності через боротьбу.

Громадська думка на сході України

Від початку війни схід України став одним з найбільш постраждалих регіонів, що наклало свій відбиток на громадську думку. Тут, де війна йде вже не перший рік, люди безпосередньо стикаються з усіма її жахами: обстрілами, руйнуваннями, втратами близьких і зруйнованими містами. Для мешканців сходу, які пережили окупацію частини територій, мирні переговори стають важливими не лише з політичної, але й із особистої точки зору. Більшість жителів сходу країни, які відчули на собі всі тяготи війни, підтримують ідею мирних переговорів. Це не означає, що вони хочуть здати свої території без боротьби. Але вони прекрасно розуміють, як важливо припинити кровопролиття і як жахливою є ситуація, коли люди гинуть, а міста перетворюються на руїни. Проте для них мир не може бути досягнутий за рахунок територіальних поступок – вони хочуть безпеки для своїх сімей, відновлення їхніх міст і відновлення нормального життя без постійного страху.

Громадська думка на заході України

На заході України ситуація зовсім інша. Тут війна поки що не торкнулася багатьох, хоча обстріли інколи доходять до деяких областей, і людей лякає наближення фронту. Проте, в порівнянні з територіями, що безпосередньо стали ареною бойових дій, життя на заході виглядає значно спокійніше. Саме тому західні українці часто виступають за продовження боротьби та повернення втрачених територій. Для них це не просто питання територіальної цілісності – це питання національної гідності. Вони вірять, що Україна повинна перемогти, і відновлення її кордонів важливе не тільки з політичної, але й із моральної точки зору. Для них мир без перемоги, без повернення захоплених територій, виглядає неповноцінним і принизливим. Вони часто ставлять питання: «Як можна погодитися на мир, якщо ми не відвоюємо те, що належить нам по праву?»

Розрив між регіонами

Таким чином, питання мирних переговорів розділяє країну не лише за політичними, але й за регіональними ознаками. Схід України, який безпосередньо переживає війну, прагне миру, щоб зупинити кровопролиття і відновити нормальне життя. Захід, у свою чергу, вважає, що перемога на полі бою і повернення територій – це не лише важливе, але й необхідне для відновлення національної

гідності. Це розділення думок між тими, хто більше відчув війну на собі, і тими, хто все ще чекає на її завершення без серйозних особистих втрат, створює додаткові труднощі для ухвалення єдиного рішення на рівні держави.

Висновок

День Соборності України – це не тільки свято єдності нашої нації, але й час для роздумів про те, що означає ця єдність у контексті сучасних викликів. Розриви між регіонами, що виникли через різні погляди на війну, мирні переговори та мобілізацію, показують, наскільки складним є процес досягнення справжнього єднання в умовах війни. Схід України, який відчув на собі біль війни, прагне миру, в той час як захід країни підтримує ідею відновлення територіальної цілісності через перемогу на полі бою. Це розділення поглядів створює труднощі для ухвалення єдиного рішення, яке могло б задовольнити інтереси всіх громадян.

Одним із найбільш важливих аспектів є готовність держави забезпечити своїх громадян, особливо молодь, можливістю не лише захищати країну, але й розвиватися. Мобілізація молодих людей з 18 років може призвести до серйозних соціальних і моральних наслідків, якщо вона не буде продумана з урахуванням потреб і прав молодого покоління. Таким чином, соборність для мене – це не просто об'єднання територій, але й глибоке об'єднання поколінь, досвіду та спільної мети. Україна повинна знаходити баланс між обороною та розвитком, даючи можливість кожному громадянину, незалежно від того, з якого регіону він родом, бути частиною сильної і стабільної держави. Взаємна повага до різних точок зору, терпимість і готовність до компромісів повинні стати основними принципами на шляху до єдності, яку ми всі святкуємо в цей день.

СОБОРНІСТЬ КРИЗЬ КОРДОНИ: АРХІВНІ СВІДЧЕННЯ ПРО ЗВЕРНЕННЯ УКРАЇНЦІВ КУБАНІ, СТАРОДУБЩИНИ, СЛОБОЖАНЩИНИ ДО ВУЦВК

Наші предки прокладали шлях до соборності в умовах чужоземного гніту, війн, соціальних та політичних потрясінь. Центральна Рада стала ядром відродження соборності України. Акт злуки між Українською Народною Республікою та Західною Українською Республікою відображає феномен багатогранної психологічної структури української людини, в її незламному бажанні до соборності.

Глибокий національний прорив до єдності демонстрували й українці, які проживали в межах Російської імперії, зокрема в Кубані, Стародубщині, Північній та Східній Слобожанщині в межах сучасних Краснодарського краю, Білгородської, Брянської, Воронежської, Курської, Ростовської областей Російської Федерації. Вибір цієї теми обумовлений метою комеморації подій, що відображали прагнення українських громад проживавших на території Росії воз'єднатися з Україною в період 1917-1925 років.

За різних історичних обставин, таких як колонізація, адміністративно-територіальні зміни, голод, репресії та війни, українцям доводилося мігрувати на території Росії, зокрема після ліквідації Запорозької Січі у 1775 році, коли Катерина II проводила політику примусового переселення українського козацтва для захисту південних кордонів Російської імперії.

В Центральному державному архіві вищих органів влади зберігається резолюція загального віча, української громади Катеринодара (нинішнього Краснодар) про визнання та підтримку Української Центральної Ради.

«Ми Українці м. Катеринодара признаємо все, що зазначено в Універсалах. Прохаємо і закликаємо Українську Центральну Раду, наш правомочний краєвий орган цілої України, не виключаючи і Кубань, аби вона вплинула своєю повагою на все українське військо, яке не сміє віддати ворогові ні одної пяді землі.» (ЦДАВО України. Ф. 4100. ОП. 1. СПР. 2. Арк. 15)

У 1917-1925 роках Всеукраїнський центральний виконавчий комітет (далі – ВУЦВК) отримував від консолідованих українських осередків сотні звернень про приєднання до УСРР та українізацію територій РСФРР.

Пропонуємо ознайомитися з документами прикріпленими в кінці есе, за наступними темами:

Копія телеграми Грушківської земської управи Рильського повіту Курської губернії про приєднання до Української Народної Республіки. ЦДАВО України. Ф. 1115. Оп. 1. Спр. 47. Арк. 7.

Доповідна записка уповноважених делегатів південних повітів Воронежської губернії до Гетьмана всієї України про приєднання до території України. 3 липня 1918 рік. ЦДАВО України. Ф. 3766. Оп. 01. Спр. 186. Арк. 71.

Резолюція загальних зборів Українського клубу ім. Т. Г. Шевченка у м. Воронежі про необхідність негайного прилучення повітів Валуйського, Росошанського, Богучарського цілком, Павловського, Калачіївського і Острогозького в частини в заселеній українцями, до УСРР. 03 серпня 1924 р ЦДАВО України. Ф. 1. Оп. 2. Спр. 1595. Арк. 92

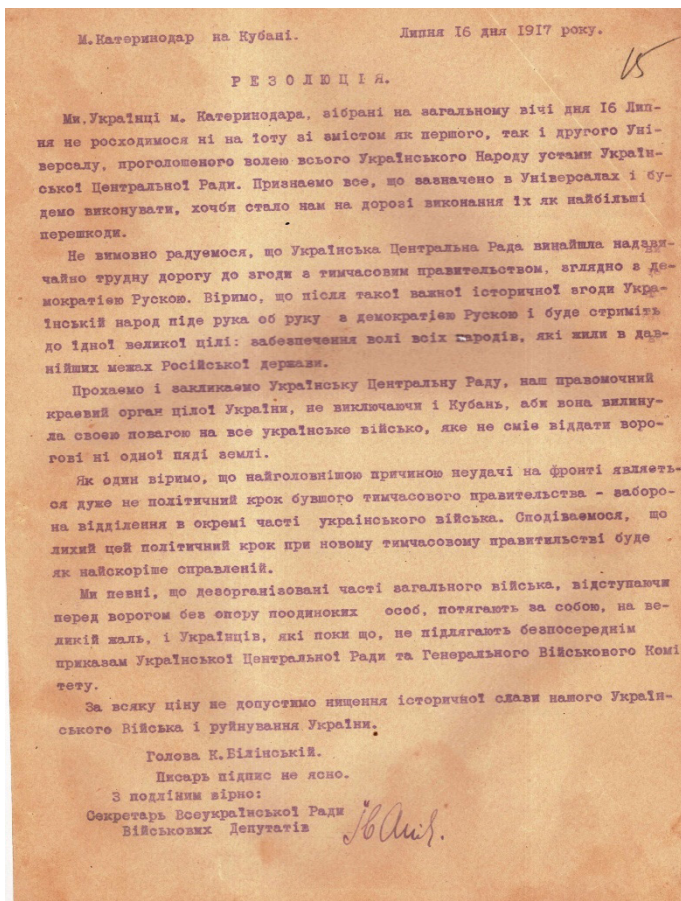
Український історик Володимир Сергійчук у своїй книзі «Етнічні межі і державні кордони України» зазначав: у Воронежській губернії українців мешкало – 854.093 осіб, у Курській – 523.277 осіб. В Острогозькому повіті, скажімо, тоді мешкало 90 відсотків українців, Богучарському – 80, Бірюченському – 70, Грайворонському – 60. Згідно з цим переписом рідною мовою українську визнали в Білгородському повіті 18.373 чоловіків і 18.629 жінок, Грайворонському відповідно 52.337 і 52.169, Корочанському – 26.684 і 27.874, Новооскольському – 40.921 і 39.593, Путивльському – 41.974 і 44.235, Рильському – 25.063 і 25.862, Суджанському – 36.285 і 35.726. (Перший загальний перепис населення Російської імперії 1897 р. Курська губернія. – М., 1904. – Т. XX. – С. 102.).

Як свідчать історичні джерела, радянська влада розселяла українців по різних регіонах, щоб уникнути скупчення населення з однаковою ідентичністю. Організовувала терор, використовувала озброєних агітаторів, червоноармійців, щоб змусити український народ відмовитися від ідеї соборності та національного самовизначення.

Проблема збереження національної ідентичності українців Кубані, Стародубщини та Слобожанщини залишається актуальною. У зв'язку з цим 22 січня 2024 року Президент України Володимир Зеленський підписав указ «Про історично населені українцями території Російської Федерації».

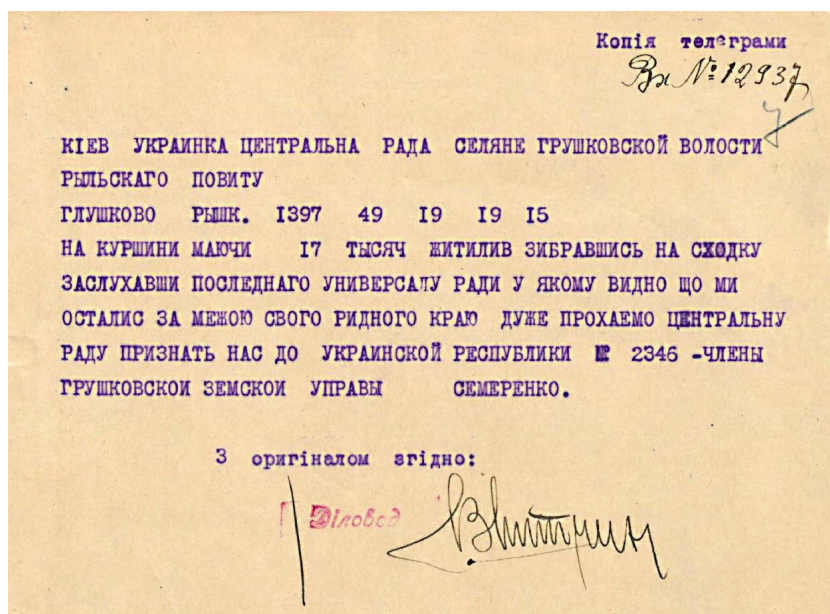
Архівні свідчення про численні звернення до ВУЦВК із проханнями про приєднання до України попри терор та залякування, відображають глибокий зв'язок українців з українською культурою, мовою та традиціями. Дослідження цього історичного аспекту дозволяє глибше зрозуміти боротьбу українців за національну єдність та переосмислити важливість сучасного значення соборності.

Далі запрошуємо до перегляду архівних документів прикріплених нижче.

ЦДАВО України. Ф. 4100. ОП. 1. Спр. 2. Арк. 15

«Резолюція загального віча українців Катеринодара про визнання та підтримку Української Центральної Ради. 16 липня 1917 р».

ЦДАВО України. Ф. 1115. Оп. 1. Спр. 47. Арк. 7.

«Копія телеграми Грушківської земської управи Рильського повіту Курської губернії про приєднання до Української Народної Республіки. 1917 р»

войска, прогнати грабителей к северу от станции Лиски и больше их не пускать в наш край, дабы спасти его от окончательного разорения и дать возможность немедленно приступить к уборке озимых, а затем - и хлебных, пока еще не весь инвентарь разграблен, а хлеборобы не все разбегались из своих хозяйств.

Збриня 1924 р.
м.с.

А. Г. Шевченко

В. М. Мухоморов
М. М. Мухоморов
М. М. Мухоморов
М. М. Мухоморов

ЦДАВО України. Ф. 3766. Оп. 1. Спр.
186. Арк. 72

Резолюція,

Яка ухвалена загальними зборами членів і кандидатів Українського клубу імені Т. Г. Шевченка у м. Вороніж 3го серпня 1924 року по докладу М. Павленка про прилучення до України південної частини Вороніжщини.

Ухвалено таку резолюцію:

Загальні збори Вороніжського Українського клубу імені Т. Г. Шевченка, що складаються в переважній більшості з українців південних повітів Вороніжщини заслухали доповідь М. Павленка про вимогу УСРР про прилучення до України частини Вороніжщини, заселеної українцями й обговоривши справу з усіх боків ухвалили: 3 огляду на те що: 1) населення цієї частини цілком українське, яке на протязі 2 1/2 віків, зберігло свої національні ознаки що до мови й побуту і не змішалося з сусідами - Росіянами, 2) зручність та сімське господарство території таке саме як на степовій Україні, 3) низ культурного розвитку порівняно з українсько-культурним центром Харківом і 4) Приєднати цю територію згідно з інтересами УСРР, що призначено для збереження зверхності - визнати за необхідне негайне прилучення повітів: Валуйського, Россошанського та Богучарського цілком, Павловського, Калачійського й Острогозького в частині, заселені українцями до Української Радянської Соціалістичної Республіки, поширити цю ділянку проміж громад наших зазначених повітів, та освітлювати питання на сторінках місцевої преси.

Голова зборів Т. Квітченко
Секретарь С. Покорний.

Винятка з протоколу Загальних Зборів членів і кандидатів Вор. Укр. Клубу імені Т. Г. Шевченка від 3 серпня 1924 р. 73.

Згідно Писарь Ради Клубу О. Павлик.
4/III - 1924 р.

ЦДАВО України. Ф. 1.
Оп. 2. Спр. 1595. Арк. 92

«Резолюція загальних зборів Українського клубу ім. Т. Г. Шевченка у м. Вороніжі про необхідність негайного прилучення повітів Валуйського, Россошанського, Богучарського цілком, Павловського, Калачійського і Острогозького в частині, заселеній українцями, до УСРР. 03 серпня 1924 р.

СОБОРНІСТЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ФАКТОР УКРІПЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ: ІНТЕГРАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ СВІДОМОСТІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Чи є в Україні національна ідея? Без сумніву. Завдяки їй відбулася незалежна держава. Але тепер в ідеї інша функція – зміцнити націю, щоб будувати, розвивати країну, утвердити її роль і місце у світі. Таким шляхом йшли всі успішні нині держави.

Б. П. Клімчук

Леся Українка завжди говорила: «Найстрашніше, це коли людина завжди повторює – Мені байдуже» [1]. І це дійсно так. Немає нічого гіршого, ніж людська байдужість. Коли завжди «мені байдуже», то не важливо хто ти та звідки ти, не важливо, якою є твоя справжня історія, не важливо, в яких умовах ти живеш та до чого ти прагнеш. Бог дає людині одне життя. І кожен проживає його по-своєму. Хтось інертно пливе за течією, а є люди, які вміють не лише радіти цьому життю, а й робити світ навколо кращим [2].

Мене надихає мій дід Борис Петрович Клімчук. Дід Борис належав до тієї рідкісної когорти людей, які випереджають свій час, хто прокладає мости у майбутнє. Безмежна, всеосяжна любов до рідної Волині та простих людей керували його помислами та діями. Наперекір різним векторам політичних вітрів, він жив роботою, рідним краєм і його людьми, завжди спираючись на кращі духовні та моральні якості українського народу. Тому навіть в складні часи, коли здавалося, що виходу з глухого кута немає, він його шукав та знаходив.

Сьогодні, в часи швидких змін та глобалізації, важливо усвідомити, що демократія в Україні повинна бути не лише політичним інструментом, а й відображенням цінностей, які підтримують розвиток суспільства. Я вважаю, що настав час усвідомити: демократія в Україні має стати не лише місцем політичної боротьби та обговорень, а й інструментом для реалізації конкретних змін, які відповідатимуть потребам сучасного суспільства [3].

Одним з основних аспектів демократичного правління є професійна підготовка та компетентність. Політики повинні бути не лише обраними представниками народу, але й фахівцями, які розуміють потреби та проблеми своєї громади. Це передбачає необхідність створення системи підготовки, яка б навчала не лише основам політичної діяльності, але й управлінню, комунікації та вирішенню конфліктів.

Демократія повинна сприяти активному залученню громадян до процесу ухвалення рішень. Це не лише підвищить рівень довіри до державних інституцій, але й допоможе уникнути «байдужості», про яку говорила Леся Українка. Громадяни повинні відчувати, що їх голос має значення, що вони можуть впливати на своє життя та майбутнє країни.

Крім того, в Україні важливо забезпечити прозорість і підзвітність державних органів. Громадяни мають мати доступ до інформації про діяльність своїх представників, що дозволить уникнути корупційних проявів та зловживань. Введення електронного урядування, платформи для публічного обговорення законопроектів і звітності про виконання обіцянок – це лише кілька з можливих шляхів.

Нарешті, ми повинні усвідомити, що цінності демократії виходять за межі політичних інституцій. Це також про повагу до прав людини, свободу слова та рівність усіх перед законом. Тільки спільно працюючи над цими аспектами, ми зможемо створити таку демократію, яка відповідає потребам і прагненням українського народу.

Отже, ціннісні засади демократичного правління в Україні повинні бути спрямовані на професійну підготовку, активну участь громадян, прозорість і підзвітність, а також на забезпечення прав людини. Це дозволить нам не лише уникнути байдужості, але й сприяти розвитку країни, в якій кожен громадянин має можливість реалізувати свій потенціал і бути частиною великої національної ідеї.

Список використаних джерел

Українка Л. Листи. Твори. Київ: Наукова думка, 1978. 350 с.

Франко, І. Мойсей. Львів: Каменяр, 1905. 124 с.

Хантінгтон С. Політичний порядок у змінних суспільствах. Київ: Основи, 1996. 432 с.

ІСТОРИЧНІ УРОКИ СОБОРНОСТІ

Уявіть простір, де час зупиняється, а голоси минулого та майбутнього сплітаються в єдину симфонію. Там, серед нескінченної тиші, ви раптом чуєте не тільки кроки своїх предків, але й відлуння власних думок. Чи відчували ви коли-небудь, що ваша душа – це частина чогось більшого, величного, де кожен порив, кожна дія і навіть кожна думка вплітаються у велику картину єдності? Це і є соборність – сила, яка формує націю, будуючи міст між мною, вами і усім нашим народом. Ідея, що проникає в життя кожного з нас, нагадуючи, що соборність – не лише історія держави, а й стан душі. Саме тут перетинаються особисті переживання і філософські істини, створюючи наш внутрішній світ, що віддзеркалює єдність країни.»

Історія завжди дає знаки тим, хто готовий їх почути. Українська земля, просякнута кров'ю героїв і благословенна мріями поколінь, нині знову говорить до нас мовою болю і надії. День Соборності, який ми відзначаємо як символ єднання, більше не є лише спомином минулих досягнень чи мрією про колишню славу. Він стає закликом до рішучих дій, до нового відродження, яке народжується з глибокого осмислення нашого минулого та трагічних наслідків роз'єднаності, що так дорого коштували Україні. Вислів «Історія завжди дає знаки тим, хто готовий її почути» відображає глибоку філософську ідею: події минулого мають універсальні уроки, які можуть допомогти суспільству уникнути помилок і скористатися можливостями в майбутньому. Проте для цього необхідно усвідомлено сприймати історичний досвід, аналізувати його й адаптувати до сучасних викликів. Ще римський філософ Цицерон зазначав: *«Історія – вчителька життя»*. Тобто, історія не лише фіксує факти минулого, а й містить у собі підказки для майбутніх поколінь. Однак ці «знаки» можуть залишитися непоміченими, якщо до них ставитися поверхово або знехтувати ними. Народи, які аналізують і враховують свої помилки, мають більше шансів на розвиток. Та, щоб «почути» знаки історії, потрібна колективна пам'ять народу, розвинена політична й громадянська культура, готовність визнавати помилки та робити висновки, про що свідчать історичні приклади.

У XII столітті Київська Русь, яка була сильною та централізованою державою, поступово розпалася на удільні князівства через міжусобиці князів. Це призвело до ослаблення держави й стало однією з причин її уразливості перед монгольською навалою в XIII столітті – роздробленість і внутрішні чвари завжди призводять до руйнівних наслідків. Цей історичний урок роздробленості Київської Русі був частково врахований у козацьку добу, коли Богдан Хмельницький прагнув об'єднати всі українські землі. Проте через Руїну (друга половина XVII століття) уроки минулого знову були забуті, що послабило козацьку державу. Після поділів Польщі (XVIII ст.) українські землі опинилися під владою Російської та Австрійської імперій. Імперії нав'язували свої порядки, придушували українську мову, культуру та свободи – втрачалась українська державність через зовнішній контроль. Народ, який не має сильної державності, ризикує стати колонією сильніших сусідів. Цей історичний урок став основою для національно-культурного відродження XIX століття, коли діячі, такі як Тарас Шевченко та Михайло Грушевський, почали активно працювати над відновленням національної свідомості.

Ідея об'єднання земель виникла з прагнення забезпечити безпеку, розвиток і стабільність держави. Для українців цей процес розпочався ще з часів Київської Русі, продовжився в період Козацької доби і досяг символічної вершини в 1919 році підписанням Акту Злуки. День Соборності – 22 січня 1919 року УНР і ЗУНР проголосили Акт Злуки, який мав стати символом єдності українських земель. Однак через зовнішню агресію, політичну нестабільність і відсутність злагоди між різними частинами країни ця єдність не змогла стати тривалою. Знак історії: без внутрішньої згоди в державі, спільного бачення розвитку та стабільної політичної влади навіть найкращі ініціативи ризикують залишитися формальністю. Цей урок став актуальним у часи сучасної боротьби України за незалежність. У нинішніх умовах війни українці демонструють приклад того, як національна єдність може стати ключовим чинником виживання й розвитку. Помаранчева революція (2004 р.) та Революція Гідності (2013 – 2014р.р) стали відповіддю українського суспільства на зловживання

владою, корупцією та спроби придушити свободу. Уроки цих подій підтвердили, що активне громадянське суспільство здатне впливати на хід історії – суспільство, яке готове боротися за свої права, може змінити хід подій.

Сьогодні ці уроки допомагають зміцнювати демократію, хоча реформи в Україні ще тривають. Знаки історії – це ті моменти, які нагадують нам про цінність єдності, сили волі та відповідальності. Український народ неодноразово мав можливість переконатися, що без єдності, сильної державності та здатності вчитися на помилках прогрес стає неможливим.

Прислухаючись до історії, ми можемо не лише уникнути минулих помилок, а й знайти нові шляхи до процвітання й гармонії. І сьогодні Україна стоїть перед вибором: скористатися знаками історії чи повторити її трагічні уроки.

Численними прикладами з української історії, які підтверджують, що розділеність і брак єдності між народом, владою та регіонами часто ставали причинами трагічних подій або посилювали наслідки зовнішньої агресії:

Період Руїни (1657 – 1687р.р) після смерті Богдана Хмельницького українська Гетьманщина розкололася на Правобережжя та Лівобережжя. Через внутрішню боротьбу за гетьманську булаву (Юрій Хмельницький, Іван Виговський, Іван Брюховецький, Петро Дорошенко та інші) Україна стала ареною втручання сусідніх держав: московського царства, Речі Посполитої, Османської імперії. Відсутність єдності та довіри між різними частинами українського суспільства призвела до занепаду економіки, втрати суверенітету і значного знелюднення регіонів через війни, голод і депортації.

Коліївщина (1768р.) – повстання гайдамаків проти польської шляхти, також свідчить про те, як соціальна та національна несправедливість через брак єдності між різними верствами населення (селянством, козацькою старшиною, православним духовенством) вилилася в кровопролиття. Відсутність підтримки з боку заможних верств українців і розбіжності в цілях повсталих дозволили польській владі, а згодом і російській армії, жорстоко придушити повстання.

Визвольні змагання (1917–1921р.р).

Період після розпаду російської імперії показав трагедію української державності через брак єдності між політичними силами. Центральна Рада, Гетьманат Скоропадського, Директорія УНР – кожна з цих структур намагалася боротися за владу, не маючи спільного бачення майбутнього України. Конфлікти між соціалістами, консерваторами та військовими, а також недовіра до селянства та робітничого класу, створили вакуум влади, яким скористалися більшовики, білогвардійці та інші зовнішні сили. Це завершилося втратою незалежності.

Голодомор (1932–1933 р.р).

Політика сталінського режиму, спрямована на колективізацію та руйнування українського селянства, стала можливою через відсутність єдності між різними групами населення. Частина активістів у селах брала участь у репресіях проти своїх односельців, виконуючи накази партії, тоді як спротив був локальним і розрізним. Відсутність довіри між населенням і владою сприяла тому, що ця трагедія набула величезного масштабу.

Кінець XX століття – вже сучасність.

Розділеність між регіонами України, особливо після здобуття незалежності у 1991 році, також мала свої наслідки. Політична поляризація між заходом і сходом країни, недовіра до центральної влади та байдужість до загальнонаціональних проблем створили ґрунт для втручання росії – події 2014 року (анексія Криму, війна на Донбасі) значною мірою стали можливими через недостатню єдність суспільства та нерозв'язані внутрішні суперечності.

Українська історія багаторазово демонструє, що розділеність між народом, владою, регіонами чи поколіннями створює умови для трагедій і занепаду.

Соборність, тобто єдність і співпраця всередині країни, – це не просто історичний урок, а необхідна умова для виживання та процвітання. Без єдності ми стаємо вразливими перед зовнішньою агресією, а внутрішні конфлікти лише посилюють ці виклики.

Соборність у моєму житті – це не лише гасло, а стан душі, який веде мене дорогою змін. Це відчуття невидимого, але могутнього зв'язку з тими, хто боровся за свободу цієї землі, хто піднімав її з руїн, хто залишав своє життя на полях битв і на ґратах заслань. Це і голос предків, і шепіт Бога, який нагадує, що ми – частина великого задуму.

Проте що сталося з нами, коли трагедія знову увірвалася в наші домівки, забираючи життя тисяч? Чому розділеність, недовіра та байдужість у різні періоди української історії призводили до нових випробувань? Відповідь очевидна: відсутність внутрішньої соборності, духовної єдності між народом і владою, між поколіннями, між регіонами завжди відкривала ворота для хаосу.

Сьогодні ми більше не маємо права на роз'єднаність. Трагедія війни оголила наші слабкості, але водночас пробудила нашу силу. Вона змусила нас згадати про великих лідерів минулого – Святослава Хороброго, Богдана Хмельницького, Тараса Шевченка, Лесю Українку, які не лише боролися, а й розуміли, що сила народу – в єдності, в соборності духу й дії. Їхні ідеї, як духовний камертон, резонують і сьогодні, наповнюючи нас енергією потойбіччя, наче передані з рук до рук через віки.

Але що робить соборність сьогодні актуальною, життєво необхідною? Це розуміння, що ми – не просто народ, ми – незламна нація. Ми – частина історичного ланцюга, який з'єднує нашу землю з Богом. І саме зараз, коли тінь смерті й розрухи нависла над нашими містами й селами, ми маємо перетворити День Соборності з формального свята на початок народної ініціативи.

Це ініціатива оновлення, готовності змінювати себе і країну. Це виклик кожному українцю запитати себе: що я можу зробити, щоб створити єдину, сильну й справедливую державу? Адже філософія соборності – це не лише про об'єднання земель. Це про об'єднання сердець, про спільну відповідальність за долю нашої Батьківщини, про готовність діяти, а не чекати. Ми – народ, який обрав свободу ціною життя. Ми – нація, що йде своїм шляхом, освітленим вогнем історії й благословенням Господа. І сьогодні, в день, коли ми згадуємо акт злуки УНР і ЗУНР, ми не просто святкуємо. Ми готуємося до нового етапу боротьби за нашу незалежність, за нашу соборність – як духовну, так і практичну. З цього моменту ми повинні зрозуміти, що соборність – це не просто історичний факт, це щоденний вибір. Це вибір змінювати мислення, вибудовувати довіру між народом і владою, створювати простір, де українська мова, культура, цінності стають основою нової держави.

Трагедія на нашій землі – це не лише біль. Це попередження і водночас благословення, яке закликає нас об'єднатися. Бо соборність – це не лише наш обов'язок перед предками, це наша відповідальність перед нащадками.

На філософському рівні соборність починається з кожного окремого індивіда. Єдність людини із собою – це гармонія думок, почуттів і дій. Лише свідомо, морально й духовно зріла особистість здатна сприяти єдності суспільства.

Український народ, як і будь-яка інша нація, є складною системою, що складається з різних регіонів, культурних особливостей та історичних впливів. Соборність у цьому контексті – це вміння поважати відмінності, знаходити спільні цінності, які об'єднують. Без духовної єдності неможлива справжня соборність. Спільна віра, культурні традиції, мова й пам'ять про спільну історію є тим фундаментом, який тримає націю разом. Сьогодні День Соборності набуває нового значення. Це не лише згадка про історичні події, а й нагадування про необхідність зберігати єдність у сучасних умовах. Українці стикаються з новими викликами: війна, інформаційні атаки, економічні кризи.

Соборність у цьому контексті – це:

Єдність у боротьбі за незалежність, де українці демонструють приклад неймовірної згуртованості перед зовнішньою агресією.

Соціальна солідарність – це підтримка армії, волонтерський рух, допомога переселенцям – це сучасні прояви соборності.

Інтеграція в європейську спільноту. Україна прагне до об'єднання з Європою, зберігаючи свою унікальність і автентичність.

День Соборності – це не лише святкування історичної події, це нагадування про вічну істину: роз'єднаність послаблює, а єдність робить сильнішими.

Для українців соборність є водночас метою і шляхом – рухом до гармонії, спільного розвитку й процвітання. Соборність – це філософія буття, що має стати основою мислення кожного українця. Лише через взаємоповагу, усвідомлення спільних цінностей і згуртовану працю ми зможемо забезпечити гідне майбутнє для себе та для наступних поколінь.

«ПИТАЙ НЕ ЩО ДЕРЖАВА МОЖЕ ЗРОБИТИ ДЛЯ ТЕБЕ, А ЩО ТИ МОЖЕШ ЗРОБИТИ ДЛЯ ДЕРЖАВИ» (Джон Кеннеді)

Перш за все, слід дати визначення двом ключовим поняттям: що таке «держава» та «Я» і згадати історичний контекст походження висловлювання «Держава – це я».

Держава – це організована політична спільнота, що існує на певній території, яка має власні інститути влади, правову систему та забезпечує порядок і захист прав своїх громадян. Вона функціонує завдяки взаємодії між різними інститутами, такими як законодавча, виконавча і судова влада, а також іншими організаціями, які сприяють розвитку суспільства. З іншого боку, «я» у контексті «Інститутів держави і громадянського суспільства в Україні» – це не просто окрема особистість, але й свідомий суб'єкт, який має права та обов'язки перед суспільством і державою. Це громадянин, який через свою активність, відповідальність та участь у суспільних процесах визначає не лише своє місце в державі, а й сприяє її розвитку.

Фраза «Держава – це я» асоціюється з відомим висловлюванням французького короля Людовіка XIV, який вважав себе втіленням абсолютної монархії. Однак у контексті сучасного розуміння держави та її відносин із громадянським суспільством це висловлювання набуває зовсім іншого значення.

У демократичних суспільствах держава – це не віддалена структура, відокремлена від людей. Навпаки, вона створена та функціонує завдяки громадянам, які є її основою. Саме через активну громадянську позицію, участь у виборах, громадських ініціативах, волонтерстві та інші форми взаємодії з державними інститутами ми впливаємо на формування політики та суспільного життя. Тут доречно згадати й іншу знамениту фразу Джона Кеннеді, яку він промовив під час своєї інавгураційної промови в 1961 році: «Питай не що держава може зробити для тебе, а що ти можеш зробити для держави». Ця цитата відображає нову еру громадянської відповідальності та заклик до кожного громадянина бути активним учасником національного життя. В умовах холодної війни Кеннеді прагнув об'єднати націю, надихаючи свідоме суспільство на співпрацю та колективні зусилля задля спільного блага. Він наголошував, що процвітання та безпека країни залежить не лише від державних інституцій, але й від участі кожного індивіда. Цей заклик залишається актуальним і сьогодні, коли ми говоримо про взаємодію держави та громадянського суспільства. Кожен із нас несе особисту відповідальність за стан держави. Коли ми дотримуємося законів, підтримуємо порядок, активно беремо участь у громадському житті, ми робимо свій внесок у розвиток держави. Тому концепція «Держава – це я» у цьому контексті перегукується із закликом Кеннеді: кожен громадянин має думати не лише про свої особисті інтереси, але й про те, як його дії можуть допомогти країні стати кращою.

Отже, вислів «Держава – це я» у сучасному розумінні відображає не ідею абсолютної монархії, а свідомість громадянина, який бере відповідальність за своє життя і за майбутнє держави. Як Кеннеді закликав громадян США до дії, так і ми маємо усвідомлювати, що держава – це результат наших зусиль. Ми є тими, хто формує державу, і наша активність визначає її подальший розвиток.

СОБОРНІСТЬ У ЧАСИ ВІЙНИ: ЄДНІСТЬ, ЩО ЗМІЦНЮЄ НАЦІЮ

У День Соборності у багатьох українців виникає власне розуміння терміна «соборність». У цій роботі я поділюсь своїм баченням цього поняття, яке, можливо, не є абсолютно правильним, але таким, як я його розумію. Адже «соборність» – це не просто термін у книзі з визначеннями, а насамперед життєвий принцип, який демонструє всім нашу українську силу, здатність протистояти труднощам, як внутрішнім, так і зовнішнім. У роки війни, коли ворог атакував не лише нашу землю, а й нашу душу, стало очевидно: справжня соборність – це сила, що живе в серці кожного українця. Це мільйони рук, простягнутих на допомогу – від дорослих до безпомічних дітей. Соборність для України – це не просто слово, а щось глибоке й життєво важливе, що дає сили йти вперед і досягати нових звершень. Вона охоплює культурну, мовну, соціальну та територіальну єдність, яка зміцнює державу та суспільство.

Повномасштабне вторгнення росії в 2022 році стало трагічним випробуванням для України, але водночас пробудило неймовірну солідарність серед українців. Жителі західних областей відкрили свої домівки для переселенців зі сходу, ділилися ресурсами, допомагали долати жахи війни. У Харкові, який стояв під обстрілами, сусіди, які ще вчора не знали один одного, стали родиною. У Львові створювали прихистки для тисяч переселенців, кажучи: «Тут ви вдома». І не лише Харків і Львів, а й інші міста активно допомагали тим, хто потребував допомоги. Війна стала важким випробуванням, але, як метал гартується у вогні, так і ми стали сильнішими. Я щиро вдячна нашим захисникам, які своїми вчинками уособлюють незламність українського народу перед ворогом. Їхній героїзм надихає кожного громадянина України – від найменших до найстарших. Волонтери, які також стали невід'ємною частиною соборності в дії, забезпечуючи армію та цивільних усім необхідним. Але не менш важливими є зусилля медиків, працівників критичної інфраструктури та навіть просто «людей», які підтримують державу на «інших фронтах». Я давно проживаю на Київщині і пам'ятаю, як місцеві жителі допомагали військовим відновлювати інфраструктуру, створювали укриття, готували їжу та забезпечували зв'язок між населеними пунктами. У невеликих селах жінки організовували виготовлення камуфляжних сіток для армії. Це робить їхній внесок у майбутню перемогу цінним. Можна сміливо назвати працівників ДСНС нашими захисниками, які, попри руйнування міст, сміливо рятують чужі життя після знищення інфраструктури. Зокрема, варто згадати березень 2022 року, коли внаслідок російського обстрілу загинули рятувальники ДСНС, які працювали в районах, підконтрольних Україні, де вони здійснювали розбір завалів, евакуацію та надання невідкладної медичної допомоги постраждалим. І це далеко не єдиний випадок їхньої жертвності.

Особливо хочу відзначити героїчні вчинки лікарів у ці складні часи. Я сама медик і розумію, що не всі поділяють мою точку зору, але, повірте, коли ти консультуєш пацієнта, надаєш невідкладну допомогу чи оперуєш під час ракетного обстрілу, ти не думаєш про власну безпеку. Ти пам'ятаєш, що ти – лікар і несеш відповідальність за чуже життя, незважаючи на обставини. Відомо безліч випадків, коли лікарі в прифронтових регіонах працюють без електрики, обладнання чи навіть після того, як вибухова хвиля відкидає їх у кут операційної. Уявіть: сирена за вікном, ракета падає неподалік лікарні чи навіть потрапляє в саму лікарню, а в операційній з'являється новонароджена дитина.

Це наша реальність. Це наша боротьба.

Особливу роль у цей час відіграла мова. Тисячі людей, незалежно від професії, віку чи місця проживання, вирішили назавжди відмовитись від мови загарбника. Адже українська мова – це головний чинник, що об'єднує нашу націю та підкреслює її унікальність. Уже в 2025 році ми спостерігаємо значне зростання інтересу до української мови у всіх сферах життя: від побутового спілкування до бізнесу, освіти та медіа. Проте виклики залишаються. У прифронтових регіонах і серед частини переселенців російська мова досі домінує. Я сподіваюся, що люди не сприйматимуть перехід на українську як примус, адже зміни потребують часу. Нам потрібно розуміти: задля нашої соборності ми маємо робити зусилля. Усе починається з маленького кроку, який може призвести до великих змін. Сьогодні завдяки людям з медіаіндустрії створюється якісний україномовний контент

для підлітків. Діти, які ще п'ять років тому співали пісні мовою агресора, тепер гордо співають українською. Багато блогерів, акторів і музикантів змінили свою позицію, визнавши, що мистецтво не може бути «поза політикою». Я також ввела собі за звичку ходити на прем'єри українських фільмів. Хоча наше фінансування поки що не зрівняється з США, я вірю, що українське кіно стане всесвітньо відомим.

Для мене соборність – це не лише єдність територій, а й спільність цінностей, зусиль і прагнень нашого народу. Війна показала, що сила України – в її людях, незалежно від регіону, професії чи віку. Майбутнє нашої держави залежить від здатності зберегти цю єдність і розвивати її. Кожен зараз воює на своєму фронті: військовослужбовці протистоять загарбникам, волонтери забезпечують армію, ДСНС ліквідує наслідки ракетних ударів, медики рятують життя, енергетики забезпечують електрику, залізничники доставляють вантажі, вчителі виховують нове покоління, актор виступає на сцені. І так можна продовжувати безкінечно.

Кожен виконує важливу роботу для майбутньої перемоги України. Навіть найменші зусилля мають значення, тому ніколи не варто недооцінювати чужу працю. І, звісно, усіх нас об'єднує мова. Цінують її, бо, як сказав Іван Огієнко: «Без мови немає народу».

СОБОРНІСТЬ: ВІД РЕЛІГІЙНОГО КОНЦЕПТУ ДО НАЦІОНАЛЬНОГО СВЯТА

Етимологічно термін «соборність» походить від старослов'янського «съборъ», що означало «зібрання; рада; збори духовенства, богослужіння». Первинно це поняття мало суто релігійний характер і вперше з'явилося у слов'янському перекладі Символу віри, де грецьке слово «кафолічна» було перекладено як «соборна» [4, с. 77]. Святий Кирило Єрусалимський у своїх «огласительних словах» пояснював, що церква називається «кафолічною» через її всеосяжний характер – вона існує у всьому всесвіті та навчає повноті догматів. Це трактування заклало фундаментальне розуміння соборності як принципу єдності у різноманітті [8, с. 281].

Філософське осмислення поняття «соборність» розпочалося в слов'янофільській літературі 1840-х років. Особливий внесок у розробку цієї концепції зробив О.С. Хомяков, який розглядав соборність як унікальну характеристику православ'я, що гармонійно поєднує свободу і необхідність, індивідуальне та колективне начала [8, с. 282]. Як зазначає В. Космина, в православній традиції соборність передбачала досягнення загального консенсусу в духовних питаннях, що мало відображатися і в суспільному житті. Цей принцип реалізовувався через практику попередніх нарад перед соборами для досягнення одностайності у прийнятті рішень [4, с. 83].

Політичного забарвлення термін «соборність» набув наприкінці XIX століття в роботах М. Грушевського, де він використовувався як синонім національного іредентизму – ідеї об'єднання розділених українських земель. Грушевський наголошував на необхідності подолання регіональних відмінностей та формування загальноукраїнської єдності [8, с. 283]. Подібні думки висловлював І. Франко у своєму посланні до галицької молоді 1905 року, закликаючи до формування загальноукраїнської ідентичності поза регіональними межами [9].

Практичне втілення ідея соборності отримала під час української революції 1917-1920 років, кульмінацією чого став Акт Злуки УНР та ЗУНР 22 січня 1919 року. Проте, як зазначає В. Старічнєва, незважаючи на формальне об'єднання, держави де-факто залишались самостійними через значні регіональні відмінності [8, с. 286].

Наступний етап реалізації соборності припав на 1939-1945 роки, коли до складу радянської України були включені західні території. Однак, на відміну від подій 1919 року, це об'єднання відбувалося не через добровільні акти, а внаслідок геополітичних домовленостей [8].

Відродження ідеї соборності відбулося наприкінці 1980-х років під час національно-демократичного руху. Символічною подією стало створення «живого ланцюга» між Києвом та Львовом 22 січня 1989 року. Як зазначає О. Зорич, спочатку ідея соборності була потужним об'єднавчим фактором (початок 1990-х), але потім була поступово витіснена на периферію суспільної уваги через економічні проблеми та спекулятивні меседжі у ЗМІ. Особливо цікавим є використання теми соборності як політтехнологічного інструменту. Наприклад, у 2002 році в розпорядженні Президента України ініціатива щодо проведення урочистих заходів з нагоди Дня Соборності була приписана конкретному політичному блоку («За єдину Україну»), що показує спроби політичної монополізації національної ідеї [2].

У сучасному контексті, як підкреслюють обидва дослідники, поняття соборності трансформується від суто територіального принципу до більш складного концепту, що включає духовну, культурну та політичну єдність різних регіонів України при збереженні їх унікальності.

Особливої актуальності ідея соборності набула після 2014 року в умовах російської агресії. Як зазначає В. Космина, саме в цей період проявляється нова якість соборності як єдності українського суспільства перед зовнішніми загрозами [4, с. 78].

В цілому, еволюція поняття «соборність» відображає складний шлях формування української державності та національної ідентичності, демонструючи трансформацію від релігійно-філософської концепції до багатовимірної соціально-політичного феномену.

Варто відзначити унікальність українського концепту соборності, який, за спостереженням В. Старічної, не має прямих аналогів в інших мовах та відображає специфічний історичний досвід українського народу в процесі державотворення [8].

На основі порівняльно-історичного аналізу можна виділити декілька концептуальних аналогів українського поняття «соборність» у міжнародній політичній та соціокультурній практиці, хоча жоден з них не відображає повністю його унікальної специфіки. У німецькій політичній традиції певною мірою співставним є концепт «Einheit» (єдність), який набув особливого значення в контексті об'єднання німецьких земель у XIX столітті [7]. Проте він більше акцентує політико-територіальний аспект, не маючи того духовно-релігійного виміру, який притаманний українській соборності. Французька політична думка оперує поняттям «unité nationale» (національна єдність), що історично пов'язане з процесом формування централізованої французької держави. Однак цей концепт більше орієнтований на адміністративно-політичну уніфікацію, ніж на органічне поєднання різноманіття, характерне для української соборності [3].

Щодо свят, які б відзначали подібні історичні процеси національного об'єднання, можна виділити наступні аналоги: 1) День німецької єдності (Tag der Deutschen Einheit), що відзначається 3 жовтня на згадку про об'єднання ФРН та НДР у 1990 році [7]; 2) День об'єднання Італії (Festa dell'Unità Nazionale), який святкується 17 березня в пам'ять про створення єдиного Італійського королівства в 1861 році [6]; 3) В'єтнамський День возз'єднання (Ngày Thống nhất), що відзначається 30 квітня на згадку про об'єднання Північного та Південного В'єтнаму в 1975 році [5].

Однак важливо підкреслити принципову відмінність: українська соборність та відповідне свято містять глибший філософсько-світоглядний вимір, що поєднує:

- релігійно-духовну традицію православного розуміння соборності;
- історичний досвід боротьби за національне об'єднання;
- сучасне осмислення єдності в різноманітті регіональних ідентичностей.

Таким чином, хоча в міжнародній практиці існують певні концептуальні та церемоніальні паралелі, українське поняття соборності та відповідне свято залишаються унікальним культурно-історичним феноменом, що відображає специфічний досвід українського державотворення та національної самоідентифікації.

Список використаних джерел

1. Білокриницький В. Особливості державних свят у Німеччині. УкрДім. 16 березня 2024. URL: <https://ukr-dim.de/osoblivosti-dierzavnikh-sviat-u-nimiechchini/>
2. Зорич О. Концептуалізація ідеї соборності в незалежній Україні: генеза смислотворення. Політичні дослідження. 2023. Випуск 2 (6). С. 7–33. URL: <http://pd.ipiend.gov.ua/article/view/292168>
3. Кононенко Ю., Джолос С. Держава і революції. Частина VII. Формування консолідованого, соціально-захисного суспільства як провідна функція держави, що гарантує її існування, стабільний розвиток та національну безпеку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2022. №70. С. 106–118. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.15>
4. Космина В. Соборність України в світлі цивілізаційного аналізу історії. Соборність України: історія та сучасність : зб. наук. праць. Матеріали Всеукр. наук. конф., м. Київ, 19 січ. 2023 р. / за ред. Ю. Ж. Шайгородського; упоряд.: З. В. Захожай, В. Д. Яремчук. ППІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ–Ніжин : Видавництво: Лисенко М.М., 2023. С. 77–84. URL: <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/Kosmyna.pdf>
5. Куїн Лі. Сорок років падіння Сайгона: факти про війну у В'єтнамі. BBC. 30 квітня 2015. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2015/04/150430_vietnam_war_facts_vj_saigon_it
6. Лук'янюк В. Об'єднання Італії. Цей день в історії. 28 липня 2015. URL: <https://www.jnsn.com.ua/h/0317N/>
7. Майшев О. 3 жовтня – Tag der Deutschen Einheit. День возз'єднання Німеччини: історичне значення та сучасна перспектива. Європейська Україна. URL: <https://eukraina.com/3-zhovtnya-tag-der-deutschen-einheit-den-vozzrsquoyednannya-nimechchini-istorichne-znachennya-ta-suchasna-perspektiva>
8. Старічна В. Категорія «соборності» у теорії та суспільно-політичній практиці. Наукові записки [Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України]. 2006. Вип. 32. С. 281–288. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2006_32_18
9. Франко І. Одвертий лист до галицької молодіж. Націоналізм. Антологія. Київ, 2000. С. 175.

В ЄДНОСТІ – СИЛА

Єдність у різноманітності, об'єднання навколо державності й ідентичності, ідея територіальної цілісності країни, поєднана з ідеями духовної згуртованості – це те, що ми називаємо соборністю. Вона невіддільна від державності, суверенітету й незалежності нації і є фундаментом для побудови демократичної держави. Соборність включає в себе неподільність усіх територій країни, духовну єдність а також єдність усіх громадян держави незалежно від національності та віросповідання, спрямована на утвердження справжнього суверенітету і незалежності. В контексті українського державотворення поняття соборності є провідним і ключовим для процвітаючої демократичної національної держави (стаття 6 Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності»). В умовах сучасної російсько-української війни соборність набуває більшого символізму та гостроти, адже нині, як ніколи, українцям потрібно об'єднатися заради майбутнього. Саме тому гаслом інформаційної і рекламної кампанії сучасності є вираз «В єдності – сила».

Століттями розірвані імперіями українські землі об'єдналися в соборну українську державу. Розглядаючи поняття української цілісності в історичному розрізі, бачимо, наскільки тернистим і заплутаним був цей шлях до здобуття незалежності. Перша українська політична організація Головна Руська Рада, що постала у Львові у маніфесті 10 травня 1848 року вона задекларувала: «Ми Русини Галицькі належимо до великого руського народу, котрий одним говорить язиком і 15 мільонів виносить, з котрого пілтреття мільона землю Галицьку замешкує». Серед збережених матеріалів Головної Руської Ради є анонімна стаття, в якій зазначається: «Від Тиси за Карпатами, по обидва боки від Дністра і Дніпра аж до берегів Дону розкинулися поселення одного слов'янського народу, чисельність котрого досягає 15 мільйонів. Тому призначенням такого великого народу не може бути, щоб у Європі займати побічне становище, щоб підпорядковуватись іншому».

Від другої половини XIX століття українська політична єдність стала одним із провідних мотивів декларацій та діяльності національного руху по обидва боки від Збруча. Після 1865 року у версії пісні на слова наддніпрянця Павла Чубинського та музику галичанина Михайла Вербицького (саме вона пізніше стала основою гімну України) з'явилися такі слова: «Станем, браття, в бій кривавий від Сяну до Дону, В ріднім краю панувати не дамо нікому». Створена у 1891 році в Полтаві таємна студентська організація «Братство тарасівців» проголошувала у програмі: «Самостійна суверенна Україна: соборна й неподільна, від Сяну по Кубань, від Карпат до Кавказ». Пізніше гасло «Одна, єдина, нероздільна, вільна, самостійна Україна від Карпатів аж по Кавказ» використав Микола Міхновський у брошурі «Самостійна Україна» (1900).

Окрім цього, перші розмови щодо можливого об'єднання в одну державу між західноукраїнськими керманичами й керівництвом Наддніпрянщини почалися ще за правління гетьмана П. Скоропадського. «Акт злуки» – це логічне завершення цього тривалого шляху, який пройшли русини-українці з пізнього середньовіччя, а на початку новітніх часів в середовищі української інтелігенції вже домінувало уявлення про те, що український народ протягом багатьох століть був розділений між різними державами й це тривало з часів занепаду давньої Русі або ж Київської Русі та Галицько-Волинського Князівства. У 1895-му галичанин Юліан Бачинський у книзі «Ukraina Irredenta» проголосив: «Україна для себе! От і її клич. Вільна, велика, незалежна політично самостійна Україна – одна нероздільна від Сяну по Кавказ – от її стяг!». Саме ця книга стала первістком майбутнього Акту Злуки. Друга праця щодо ідеї єдності України належить М. Міхновському, що написав роботу в «Самостійна Україна» в 1900 році. Його гасло «одна єдина, нероздільна, самостійна Україна від Карпат аж по Кавказ» досі збурює росію.

Перша світова війна та революція відкрила можливості для створення соборної Української держави.

Першою виникла УНР на зміну якій прийшла Українська держава гетьмана Скоропадського. Практичні кроки щодо втілення ідеї соборності були не можливі аж до осені 1918 року.

В 1918 році створена ЗУНР.

Галичанам вдалося взяти Львів й провозгласити ЗУНР, втримати ледве здавалося. Почалася Польська -Українська війна.

Але 22 листопада 1918 року змушені залишити Львів та звернутися за допомогою до П. Скоропадського. Сили все одно залишалися не рівними.

В той самий час почалося антигетманське повстання. П. Скоропадський підписав грамоту яка проголошувала Федерацію із небільшовицькою росією, що пришвидшило утворення УНР.

Наприкінці 1918 року Галичині збираються на свої вічі та видають маніфест, де висловлюють щодо з'єднання Галичини, Буковини та північної частини Угорщини заселена українськими жителями належала та стала сполучена з усіма українськими землями а головною столицею признаємо Києві його Республіканське правительство в Києві

Точилося протистояння між вірними військами Скоропадського та вояками директорії; 1 грудня 1918 року представники ЗУНР Д. Левицький та Л. Цегельський зустрілася з головою директорії В. Винниченко у Фастові в потягу. Відбулося попереднє підписання «Передвступний договір» (тобто попередній чи прелімінарний) про об'єднання, декларація про непохитні наміри з'єднатися в одну державу зі збереженням широкої автономії для ЗУНР.

Світоглядно Соборності хотіли всі, але з одного боку – Галичина, де організація життя розбудовано до того, що в кожному селі є проствіта, в кожному селі є товариство, кооперація та магазин народної торгівлі. Натомість так звана Велика Україна, але традиції політичної роботи, освіти населення були фактично нульові.

«Український народ по обидві боки Збруча має бути навіки одним злитим в одне ціле й разом боротися за свою долю» В. Винниченко.

3 січня 1919 року парламент ЗУНР – українська національна рада ратифікував фастівський договір.

За 4 дня до проголошення Акту Злуки на Київському вокзалі наддніпрянці зустрічали Галицьку делегацію з виступом та промовами.

Проголошення Злуки відбулося 22 січня на Софійській Площі біля пам'ятника Б. Хмельницького. Цей день обрали не випадково бо на нього перепадала перша річниця самостійності УНР. Ф. Швець зачитав універсал директорії, саме така назва «Акту Злуки».

«Однині во єдино зливаються століттям одірвані одна від одної частини єдиної України-західно українська народна республіка (Галичина, Буковина і Угорська Україна) в Наддніпрянській великій Україні, здійснилися віковічні мрії, якими жили і за які умирали кращі сини України. Однині є єдина незалежна Українська народна республіка.»

В той самий час Львів під Польщею, на Буковину наступають Румуни, на Велику Україну більшовіки. Але разом всі піднесенні, їм нарешті здалося зробити те про що мріялося останні 7 століть.

Через два дня після проголошення Злуки уряд УНР офіційно встановив державне свято- день самостійності України 22 січня. А день соборності України офіційно став святом у 1999 році.

Але історія пам'ятає й 20 грудня 1919 року у Відні на засіданні уряду ЗУНР було ухвалено рішення про одностороннє скасування Акту Злуки.

Акт Злуки залишився знаменною подією українського народу.

Він дав змогу проголосити світові про неподільність українських земель став символом й дороговказом для наступних поколінь, борців за незалежність України.

Цей день став днем символом єдності та боротьби за незалежність. У роки СРСР ідея соборності зазнала нових випробувань оскільки українські землі були включені до складу СРСР. Радянська влада намагалась придушити національну свідомість українців, проте прагнення до соборності не зникло. Під час здобуття незалежності України у 1991 році ідея соборності знову набрала актуальності. Вона стала основною для формування політики державного будівництва та національної консолідації. З огляду на вище перелічені події, можемо зрозуміти, що тема суверенності є провідною для всієї історії державотворення незалежної України. Перше в Україні по справжньому масштабне відзначення свята Соборності відбулося 22 січня 1939 року в місті Хусті. Таким чином закарпатці нагадали про волю українців, висловлену на з'їзді Всенародних зборів у Хусті 21 січня 1919 року про приєднання Закарпаття до Української Народної Республіки зі столицею в Києві. Це

була не просто маніфестація, а найбільша за 20 років перебування краю у складі Чехословаччини демонстрація українців. Понад 30 тисяч осіб з'їхались до столиці Карпатської України.

Останні 30 років рф цілеспрямовано підживлювала імперські амбіції, що зазнали удару через розвал Радянського Союзу, й відпрацьовувала методи відновлення імперського проєкту. Проводила військові спецоперації під різними назвами – «інтернаціональна допомога», «примушування до миру», «внутрішній громадянський конфлікт», «операція з повернення до складу росії», «визволення», «спеціальна військова операція».

За роки, що минули від повномасштабного вторгнення, Український народ продемонстрував світові приклади мужності, стійкості, сміливості, кмітливості та єдності перед жорстоким ворогом, що чисельно переважає.

Повномасштабний напад пришвидшив консолідацію української нації. Національна єдність стала основою успішного спротиву. Наступ військ рф вдалося зупинити завдяки спільним зусиллям українців, які стали на захист держави в лавах Збройних сил України, іншим військовим формуванням та масового волонтерського руху.

Українці вистояли й довели свою спроможність перемогати російську військову агресію. У лютому 2022 року чимало політиків на Заході були переконані, що ми не вистоїмо проти цієї навали. Але за роки великої війни Збройні сили України довели свою єдність та непереможність.

До початку квітня 2014-го росія почала реалізовувати план «новоросія» та дестабілізувати ситуацію на сході країни – підбурювати антиукраїнські протести, захоплювати будівлі обласних державних адміністрацій і правоохоронних органів. 14 квітня виконувач обов'язків Президента України Олександр Турчинов оголосив про початок антитерористичної операції із залученням Збройних сил України.

Перший період збройного конфлікту на сході України – початок квітня до 19 вересня 2014 року. Контрольовані спецслужбами росії озброєні бандитські формування захоплювали адмінбудівлі та проголошували створення «народних республік». Самозвані лідери контрольованих рф угруповань «ДНР» і «ЛНР» провели фіктивні референдуми про відокремлення від України. Україна додала «гібридну агресію» РФ, а в червні сили АТО розпочали активні дії зі звільнення території Донецької та Луганської областей від російських терористичних осередків. Спусковим гачком для початку збройної агресії Російської Федерації проти України стала Революція гідності (21 листопада 2013 року – 20 лютого 2014 року), коли українці повстали проти узурпації влади корумпованим кланом президента Віктора Януковича та зміни зовнішньополітичного курсу з євроінтеграційного на проросійський. Після масового розстрілу учасників Революції гідності та втечі багатьох високопосадовців, передусім януковича, керівництво рф вирішило скористатися тимчасовим вакуумом влади в Україні, деморалізацією силовиків для захоплення територій України без суттєвого спротиву з боку жертви та міжнародної спільноти.

20 лютого 2014-го розпочалася активна збройна агресія Росії проти України з переміщенням російських військових підрозділів у Криму та в районі Керченської протоки; в заяві Верховної Ради України від 21 квітня 2015 року та в Законі України «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення дати початку тимчасової окупації» 20 лютого 2014 року визначено днем початку російської агресії. Основна ідея: Україна -стійка, сила у витримці і витривалості. Ідея соборності також знаходить відображення у культурі, літературі та мистецтві. Т.Г. Шевченко у світі знають українським культурним діячем, Щедрик Леонтовича перекладений на декілька мов й став символом не тільки об'єднання українців в Україні та нагадуванням про свою ідентичність та соборність українцям що проживають за межами України; показав світові високу культуру українського народу. Розстріляне відродження, шістдесятники ставали жертвами задля єдності України. Українські художники та музиканти часто звертаються до теми єдності та боротьби за свободу. Це допомагає зміцнювати національну ідентичність і підтримувати дух патріотизму.

Отже, ідея соборності є важливою складовою українською державотворення. Вона сприяє зміцненню територіальної цілісності, національної єдності та міжнародного іміджу України. У сучасних умовах реалізація цієї ідеї вимагає зусиль як з боку держави, так і з боку громадського суспільства. Сучасна Україна продовжує впроваджувати ідею соборності в умовах викликів, пов'язаних із зовнішньою агресією та внутрішніми проблемами.

Війна та анексія Криму рф стали серйозним загрозами для територіальної цілісності держави. У цих умовах ідея соборності залишається чинником національної єдності та опору. Важливу

роль у реалізації ідей соборності відіграють політичні та громадські інститути, які працюють над консолідацією суспільства. Державна політика спрямована на зміцнення міжрегіональної взаємодії, розвиток економічних та культурних зв'язків між регіонами. Освіта та недійсність також відіграють важливу роль у популяризації ідеї соборності серед всіх мас населення, різних вікових груп. Крім того, соборність має значення не лише для внутрішнього розвитку України, але й для її міжнародного іміджу. Вона демонструє здатність українців до об'єднання та вирішення спільних проблем. Це особливо важливо в контексті інтеграції України до європейських та світових структур. А в наш час день соборності набув особливої актуальності. Він нагадує кожному що Україна це від села Рання зоря на Луганщині до Соломонова на Закарпатті від села Гримняч на Черніговщини до мису Сарич в Криму. Героїчний опір українців – це не лише боротьба за фізичне виживання Українського народу та свободу країни. У цій війні Україна захищає свій європейський вибір, свої ідентичність і цінності як частину європейських. Українці проливають кров за вільну, демократичну Європу.

Сьогодні Україна ефективно стримує російську збройну агресію завдяки зусиллям на військовому, дипломатичному, інформаційному фронтах, а також потужній міжнародній допомозі. Ми боротимемося, доки не звільнимо від окупанта останній сантиметр української землі. Тож наше суспільство має й надалі залишатися консолідованим для перемоги над агресором і розбудови демократичної правової держави в сім'ї європейських народів. Від 2014 року Україна безупинно бореться за суверенітет і соборність. Російський агресор тимчасово окупував окремі українські землі. Але всі вони обов'язково будуть звільнені. Україна переможе ворога й відновить територіальну цілісність та соборність українського народу.

ЄДНІСТЬ ЯК ГОЛОВНИЙ СИМВОЛ СОБОРНОСТІ І МІЦНОСТІ УКРАЇНИ

Єдність є ключовим символом соборності й міцності України. Вона є фундаментом, на якому ґрунтується незалежність, свобода та суверенітет нашої держави. Соборність символізує об'єднання всіх українських земель, народів і культур у єдине ціле, що втілює міць, силу та незламність нації. Єдність передбачає гармонійне співіснування різних частин суспільства, культурних та релігійних спільнот у межах єдиної держави. Єдність – це не лише політичний і географічний аспект, а й духовний. Вона відображає готовність кожного українця докласти зусиль для зміцнення держави, захисту її інтересів і відродження національної ідентичності. Це символ того, що лише разом ми можемо побудувати сильну та процвітаючу Україну.

Сучасність приносить Україні низку серйозних викликів, які стосуються різних сфер життя – від політики та економіки до культури й екології. Ці виклики вимагають консолідації зусиль усього суспільства та стратегічного підходу до їх вирішення. Такі **виклики сучасності для України є:**

Військова агресія та національна безпека

Російська агресія. Постійна загроза на східних кордонах, війна, окупація Криму та окремих районів Донецької та Луганської областей.

Реформування армії. Забезпечення сучасного озброєння, підготовки військових кадрів і підтримки бойової готовності.

Гібридні загрози. Інформаційна війна, кібератаки та втручання у внутрішні справи держави.

Політична стабільність та демократичний розвиток

Реформи. Удосконалення системи правосуддя, боротьба з корупцією, децентралізація.

Політична поляризація. Подолання внутрішніх протиріч між різними політичними силами.

Захист демократії. Забезпечення свободи слова, прав людини та прозорості у прийнятті рішень.

Економічні виклики

Відновлення економіки. Після наслідків пандемії COVID-19 та війни необхідно зміцнити промисловість, сільське господарство, ІТ-сектор.

Інвестиції. Залучення іноземних інвесторів і створення сприятливого бізнес-клімату.

Енергетична безпека. Зменшення залежності від імпорту енергоресурсів, розвиток альтернативної енергетики.

Соціальні проблеми

Міграція. Втрата трудового потенціалу через еміграцію кваліфікованих кадрів.

Рівень життя. Підвищення соціальних стандартів, боротьба з бідністю та безробіттям.

Освіта та медицина. Реформування цих сфер задля підвищення якості послуг.

Інформаційна безпека та цифровізація

Дезінформація. Протидія пропаганді та фейковим новинам.

Цифрова трансформація. Упровадження сучасних технологій у державне управління, бізнес та повсякденне життя.

Міжнародні відносини

Євроінтеграція. Поглиблення співпраці з ЄС і НАТО.

Глобальна конкуренція. Захист інтересів України в умовах багатопольярного світу.

Гуманітарна допомога. Підтримка переміщених осіб та постраждалих від війни.

Україна має всі шанси подолати ці виклики, використовуючи досвід, мудрість і єдність свого народу. **Новизна сучасності для України** полягає в нових умовах, обставинах і можливостях, які виникають у процесі розвитку глобалізованого світу та внутрішніх трансформацій держави. Цей концепт охоплює не лише виклики, але й можливості для позитивних змін.

Основні аспекти новизни для України:

Інтеграція у світові ринки. Розширення експорту товарів і послуг, зокрема ІТ-продуктів.

Євроінтеграція. Поглиблення співпраці з Європейським Союзом і доступ до нових економічних можливостей.

Диверсифікація партнерств. Зменшення залежності від окремих ринків та пошук нових зовнішньоекономічних партнерів.

Нові моделі управління:

Прозорість і відкритість. Використання технологій для забезпечення прозорості влади й підзвітності громадянам.

Децентралізація. Розширення можливостей місцевого самоврядування для ефективного розвитку громад.

Інклюзивність. Залучення різних груп населення до процесів прийняття рішень.

Новизна дозволяє Україні адаптуватися до сучасних умов, залишатися конкурентоспроможною на світовій арені та створювати якісно нові умови для розвитку суспільства. Вона є стимулом для прогресу, розширення горизонтів і формування нових перспектив.

Інтерес науковців і громадськості справді є потужним мотивуючим чинником для здійснення подальших дій у різних сферах. Ця зацікавленість створює сприятливе середовище для інновацій, досліджень і розвитку, а також формує запит на зміни, які мають довготривалий вплив.

Такий інтерес стимулює подальші дії:

Мотивація вчених. Увага досягненням дослідників стимулює їх до нових відкриттів і підвищення якості роботи. **Публічний запит.** Громадський інтерес до певних сфер (наприклад, медицини, енергетики чи кліматичних змін) сприяє розвитку відповідних напрямів науки.

Активізація громадянського суспільства. Люди, які цікавляться певною проблематикою, стають ініціаторами громадських рухів, волонтерських програм або соціальних проєктів.

Колективні дії. Зацікавленість переростає в спільні зусилля, які мають конкретні результати, наприклад, у вирішенні екологічних чи соціальних проблем.

Застосування **єдності як символу соборності та міцності України** у системі публічного управління є важливим елементом державотворення, спрямованого на зміцнення національної ідентичності, забезпечення стабільності та розвитку держави. Цей принцип пронизує всі аспекти управлінської діяльності та визначає пріоритети у прийнятті політичних, економічних і соціальних рішень. Єдність як головний символ соборності й міцності України не тільки надихає, але й служить практичним орієнтиром для ефективного публічного управління. Вона забезпечує сталість, гармонійний розвиток та інтеграцію країни в умових сучасних викликів.

СОБОРНІСТЬ УКРАЇНИ: ЄДНІСТЬ ЯК ОСНОВА НАШОЇ СИЛИ

День Соборності України – це свято, яке має глибоке значення для кожної українки, для кожного українця. Це не просто історична дата, а нагадування про те, як важливо бути разом, підтримувати один одного, долати труднощі і будувати спільне майбутнє. Соборність для мене – це не лише єдність територій, але й єдність духу, волі та прагнення до гідного життя в незалежній і вільній державі. Ідея соборності для України завжди була основою нашого національного буття. Від початку нашої історії, коли лише починала формуватися українська нація, ми прагнули бути єдиними. Слово «соборність» для українців стало не просто політичним терміном, а символом, який об'єднує всі наші прагнення – прагнення бути вільними, незалежними, єдиними. 22 січня 1919 року, коли відбулося об'єднання Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки, ми стали свідками того, як народ, який довго був поділений, зумів об'єднатися заради спільної мети – утвердження власної держави. Це був той момент, коли люди, які жили на різних територіях, з різними історіями та культурами, змогли об'єднатися в одну націю, маючи спільні прагнення до свободи та єдності.

Але соборність – це не тільки акт політичного об'єднання. Це щось більше. Це внутрішнє переконання, яке дає силу, це здатність зберігати єдність навіть у складні часи. Соборність для мене починається з усвідомлення того, що кожна людина, кожен регіон, кожна громада є важливою частиною великої і сильної нації. Вона проявляється в бажанні допомогти одне одному, підтримати в складний момент, стати на захист свого. Я відчуваю, що соборність – це те, що зв'язує нас усіх, те, що допомагає нам долати всі труднощі та виклики.

Не можна забувати про те, як соборність проявляється в моменти великих випробувань для країни. Коли ми стикаємося з небезпекою, коли наша країна під загрозою, соборність стає тією рушійною силою, яка допомагає подолати страх і відчай. Я не можу забути, як під час Революції Гідності люди з усіх куточків України зібралися на Майдані. Вони приходили з різних регіонів, з різними історіями, з різними поглядами, але разом вони стали єдиними в боротьбі за свободу і гідність. Тоді я відчула, що ми – єдиний народ, і це дало нам силу змінити хід історії.

Сьогодні, в умовах війни, ми знову бачимо, як важливо бути соборними. Відчайдушна боротьба наших воїнів на фронті, героїзм волонтерів, підтримка лікарів, допомога одне одному – все це прояви справжньої соборності. Я бачу, як люди, не зважаючи на біль втрат і страх, стають ще сильнішими в єдності. Саме в такі моменти стає очевидним, як важливо триматися разом, допомагати один одному, незважаючи на будь-які труднощі. Ми всі стали частиною великої справи – захисту рідної землі, нашої незалежності та прав людини. Це те, що дає нам сили вистояти перед ворогом, те, що робить нашу націю непереможною. Соборність – це також про те, як ми ставимося один до одного в повсякденному житті. Це про взаєморозуміння, підтримку, готовність допомогти, бути чуйними і відповідальними не лише за себе, але й за інших. Вона проявляється в тому, як ми ставимося до своїх близьких, до людей у нашій громаді, як ми готові допомогти тим, хто цього потребує. Соборність – це внутрішня готовність бути частиною чогось більшого, ніж просто я або моя родина. Це важливий принцип, який має бути в основі кожної нашої взаємодії. Особливо зараз, коли Україна переживає важкі часи, соборність виявляється в кожному жесті підтримки, у кожній благодійній акції, в кожній молитві за тих, хто воює на передовій. Для мене соборність – це про взаємну підтримку на всіх рівнях: від родини до держави. Це той принцип, який дозволяє нам зберегти людяність, незважаючи на всі труднощі. В умовах війни ми бачимо, як важливо залишатися єдиними, не тільки через підтримку наших військових, але й через допомогу тим, хто залишився вдома, підтримку переселенців, а також увагу до тих, хто постраждав від наслідків війни.

Соборність України – це не лише географічне чи політичне поняття, це передусім ідея, яка об'єднує людей заради спільної мети. Вона проявляється в готовності кожного долати труднощі разом, в здатності розуміти одне одного і підтримувати в часи випробувань. Саме така соборність є тим фундаментом, на якому ми будемо свою державу. Наше майбутнє залежить від того, як ми збережемо єдність у найскладніші моменти, як зможемо подолати розбіжності і бути разом, як народ,

як нація. Тому для мене День Соборності України – це не лише пам'ять про історичні події, але й нагадування про те, як важливо зберігати єдність у нашій повсякденній боротьбі за краще майбутнє. Це свято, яке спонукає кожного з нас замислитися над тим, що соборність – це наша сила, наша можливість подолати будь-які перешкоди. І сьогодні, більше ніж коли-небудь, ми повинні відчувати себе частиною великої і сильної нації, де кожен голос має значення, а разом ми здатні змінювати світ на краще. Соборність для мене – це не лише історична дата, а важливий принцип, який допомагає нам рухатися вперед і будувати міцну, успішну Україну. І саме це відчуття єдності має стати основою нашого національного відродження. День Соборності – це не просто свято, це нагадування про те, що, незважаючи на всі труднощі та випробування, ми можемо вистояти, якщо будемо разом. У єдності наша сила, і в єдності наше майбутнє допомагати один одному, незважаючи на будь-які труднощі. Ми всі стали частиною великої справи – захисту рідної землі, нашої незалежності та прав людини. Це те, що дає нам сили вистояти перед ворогом, те, що робить нашу націю непереможною.

Соборність – це також про те, як ми ставимося один до одного в повсякденному житті. Це про взаєморозуміння, підтримку, готовність допомогти, бути чуйними і відповідальними не лише за себе, але й за інших. Вона проявляється в тому, як ми ставимося до своїх близьких, до людей у нашій громаді, як ми готові допомогти тим, хто цього потребує. Соборність – це внутрішня готовність бути частиною чогось більшого, ніж просто я або моя родина. Це важливий принцип, який має бути в основі кожної нашої взаємодії.

Особливо зараз, коли Україна переживає важкі часи, соборність виявляється в кожному жесті підтримки, у кожній благодійній акції, в кожній молитві за тих, хто воює на передовій. Для мене соборність – це про взаємну підтримку на всіх рівнях: від родини до держави. Це той принцип, який дозволяє нам зберегти людяність, незважаючи на всі труднощі. В умовах війни ми бачимо, як важливо залишатися єдиними, не тільки через підтримку наших військових, але й через допомогу тим, хто залишився вдома, підтримку переселенців, а також увагу до тих, хто постраждав від наслідків війни.

Соборність України – це не лише географічне чи політичне поняття, це передусім ідея, яка об'єднує людей заради спільної мети. Вона проявляється в готовності кожного долати труднощі разом, в здатності розуміти одне одного і підтримувати в часи випробувань. Саме така соборність є тим фундаментом, на якому ми будемо свою державу. Наше майбутнє залежить від того, як ми збережемо єдність у найскладніші моменти, як зможемо подолати розбіжності і бути разом, як народ, як нація.

Тому для мене День Соборності України – це не лише пам'ять про історичні події, але й нагадування про те, як важливо зберігати єдність у нашій повсякденній боротьбі за краще майбутнє. Це свято, яке спонукає кожного з нас замислитися над тим, що соборність – це наша сила, наша можливість подолати будь-які перешкоди. І сьогодні, більше ніж коли-небудь, ми повинні відчувати себе частиною великої і сильної нації, де кожен голос має значення, а разом ми здатні змінювати світ на краще.

Соборність для мене – це не лише історична дата, а важливий принцип, який допомагає нам рухатися вперед і будувати міцну, успішну Україну. І саме це відчуття єдності має стати основою нашого національного відродження. День Соборності – це не просто свято, це нагадування про те, що, незважаючи на всі труднощі та випробування, ми можемо вистояти, якщо будемо разом. У єдності наша сила, і в єдності наше майбутнє.

Соборність – це також про те, як ми ставимося один до одного в повсякденному житті. Це про взаєморозуміння, підтримку, готовність допомогти, бути чуйними і відповідальними не лише за себе, але й за інших. Вона проявляється в тому, як ми ставимося до своїх близьких, до людей у нашій громаді, як ми готові допомогти тим, хто цього потребує. Соборність – це внутрішня готовність бути частиною чогось більшого, ніж просто я або моя родина. Це важливий принцип, який має бути в основі кожної нашої взаємодії.

Особливо зараз, коли Україна переживає важкі часи, соборність виявляється в кожному жесті підтримки, у кожній благодійній акції, в кожній молитві за тих, хто воює на передовій. Для мене соборність – це про взаємну підтримку на всіх рівнях: від родини до держави. Це той принцип, який дозволяє нам зберегти людяність, незважаючи на всі труднощі. В умовах війни ми бачимо, як важливо залишатися єдиними, не тільки через підтримку наших військових, але й через допомогу тим, хто залишився вдома, підтримку переселенців, а також увагу до тих, хто постраждав від наслідків війни.

Соборність України – це не лише географічне чи політичне поняття, це передусім ідея, яка об'єднує людей заради спільної мети. Вона проявляється в готовності кожного долати труднощі разом, в здатності розуміти одне одного і підтримувати в часи випробувань. Саме така соборність є тим фундаментом, на якому ми будемо свою державу. Наше майбутнє залежить від того, як ми збережемо єдність у найскладніші моменти, як зможемо подолати розбіжності і бути разом, як народ, як нація.

Тому для мене День Соборності України – це не лише пам'ять про історичні події, але й нагадування про те, як важливо зберігати єдність у нашій повсякденній боротьбі за краще майбутнє. Це свято, яке спонукає кожного з нас замислитися над тим, що соборність – це наша сила, наша можливість подолати будь-які перешкоди. І сьогодні, більше ніж коли-небудь, ми повинні відчувати себе частиною великої і сильної нації, де кожен голос має значення, а разом ми здатні змінювати світ на краще. Соборність для мене – це не лише історична дата, а важливий принцип, який допомагає нам рухатися вперед і будувати міцну, успішну Україну. І саме це відчуття єдності має стати основою нашого національного відродження. День Соборності – це не просто свято, це нагадування про те, що, незважаючи на всі труднощі та випробування, ми можемо вистояти, якщо будемо разом. У єдності наша сила, і в єдності наше майбутнє.

ДЕРЖАВНА ВЛАДА І РОЛЬ ОСОБИ В ДЕРЖАВІ

Моє есе є глибоким роздумом над тим, як змінювалися уявлення про владу і роль особи в державі з часів абсолютизму до сучасних демократичних суспільств. Ідея, яку можна охарактеризувати цією фразою, виникає з відомого вислову Людовика XIV: «L'État, c'est moi» (Держава – це я), що символізувала централізацію влади в руках однієї людини, монарха, який вважався втіленням державної машини. У цьому есе ми розглянемо, як історично змінювалось уявлення про державу та владу, і як сьогодні ця фраза може набути нового, демократичного значення.

1. Історичний контекст: абсолютизм Людовика XIV

Людовик XIV, відомий як Король-Сонце, правив Францією у XVII столітті, під час розквіту абсолютизму. Його правління стало символом централізації влади, коли король тримав під своїм контролем практично всі аспекти життя країни. Він будував своє правління на принципі, що монарх – єдине джерело влади і всі політичні рішення повинні виходити від нього. Суспільство було поділене на підданих, а не громадян, де єдина відповідальність народу полягала у виконанні наказів короля. Така система передбачала, що держава – це лише інструмент в руках монарха, його особистий проєкт, який він міг змінювати і контролювати на свій розсуд.

2. Еволюція держави: від абсолютизму до демократії

З часів Людовика XIV концепція держави зазнала значних змін. Просвітництво, революції та становлення демократій кардинально змінили підхід до влади та ролі особи в суспільстві. Французька революція кінця XVIII століття поставила під сумнів ідею, що держава може бути уособлена однією людиною. Виникла нова концепція держави, як системи інститутів, які повинні служити громадянам, а не лише монарху чи вузькому колу еліти. Джон Локк, Шарль Монтеск'є та інші мислителі розробили теорії, які стали основою сучасних демократичних держав. Вони виступали за розподіл влади на законодавчу, виконавчу та судову, що повинно було запобігти концентрації влади в руках однієї людини чи органу. Таким чином, концепція держави перестала асоціюватися з особою правителя і стала уособленням суспільного договору між громадянами та владою.

3. Сучасне розуміння держави: демократія і участь громадян

У сучасних демократичних державах фраза «Держава – це я» набуває зовсім іншого значення. Тепер вона може відображати ідею, що кожен громадянин є частиною держави, і держава – це не окрема сила, що існує поза людьми, а структура, яка залежить від активної участі громадян у її функціонуванні. Сучасна держава існує для захисту прав та інтересів своїх громадян, і її легітимність походить саме від громадянського суспільства.

Ключовими аспектами сучасної держави є:

- **Поділ влади.** Демократична система передбачає, що влада повинна бути розділена між різними гілками, щоб жоден орган чи особа не мали абсолютного контролю над державними рішеннями.

- **Права і свободи громадян.** Сучасна держава базується на принципі захисту прав людини. Кожен громадянин має право на участь у політичному житті через вибори, свободу слова, зібрань та інші форми активної участі в державних процесах.

- **Громадянська відповідальність.** Держава залежить від того, наскільки активно її громадяни беруть участь у політичному та соціальному житті. Якщо кожен громадянин вносить свій внесок у суспільний розвиток, держава стає більш стійкою та справедливою.

4. Чи може фраза «Держава – це я» мати сенс сьогодні?

У сучасному світі фраза «Держава – це я» більше не означає, що одна людина уособлює всю владу. Натомість вона може бути інтерпретована як символ громадянської активності та відповідальності. У демократичному суспільстві кожен громадянин є важливою частиною держави, і від його участі залежить, як держава функціонує. Кожен із нас може впливати на життя держави через вибори, громадську активність, дотримання законів та підтримку демократичних інститутів. У цьому сенсі фраза «Держава – це я» набуває колективного значення: держава – це всі ми. Кожен громадянин

формує державу через свої дії, і саме від цього залежить, наскільки держава буде справедливою та ефективною.

Висновок

Фраза «Держава – це я», яка колись символізувала абсолютну владу монарха, сьогодні може бути переосмислена в контексті демократичного суспільства. У сучасному світі держава – це не окремий правитель чи група еліт, а результат спільної діяльності громадян. У демократіях держава залежить від участі кожного, тому відповідальність за її розвиток лежить на всіх громадянах. Тож можна сказати, що «Держава – це ми», і кожен із нас грає важливу роль у формуванні державної політики та життя країни в цілому.

СОБОРНА УКРАЇНА НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ (1919 РІК): НАДІЇ І ВТРАЧЕНІ ШАНСИ

Проблема відновлення української державності гостро постала на початку XX століття. Ключовими факторами що сприяли активізації процесів державотворення та формування національної ідентичності українців став процес національно-культурного відродження з кінця XVIII століття. Національно-культурне відродження спочатку розвивалось як рух за відновлення власної культурно-духовної ідентичності, згодом воно політизувалось та перейшло в більш дієву та рішучу стадію. Революційні події в Європі – Весна Народів 1848 року, національні рухи в провідних імперіях – Російській, Австро-Угорській, революція 1905 в Росії та Перша світова війна довершили процес. Особливо в загальній українській історичній канві виділяється період українських визвольних змагань, першої чверті XX століття.

А визначальною подією стала Українська Революція 1917 року, яка дала шанс українському народу відновити власну державність та виокремитись на політичній мапі Європи. Саме Революція сприяла становленню багатьох провідних суспільно-політичних, культурних, воєнних діячів української історії, які підняли на новий рівень ідею об'єднання України. Ключовою проблемою та слабкістю українського національного руху на початковому етапі було те, що українські землі більше двохсот років перебували у стані бездержавності.

А напередодні Революції 1917 року – Україна була поділена між двома імперіями Австро-Угорською Габсбургів та Російською Романових. Власне цей фактор і став визначальним, та багато в чому трагічним, у питання об'єднання України в одну єдину державу¹.

22 січня 1919 року відбулася історична подія – УНР і ЗУН проголосили об'єднання в одну незалежну соборну державу. Проте наступ більшовиків на Київ унеможливив продовження Трудового конгресу. За попередніми домовленостями, зустрічі були на деякий час перервані, але їхня діяльність не відновилася. Таким чином, вжиті заходи не утворили нової держави, а лише окреслили шлях до її становлення. Це мали здійснити Установчі збори, час і спосіб скликання яких визначав уряд. УНРада отримала формальну можливість впливати на політичне життя Наддніпрянщини через свого представника в Директорії. Навпаки, влада останнього не поширювалася на західноукраїнські землі. Хоча обидві частини злилися в одну, кожна продовжувала вести свій політичний курс. Наддніпрянщина продовжила вести виснажливу боротьбу з більшовиками, а галичани захищалися від поляків. Директорія не оголошувала війни Польщі, хоча статс-секретар Лозінський заявив, що вся УНР протипоставлена полякам, оскільки останні окупували західні райони Наддніпрянщини. Попри значні труднощі й помилки, проголошення Акту Злуки ознаменувало завершення етапу ідейної боротьби за соборність українських земель і відкрило перспективи для державного будівництва соборної України.

Якщо розглядати подальші історико-політичні події та формування двох державних утворень Західноукраїнської Народної Республіки та Української Народної Республіки, то варто відзначити особливості їх підходів до об'єднання в єдину українську державу.

У 1918 р. серед галицьких українців панувало дві протилежні політичні орієнтації. Лідери УНРади, враховуючи позицію Антанти й мрію потрапити на Мирну конференцію при підтримці держав Згоди, бачили подальший розвиток без об'єднання з Наддніпрянщиною. Соціал-демократи, більшість радикалів, січові стрільці, молодь розраховували на розв'язання низки західноукраїнських проблем у злуці з Великою Україною².

У свою чергу антидемократична політика П. Скоропадського і його орієнтація на Росію призвели до посилення протигетьманських настроїв серед суспільства. Революція в Німеччині й проросійська політика гетьмана стали каталізатором повстання під проводом Директорії. Однак недалекоглядність

¹ Україна в роки Першої світової війни. URL: <https://eschool.dn.ua/mod/book/view.php?id=202844>

² Тимченко Р. В. Відносини Української Народної Республіки й Західно-Української Народної Республіки (листопад 1918 – квітень 1920 рр.). К.: Інститут історії України НАНУ, 2013. С. 83.

соціалістичного проводу, відсутність чіткої програми ведення внутрішньої й зовнішньої політики відвернули від них частину населення і втягнули відновлену УНР у кровопролитну громадянську війну¹.

Поразка центральноевропейських імперій у війні кардинально вплинула на розвиток політичних подій на українських землях. У Галичині посилювалися державотворчі устремління, а в Наддніпрянщині це привело до падіння гетьманського режиму. Низка внутрішньо- й зовнішньополітичних чинників детермінували тенденції обох теренів до об'єднання. Звісно, галицькі керманичі побоювалися нестабільної ситуації у Великій Україні. Незважаючи на ці труднощі, частина політиків сподівалася на допомогу наддніпрянських сил у розв'язанні власних державних і військово-політичних проблем.

Висновки. Отже, невдачі соборних прагнень УНР і ЗУНР зумовлені рядом об'єктивних і суб'єктивних факторів. Перш за все, це несприятлива міжнародна ситуація – негативне ставлення Антанти, відсутність союзників, орієнтація сусідів на захоплення Наддніпрянщини та Східної Галичини. Проте великий вплив мали й внутрішні причини, які посилювали неприйнятне ставлення Антанти до українського визвольного руху. Серед них слід відзначити відсутність чіткого правового регулювання взаємовідносин УНР та ЗОУНР, значні історико-культурні відмінності в розвитку обох гілок українців, наявність самостійних політичних та урядових центрів, розбіжності у питаннях стратегія і тактика у боротьбі за національну державність, непоступливість у прийнятті важливих рішень, безкомпромісність своїх лідерів.

Незважаючи на поразку визвольних змагань 1917-1921 років, акт злуки 22 січня 1919 року є подією великого історичного значення. Навіть якщо вона залишилася нереалізованою, то в наступні десятиліття вона виступила визначальним чинником національної консолідації та виявом генетичного потягу до національно-духовної єдності. Дослідження складного, суперечливого та остаточно нездійсненого об'єднувачого проекту доби Української революції початку XX ст. постійно оновлюється сучасними проблемами державного будівництва, необхідністю подолання історичних відмінностей між західними та східними територіями України, сучасними проблемами державного будівництва, необхідністю консенсусу політичних еліт на шляху створення консолідованої держави.

Список використаних джерел

1. Тимченко Р. В. Відносини Української Народної Республіки й Західно-Української Народної Республіки (листопад 1918 – квітень 1920 рр.). К.: Інститут історії України НАНУ, 2013. 347 с.
2. Україна в роки Першої світової війни. URL: <https://eschool.dn.ua/mod/book/view.php?id=202844> (дата звернення 13.01.2025)
3. Українська державність у XX столітті: Історико-політологічний аналіз / О. Дергачов (кер. авт. кол.). Київ : Політична думка, 1996. 440 с.

¹ Тимченко Р. В. Відносини Української Народної Республіки й Західно-Української Народної Республіки (листопад 1918 – квітень 1920 рр.). К.: Інститут історії України НАНУ, 2013. С. 113

СОБОРНІСТЬ ЯК МОЗАЙКА: ЄДНІСТЬ У РІЗНОМАНІТНОСТІ

Соборність – це не лише історичний термін чи державне свято, а глибинний принцип, що лежить в основі існування української нації. Вона єднає різні регіони, культурні традиції, мови й світогляди, створюючи з них цілісну картину. Як і мозаїка, соборність складається з багатьох унікальних елементів, кожен із яких має власну цінність, але лише в гармонії з іншими створює повноту образу.

Особливо актуальною ця метафора виглядає у сучасному світі, де єдність суспільства проходить випробування зовнішніми викликами, внутрішніми розбіжностями та глобалізаційними процесами. Україна, маючи багату історію регіональної різноманітності, зберігає й розвиває соборність, попри всі перешкоди.

Мозаїка, як символ єдності в різноманітності допомагає краще зрозуміти сутність соборності. Вона показує, що сила нації криється не у знеособленні чи уніфікації, а у взаємному збагаченні, співпраці та повазі до кожного елементу. Ця ідея стає основою для глибшого осмислення того, як розмаїтість культур, традицій і досвідів створює унікальну українську ідентичність.

Україна історично була перехрестям культур і цивілізацій. На її території протягом століть співіснували представники різних народів: українці, кримські татари, поляки, євреї, греки, угорці, молдавани та інші. Кожен із цих народів залишив свій слід у культурному й історичному ландшафті країни.

Мовна різноманітність також є важливим аспектом. Українська мова, попри багатовікові утиски, залишилася основою національної ідентичності. Водночас різні діалекти та мовні особливості, зокрема галицький, подільський чи слобожанський, додають колориту й багатства мовній картині України.

Україна пройшла складний шлях об'єднання своїх земель. Різні регіони країни протягом століть перебували під владою різних імперій – Австро-Угорської, російської, Османської, Речі Посполитої. Це залишило свій відбиток на їхніх традиціях, звичаях і світогляді.

Наприклад, Західна Україна увібрала в себе європейські впливи, тоді як Східна частина країни більшою мірою зазнала впливу російської культури. Проте ця різниця не роз'єднує, а навпаки, доповнює національну ідентичність. Так, у єднанні Галичини та Наддніпрянщини під час проголошення Акту Злуки 1919 року втілилася ідея соборності як гармонійного об'єднання різних частин України. Ця подія мала глибоке символічне значення, попри всі виклики: короткотривалість незалежності, зовнішню агресію та внутрішні політичні суперечки. Вона засвідчила прагнення українців до єдності, навіть у найскладніших умовах.

Мозаїка як метафора соборності ідеально ілюструє важливість кожного елемента у створенні цілісності. Окремо фрагменти мозаїки можуть здаватися незначними, але разом вони створюють витвір мистецтва. Те ж саме можна сказати про Україну: кожен регіон, зі своїми унікальними традиціями й культурою, є важливим компонентом у побудові національної ідентичності.

Наприклад, колядки та щедрівки, які походять із Західної України, стали невід'ємною частиною українського Різдва. Східні регіони з їхніми козацькими традиціями зберегли дух боротьби за свободу. Крим, з його татарською культурою, додає унікальності українській мозаїці, демонструючи зв'язок між Європою та Сходом. Таким чином, мозаїка стає потужним символом соборності, що нагадує: нація є сильною тоді, коли кожен її елемент має місце, значення й взаємодіє з іншими.

Сучасна історія України знову ставить перед нацією виклики, що випробовують соборність. Війна на сході, анексія Криму та гібридна агресія росії – усе це створює ризики для національної єдності. Ворог намагається розділити суспільство за мовною, релігійною та регіональною ознаками, використовуючи пропаганду й дезінформацію.

Проте ці виклики також стали поштовхом до об'єднання українців. Волонтерський рух, активна участь громадянського суспільства та підтримка армії довели, що українці здатні гуртуватися в найскладніші моменти. Наприклад, під час Революції Гідності представники різних регіонів об'єдналися в боротьбі за європейський вибір і права людини.

Громадянське суспільство стало ключовим чинником у збереженні національної єдності. Організації, волонтерські ініціативи, культурні проекти сприяють тому, щоб ідея соборності залишалася актуальною. Наприклад, культурні обміни між регіонами допомагають долати стереотипи та налагоджувати взаєморозуміння. Культура завжди була потужним інструментом для об'єднання нації. Сучасні фестивалі, мистецькі проекти та заходи стають платформою для демонстрації розмаїття української культури.

Мозаїка соборності є не лише нашим сьогоденням, але й важливим заповітом для наступних поколінь. Виховання національної свідомості та гордості за свою країну стає важливою складовою у формуванні єдиного майбутнього. Соборність має бути живою ідеєю, яку передаватимуть від покоління до покоління. Це можна робити через сім'ю, шкільну освіту, мистецтво, музику, літературу та інші культурні практики. Важливо, щоб навіть у часи складних змін, наступні покоління продовжували формувати свою країну на основі принципів єдності, різноманіття і взаємної поваги.

Тому, соборність – це не тільки історичне поняття, а й потужна ідея, яка має значення для майбутнього України. Мозаїка соборності полягає у визнанні та прийнятті різноманітності, що існує в кожному регіоні та серед різних народів країни. Вона включає в себе не лише територіальну цілісність, а й єдність у культурі, економіці та суспільних відносинах. Сьогодні ми живемо в часи, коли соборність є важливою не лише з точки зору історичних подій, але й як нагальна потреба в умовах зовнішніх та внутрішніх викликів. Завдяки культурним обмінам, економічній співпраці, діалогу між громадянами та спільним зусиллям національних інститутів, соборність здатна стати основою для зміцнення країни й забезпечення її розвитку в майбутньому. Важливо пам'ятати, що соборність – це не просто результат дій, але й процес, який постійно триває.

МИСТЕЦТВО ОБ'ЄДНАННЯ

Як об'єднати людей? Це питання задають собі політики, лідери, режисери та навіть вчителі. Але відповідь не така очевидна, як може здатися на перший погляд. Бо об'єднання – це не просто гарна промова чи амбітна ціль. Це глибоке розуміння людей і їхніх потреб. Я вважаю, що люди – це історії. Кожен із нас має власну історію, яка визначає наші мрії, страхи, прагнення, бажання. Тому, коли я намагаюся об'єднати групу, я починаю не з планів чи завдань, а з розмови. Слухати людину – це основа для довіри. Людина, яка відчуває, що її чують, що може відкритися, стає частиною команди. Проте слухання – це лише перший крок.

Наступний – спільна ціль. Ціль не може бути чужою, вона має стати особистою для кожного. Тому я завжди питаю: «Що ми хочемо створити разом?» Це питання змінює динаміку. Воно переносить фокус із одного на команду і робить ціль важливою для кожного. Важливо також створити середовище, яке надихає. Там, де люди не бояться помилятися, з'являється простір для дії. Помилка – це природна частина процесу. Тільки в такому середовищі люди наважуються ризикувати, експериментувати й вкладати максимум своїх здібностей. Я не відбираю у людини камінь, я просто даю другий камінь, щоб кожен міг побачити, як вогонь з'являється через власні зусилля. Так народжується творчість, яка є ключем до будь-якого успіху. Лідерство вимагає прикладу. Люди завжди дивляться на лідера. Якщо ви дисципліновані, працюєте віддано, вони будуть робити те ж саме. Якщо ви підтримуєте їх і демонструєте щирість, вони відповідатимуть тим самим. Ваші дії стають орієнтиром для команди. І нарешті, успіх. Коли команда досягає мети, я завжди наголошую, що це заслуга всіх. Це не лише справедливо, але це надихає. Люди хочуть відчувати, що їхня робота має значення. І коли вони відчувають себе частиною успіху, вони готові до нових досягнень.

Об'єднання людей – це не магія і не маніпуляція. Це уважність до їхніх історій, спільна ціль, середовище, яке надихає, власний приклад і визнання їхніх заслуг. Цей процес може бути непомітним, але його результати очевидні: команда, яка працює як єдиний механізм. Таким чином, мистецтво об'єднання – це вміння не лише вести за собою, але й іти разом. Бо справжнє лідерство – це коли люди не просто виконують ваші ідеї, а разом із вами створюють щось більше.

ДЕРЖАВА – ЦЕ Я

Фраза «Держава – це я» бере свій початок із часів абсолютних монархій, коли правителі вважали себе втіленням державної влади. Сьогодні ж ми бачимо абсолютно іншу картину: держава більше не є інструментом в руках однієї особи або групи еліт. Вона стала спільним здобутком усіх громадян, і кожен із нас має вплив на її існування та розвиток.

У сучасній демократії держава – це не лише уряд, законодавчі чи правоохоронні органи. Держава – це кожен громадянин. Ми маємо право вибирати, брати участь у політичному житті, висловлювати свою думку і впливати на рішення, які формують наше життя. Ось чому важливо усвідомлювати свою роль у державі: ми не просто піддані чи спостерігачі, а співучасники процесів у державі.

Особливо це стало помітно під час війни, яку Росія розпочала проти України. Від початку російської агресії у 2014 році, а потім з повномасштабним вторгненням у 2022 році, українці зрозуміли: держава – це всі ми. Кожен на своєму місці: військові захищають країну на фронті, волонтери допомагають армії та переселенцям, лікарі рятують життя, а громадяни, які залишилися в тилу, підтримують економіку, працюють та роблять все можливе для наближення перемоги.

Під час війни особливо яскраво проявилася єдність між державою і суспільством. Люди не чекають, поки за них вирішить влада, вони самі беруть відповідальність на себе. Вся країна стала волонтерським рухом, де кожен може внести свій вклад у спільну справу. Наприклад, через пожертви для армії, допомогу пораненим або підтримку тих, хто втратив житло через війну. Це показує, що держава – це не тільки інституції, а насамперед народ, який діє, коли це необхідно.

Сучасна Україна довела, що навіть у часи війни можна будувати сильну державу на основі демократичних принципів. Громадяни більше не залежать від когось «зверху», а самі визначають майбутнє країни. І це майбутнє належить тим, хто готовий боротися, працювати та нести відповідальність за свої дії.

Отже, фраза «Держава – це я» в умовах сьогоденної України набула нового сенсу. Вона тепер означає не лише персональну відповідальність кожного громадянина, але й єдність народу, держави і війська у боротьбі за свободу. Кожен українець є частиною великого механізму, що рухає країну до перемоги та світлого майбутнього. Це переконання, що саме ми будемо нашу державу кожного дня, і саме від нас залежить її доля.

Ця єдність показала світу, що держава – це не лише влада та інституції, а насамперед люди, які готові брати на себе відповідальність і діяти разом заради спільної мети.

ДУШЕСПІЛЬНІСТЬ: НОВИЙ ПОГЛЯД НА УКРАЇНСЬКУ СОБОРНІСТЬ

Історія України – це історія боротьби за консолідацію та цілісність. Від часів Київської Русі до сучасності наша нація долала роз'єднаність, чужі панування та внутрішні чвари і дисгармонії. Кожне століття залишало на серці України нові шрами, але водночас плекало її силу духу, гартувало характер і формувало стійкість. Чи замислювалися ви колись, що саме соборність врятувала нашу державу у найскладніші моменти? Коли ворог стояв біля воріт, саме єдність давала нам силу відкинути страх і разом йти вперед. Тому це не просто історичний факт чи термін – це жива емоція, що пульсує у жилах кожного українця. Це унікальний генетичний код, який передавався століттями і який навіть з історично великою кількістю пролитої крові українців, все ще присутній у кожному із нас. Це наш рятунок. Це есе – спроба переглянути соборність через нову призму, віднайти її глибший сенс і продемонструвати, що вона означає для нас у ХХІ столітті. Це роздуми про те, як зберегти та не забути те, що ми маємо, і як стати сильнішими, ніж будь-коли раніше. Це не лише про об'єднання територій чи концепцію, яка з часом втратила свій первісний зміст, це про те, що пульсує в наших серцях.

Україна сьогодні стоїть на порозі кардинальних змін, тож питання соборності стає не просто актуальним – воно стає рубіконовим для нашого майбутнього. І ми повинні розуміти, що соборність НЕ МОЖЕ бути лише історичним терміном. Адже, я вважаю, що термінологія, хоч і створена для точності, іноді стає пасткою, що приховує глибинний сенс понять. Коли слово стає частиною офіційних дискурсів, документів або політичних промов, воно втрачає свою первинну духовність і перетворюється на абстракцію. Таке спрощення змісту викликає втрату автентичного розуміння, бо українці перестають відчувати, що соборність – це більше ніж просто єдність територій чи держави. Це єднання душ, спільний моральний і духовний простір. І як казав Василь Стус: «Соборність – це єдність сердець і прагнень. Без неї ми приречені залишатися розпорошеними у своїх мріях.»

Коли термінологія зводить українську соборність до політичного лозунгу, істина втрачається в тумані формулювань. Люди більше не задумуються над тим, що соборність – це спільне бажання жити у злагоді, допомагати одне одному, розділяти радощі і випробування. Вони починають бачити в ній щось абстрактне і віддалене, що не стосується їхнього щоденного життя, і це стало проблемою.

Щоб віднайти істину, потрібно повернутися до коріння, відчути слово серцем, а не розумом. І лише тоді соборність перестане бути для нас просто терміном і знову стане живою ідеєю, яка здатна об'єднувати не лише народ, а й кожного з нас на духовному рівні.

Тож спробуємо поглянути на соборність по-новому. Що, якби ми замінили цей термін на щось, що відображає не тільки об'єднання територій, а й об'єднання людських душ? Уявімо собі поняття «душеспільність» – коли кожен українець, незалежно від регіону чи політичних уподобань, відчуває спільність своєї душі з іншими. Це нове слово несе у собі концепцію ментального об'єднання, яке йде глибше за фізичне – об'єднання у прагненнях, надіях, у відчутті спільної відповідальності за майбутнє. Душеспільність стає важливим кроком у нашому розвитку як нації. Вона виходить за межі традиційного розуміння соборності, додаючи до нього елемент емоційної і духовної єдності. Це не просто нове слово, а новий підхід до розуміння національної ідеї, яка базується на тому, що справжня єдність починається з серця. Коли кожен українець починає відчувати себе частиною чогось більшого, ніж просто держава, це і є справжня душеспільність. Узагалі витоки оригінального слова «соборність» ведуть нас до стародавніх церковних соборів, де зібрання людей приймали рішення, важливі для всієї спільноти. У політичному контексті, починаючи з Акту Злуки 1919 року, соборність означає об'єднання всіх етнічних українських земель в єдину державу. Проте сьогодні, коли ми говоримо про соборність, це слово, як я і зазначала раніше, втрачає свою силу, стаючи просто черговим терміном. Чому б не поглянути на нього як на процес, що триває? Як на подорож, а не пункт призначення.

Ментальна соборність, чи то пак душеспільність, проявляється в неймовірних ситуаціях, які зміцнюють наш дух. Згадаймо собі українську сім'ю, яка під час війни відкриває свої двері для

незнайомців зі сходу країни, ділячи з ними хліб і дах. Вони не знали одне одного вчора, але сьогодні їх об'єднує спільна біль і надія. Це і є справжня душеспільність, яка народжується у найважчі часи. Цей приклад демонструє, що соборність – це не просто історичний факт, а живий процес, який ми створюємо щодня своїми вчинками. Як відомо, «сила народу у його єдності», і саме ця єдність дозволяє нам долати будь-які перешкоди.

Таким чином, концепція душеспільності може бути інтегрована в державну політику як основа для національних програм з об'єднання громад. В освітньому процесі вона може стати основою для виховання нових поколінь, які розумітимуть важливість не лише фізичного, а й духовного єднання. Уявімо курс, де студенти не лише вивчають історію Акту Злуки, а й беруть участь у проектах, що об'єднують різні регіони країни, створюючи справжні мости душеспільності. Такі проекти можуть включати обмінні поїздки, спільні культурні заходи та ініціативи, які сприятимуть формуванню спільної ідентичності серед молоді. Медіа також мають великий вплив на формування світогляду молоді, тому важливо, щоб вони активно популяризували концепцію душеспільності через позитивні приклади об'єднання людей в різних соціальних контекстах. Можна створювати соціальні проекти, кампанії, документальні фільми та інтерв'ю, які показують приклади людей, що живуть за принципами душеспільності, об'єднуючи різні регіони, етнічні групи та соціальні верстви. А ЗМІ, в свою чергу, можуть стати важливими агентами змін, перетворюючи концепцію соборності на реальність повсякденного життя, коли через медіа молодь бачить, як вона може втілювати ці ідеї у своїй поведінці та взаємодії. Найважливіше, щоб кожен відчував, що його голос важливий, і що він є частиною великої української сім'ї. Важливо, щоб кожен не просто розумів соборність як історичний факт, а й відчував що це. Це створить основу для довготривалої єдності, яка стане фундаментом для подальшого розвитку країни. Це новий метод виховання покоління, який зміцнить корінь генетичного соборного коду.

Висновок очевидний: соборність – є тією силою, що робить нас стійкими перед труднощами, а інтеграція концепції душеспільності у виховання молоді та політику має стати стратегічним напрямком, спрямованим на формування глибокої духовної єдності в суспільстві. Це не лише вивчення термінів, а реальне практичне втілення цих ідей через взаємопідтримку, співпрацю, духовне збагачення та політичну відповідальність. Саме так ми можемо досягти не лише територіальної соборності, а й гармонійного розвитку нашої нації на всіх рівнях. І якщо ми зуміємо не лише розуміти, а й відчувати цю єдність душ, ми зможемо побудувати країну, яка стане взірцем для всього світу.

Як сказав Тарас Шевченко: «Обніміться ж, брати мої, молю вас, благаю!» У цих словах закладений ключ до нашого майбутнього. У цих словах – живе трактування соборності. Відчуйте його!

ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ДНЯ СОБОРНОСТІ

Предикат Дня Соборності України – це єдність українського народу, сакралізація події якої відбулася в першу половину XX століття в місті Київ. Номіналізмом даної події виступає ім'я «Акт Злуки», поняттю такої універсалії як «об'єднання», яке з часом трансформувалося у Соборність, адже ритуалізація самої події відбувалася з духовним сакральним елементом, а саме, Софіївським собором в м. Київ в 1919 році. Разом з тим етимологія поняття Соборність має свої коріння зі старослов'янської мови, *съборъ* «зібрання; рада; збори духовенства; богослужіння». Отже, Соборність може виступати не тільки як універсалія єдності, але і як духовне зібрання.

Трансформація універсалії «духовне зібрання» до універсалії «єдності», чітко помітна наприкінці XIX і початку XX століття філософом О. Хом'яковим, який дає «Соборності» трактування саме як «об'єднання». Тобто не саме по собі зібрання, адже зібрання як акт колективної дії – це натовп. Проте зібрання заради кого чи чого, ідентифікація себе з чимось більшим ніж власне «Я» – це вже явище «одухотвореного натовпу» (Г. Тард). Таким чином, можна припускати трансформацію універсалії «збори» до «об'єднання» у філософській думці Хом'якова, який говорив про об'єднання слов'янського народу одне з одним через модус релігії християнства. Проте варто зазначити ключову роль Церкви на думку Хом'якова в цьому процесі, де соборність – це головний атрибут Церкви. Для даного філософа, життя у вірі – це вираження власної приналежності до Церкви. Тобто це саме об'єднання індивіда з Церквою заради спільної віри в Бога: *«істина дана єдності всіх та їх взаємної любові в Ісусі Христі»*, – О. Хом'яков. Тобто для Хом'якова, Церква – це той матеріалістичний посередник серед трансцендентного та іманентного світів, що об'єднує людей у їх спільній вірі. Адже, на думку даного філософа, без Церкви люди можуть продовжувати вірити в єдиного Бога, проте самі між собою вони не можуть бути єдиним цілим. Таким чином філософ і критикував інші модальності християнства, де Церква давала автономію індивіду (особливо, протестантизм). Хом'яков роз'яснює своє трактування поняття «Соборний», посилено підкресливши важливість перекладу грецької *καθολικός* як «соборний», він каже, що перекладачі Символу віри «зупинилися на слові «соборний», оскільки «Собор» висловлює ідею зборів, не обов'язково об'єднаних у якомусь місці, але існуючих потенційно без зовнішнього з'єднання. Це єдність у множині». Тому в атрибуті соборності виражається та закріплюється тотожність єдності та свободи в Церкві; і оскільки це тотожність встановлюється, як каже Хом'яков, *«за благодаттю Божою, а не людською настановою»*, – соборність також має благодатну та надемпіричну природу. «Соборність у розумінні Хомякова – це Божественна характеристика» [1].

І дійсно, таке трактування (семіотику) «Соборності» можна спостерігати і щодо Акту Злуки. Церква тут відіграє далеко не другорядну роль у становленні Дня Соборності України. На той час багато хто міг також проінтерпретувати, що об'єднання України відбулося *«за благодаттю Божою, а не людською настановою»*. Можливо саме тому сакралізація даної події відбулася біля стін Церкви (Собору). Адже позиція Церкви, як посередника у справі «об'єднання» народу, тут вкрай очевидна, хоча і дещо завуальована. Як зазначає Український інститут національної пам'яті: *«Соборність означає, по-перше, об'єднання в одне державне ціле всіх земель, які заселяє конкретна нація на суцільній території. По-друге – духовну консолідацію всіх громадян держави, їх згуртованість, незалежно від національності. Нарешті, соборність невіддільна від суверенітету й реальної незалежності народу – фундаменту побудови демократичної держави, є запорукою виживання й існування нації»* [2].

Звичайно, мова не йде про духовну консолідацію через християнську субстанціональність української ідентичності. Хоча, де факто, вона тут також присутня. Проте, місце для ритуалізації Соборності (об'єднання) обрано саме духовність релігійного модусу співіснування українців одне з одним. Варто розуміти, що духовність, ще не означає релігійний модус спів-буття. Видатний соціолог Е. Дюркгайм наглядно описав поняття духовності через деструктивне явище аномія, як феномен згуртованості людей навколо сталих колективних цінностей, цілей та традицій [3]. Отже,

під час ритуалізації Акту Злуки, сакральне місце для оголошення універсалу соборності України можна було обрати більш мирське і наближене саме до соціально-політичної субстанціональності. До прикладу, таким місцем могла бути будівля Української Центральної Ради. Адже, територіально оголошення універсалу відбувалося в місті Київ, який вже сам по собі має семіотичне значення духовності і, саме в релігійному контексті (Хрещення Русі).

Можливо, на той час ніхто свідомо не вирішував Соборності надавати модус релігійності. Проте ейдос (образ) Церкви був помітний тоді і, як один з головних атрибутів Дня Соборності України існує понині. Адже семіотика даного свята зображує не тільки національну українську символіку, але і українську національну релігію, а саме символи Української Православної Церкви. Таким чином, духовність українського народу об'єднана не лише політичним (мирським) виміром, але і духовним (релігійним). Хоча, звичайно, що з кожним новим поколінням, на вагах чаша мирського переважає релігію.

ДЕМОКРАТІЯ ПРОТИ АВТОКРАТІЇ: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД У ГЛОБАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ

Вислів «Держава – це я» («L'État, c'est moi») стала одним із найвідоміших висловів, що за своїм початковим значенням є уособленням абсолютної влади. Ці слова приписують королю Франції Людовику XIV, відомому як Король-Сонце. Вони символізують часи, коли монарх зосереджував у своїх руках усю владу, не лише виконавчу, але й судову та законодавчу, виступаючи єдиним джерелом законів і політики. Історично цей вислів вказує на систему абсолютної монархії, де одна людина контролює всі аспекти життя держави, проте за ним приховується також складна і багатогранна ідея влади, що актуальна і в сучасному світі – сьогодні цей вислів став такою собі точкою перетину двох протилежних ідеологій: автократії, де влада та держава уособлюються в одній особі, та демократії, де кожен громадянин є активним учасником державотворення.

Людовик XIV уособлював ідею абсолютної монархії, де держава не існувала окремо від волі монарха. Його влада була тотальною, і він вважав себе втіленням самої державності. Це був період, коли влада зосереджувалася в руках одного правителя, що, на перший погляд, забезпечувало ефективність управління та єдність країни. Держава діяла швидко й рішуче, оскільки всі рішення приймав один центр влади. Таке управління створювало видимість стабільності й міцної структури, що контролювала всі сфери суспільного життя, проте одночасно така концентрація влади в одних руках була небезпечною. Це породжувало ризик зловживань, диктаторських нахилів і повного підпорядкування громадян волі однієї особи. Така система не передбачала перевірок і балансів, оскільки сам король вважав себе вище за закони, а держава була лише його продовженням.

Подібні приклади зустрічаються в історії й поза Європою, коли авторитарні лідери чи диктатори, зосереджуючи всю владу, вважали, що вони є самою суттю державності, що зрештою часто призводило до насильства та катастроф. Сучасні автократії, такі як режими в Росії чи Білорусі, продовжують слідувати концепції, що влада – це одноосібна воля керівника, який ставить себе вище за суспільство. Такі системи покладаються на концентрацію ресурсів, влади та рішень у руках однієї особи чи вузької групи. Лідери, що втілюють цю модель, не лише узурпують повноваження, а й використовують пропаганду, щоб виправдати свою роль як «єдиного гаранта стабільності та порядку». Відсутність механізмів стримування та протидії призводить до зловживань, обмеження свобод і переслідування інакомислення. У цьому контексті вислів Людовика XIV стає не просто історичною цитатою, а мантрою, яка виправдовує відсутність відповідальності перед суспільством і створює ілюзію єдності через підпорядкування.

На мою думку, з часом цей вислів, під впливом розвитку демократії набув зовсім іншого значення. Світ не обмежується автократичними системами, в умовах сучасних демократичних суспільств держава може сприйматися як колективна відповідальність кожного громадянина. Кожна людина є частиною державного механізму, а це означає, що дії, рішення й участь кожного громадянина визначають силу і функціонування держави – кожен громадянин уособлює частину державного життя, несе відповідальність за дотримання законів, участь у політичних процесах, сплату податків, активне залучення до суспільного діалогу. Загалом це означає, що кожен громадянин усвідомлює, що держава – це не лише політики чи чиновники, а передусім усі люди, які своїми діями визначають напрямок розвитку країни.

Протистояння цих двох абсолютно різних поглядів стало особливо помітним у сьогоднішніх реаліях України. У відповідь на авторитарні режими, які прагнуть утвердити ідею держави як всесильного апарату під керівництвом однієї особи, Україна демонструє унікальну модель державності, що спирається на єдність громадян. У часи війни, коли країна веде запеклу боротьбу за свій суверенітет і свободу, саме народ став уособленням нової концепції держави. Військові на фронті, волонтери, медики, педагоги, працівники критичної інфраструктури – усі вони, своїми діями та відданістю, утворюють думку, що держава – це люди, їхня спільна праця і прагнення до перемоги.

Ця єдність стала символом соборності та сили України. Усі громадяни, незалежно від професії чи місця проживання, відчують себе частиною єдиного механізму, де кожен виконує свою роль, зміцнюючи країну зсередини. Такий підхід кардинально відрізняється від моделі авторитарного правління, де населення є лише інструментом для виконання волі правителя. У демократичній Україні кожен голос, кожна дія мають значення, і це дає змогу країні бути гнучкою, прозорою та готовою до змін.

Ідеологічне протистояння між автократією та моделлю громадянської участі несе величезний потенціал для формування глобальних трендів. Автократія може створювати видимість стабільності, але ціною є втрата свобод і залежність від волі однієї людини. Демократія натомість вимагає спільних зусиль, але саме вони стають основою для сталого розвитку.

У контексті України ця концепція знаходить своє практичне втілення через усвідомлення єдності як основи для відновлення та розвитку. Громадянська активність може і повинна бути спрямована на підтримку армії, участь у волонтерських ініціативах, громадський контроль за рішеннями влади та формування майбутньої політики. Лише через згуртованість суспільства та усвідомлення кожним своєї ролі держава зможе стати гарантом свободи, справедливості та процвітання.

Сьогодні, коли Україна відстоює свою незалежність, ми бачимо, як концепція «Держава – це я» наповнюється новим змістом. Це вже не про одного лідера, а про кожного з нас, хто своїми зусиллями об'єднує країну в єдине ціле. Соборність України – це наша найбільша сила, і саме завдяки цій єдності ми можемо подолати будь-які виклики, побудувавши державу, якою пишатиметься кожен громадянин.

КОНКУРСНІ РОБОТИ У 2024 р.

БАЛАГУРА Олексій,

студент першого курсу магістратури кафедри парламентаризму Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

СОБОРНІСТЬ – ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ

Сучасна Україна переживає період важливої трансформації, де кожен крок стає своєрідною підтримкою майбутнього. У період найважчого випробування, коли країна зазнає тяжких випробувань у вигляді збройної агресії, економічної кризи, прихованого внутрішнього розколу суспільства та часткової втрати віри в майбутнє, тільки соборність стає вирішальним чинником для виживання та подальшого розвитку нашої нації.

І саме в цей складний, для нашої країни час, соборність виходить на передній план як ключовий елемент подальшого існування та потенційного розвитку в майбутньому.

Слово «соборність» має глибший сенс, ніж просто об'єднання. Це образ, який висловлює духовну єдність, взаєморозуміння та спільну віру в майбутнє. Українська соборність – це не тільки об'єднання географічно різних регіонів, етнічних груп та культурних традицій, але і невід'ємна частина нашої національної самосвідомості.

Соборність несе у собі значущий зміст, який визначає духовну єдність, розуміння та підтримку одне одного. Спроба розкрити значення соборності пов'язана з аналізом історичних аспектів національного становлення. В історичному контексті соборність означала об'єднання різноманітних етносів та територіальних одиниць в одне ціле. Це об'єднання було важливим фактором для виживання та процвітання народу в різні епохи.

Сучасна ситуація в Україні вимагає нового розуміння соборності. Вона стає необхідною у контексті змін, які відбуваються в світі, і визначає наш погляд на розвиток країни. Соборність не лише об'єднує географічно різні регіони, але й визначає об'єднуючий принцип у міжнаціональних та міжкультурних відносинах.

Важливим елементом розвитку сучасної України є її політична стабільність. Соборність, в тому розумінні, яке ми надаємо цьому терміну сьогодні, визначає спроможність нації вирішувати свої внутрішні та зовнішні питання на основі загальних цінностей та інтересів. Це сприяє консолідації громадян та визначає національний курс розвитку.

Однак, соборність не є поняттям статичним. Вона вимагає постійного вдосконалення, адаптації до змін у суспільстві та світі. Інновації, освіта, та взаєморозуміння між поколіннями – ось ключові складові, які забезпечують не лише нашу сучасну соборність, але й гарантують її майбутню стійкість.

Соборність – вимагає активної участі та залучення кожного громадянина української держави. Спільні зусилля, спрямовані на розвиток соборності, є запорукою нашої національної міцності та успіху у великому світі.

Соборність – це не лише запорука розвитку, але й наша гідність, яку ми покладаємо в основу нації, що йде в майбутнє.

У ці важкі часи країна стикається зі справжньою кризою. Повномасштабне вторгнення, економічні труднощі та масовий виїзд населення призвели до серйозної демографічної кризи. Серед цього хаосу відбувається мобілізація дорослого чоловічого населення для ротації військовослужбовців, які вже два роки ведуть важкі бої. Високопосадовці, заможні громадяни та деякі державні службовці відмиваються від мобілізації, використовуючи хабарі. Кожен день приносить нові відкриття корупційних схем, розкрадання державного бюджету, а це в умовах воєнного стану, вражає довіру громадян до влади. Замість об'єднання країни навколо спільної мети, ми спостерігаємо поділ і розкол. Це не лише загрожує безпеці країни, але і ставить під сумнів її майбутнє. В цей час, принципи справедливості і моралі втрачають свою силу перед байдужістю та корупцією. Іншими словами, те, що мало б бути єдністю, зараз стає джерелом розділу та невпевненості.

На перший погляд, ситуація може здатися майже безвихідною, але саме в умовах випробувань виявляється справжній потенціал соборності.

Зараз, як ніколи в нашій спільній історії, потрібно консолідувати зусилля управлінського потенціалу та апарату держави для реорганізації та побудови нової системи, нових «правил гри». Це виклик, що вимагає відданості, рішучості та високого професіоналізму влади.

Першочерговим завданням є створення максимально прозорої та зрозумілої системи управління, яка дозволить кожному громадянину відчувати свою причетність до процесів. Координація зусиль і спільна робота, повинні стати ключовими елементами відновлення порядку і стабільності. Необхідно визначити чіткі та справедливі «правила гри», що виключатимуть можливість корупційних схем, тому що корупція найбільше підриває довіру суспільства до влади, підриваючи принципи побудови соборності. Професіоналізм, ефективність та відданість мають бути основними критеріями для тих, хто призначений керувати важливими справами країни.

Особливо важливим є побудова спільного бачення моделі розвитку держави після завершення військових дій. Ця модель повинна відображати цінності справедливості, соціальної рівності та економічної стійкості. Щоб суспільство змогло об'єднатися навколо цієї моделі, важливо врахувати різноманітні інтереси та потреби громадян. Виклики цього часу можуть виявитися важкими, але саме управлінська еліта та державний апарат повинні взяти на себе відповідальність за створення нових основ для майбутнього, в якому держава стане по-справжньому соборною та стабільною.

Перед пошуком виходу з кризи необхідно звернутися до коренів сучасної нації та побудувати на цих засадах єдину спільність. Важливим аспектом є відновлення довіри всередині суспільства. Розуміння, що всі громадяни є частиною єдиної нації, дозволить взяти в руки зброю і відмовитися від внутрішніх конфліктів. Усвідомлення того, що сьогоднішні труднощі – це період спільних випробувань, об'єднує громадян навколо ідеї відновлення країни.

Слід також активно залучати громадян до процесу прийняття рішень. Через широкий включений діалог і участь у прийнятті рішень на різних рівнях, суспільство буде відчувати власну важливість і відповідальність за майбутнє. Такий підхід сприятиме відновленню довіри та віри в колективні можливості.

Економічний відновлення країни також неможливий без соборності. Спільна мета – відновлення економічного добробуту – може стати двигуном для спільних зусиль громадян, підприємців та державних органів. Створення сприятливого економічного середовища, яке враховує інтереси всіх верств населення, підвищить рівень життя та відновить втрачену економічну стабільність.

Не менш важливою є побудова позитивного майбутнього, яке мотивує громадян діяти разом. У цей важкий період нації потрібно розуміти, що справжній розвиток можливий лише за умови, коли кожен громадянин розуміє свою роль та відповідальність перед країною. Важливо, щоб всі учасники суспільства були об'єднані спільною ідеєю та метою, а також визнавали ефективність, прозорість і справедливість як основні принципи дій.

Соборність – це не просто слово, а практична реальність, яка виникає, коли кожен член суспільства долучає свою частку зусиль для досягнення спільної мети. Від простого громадянина до вищих посадовців, кожен повинен усвідомлювати, що його внесок важливий для загального добробуту.

Прозорість у діяльності влади, справедливість у прийнятті рішень і ефективність у використанні ресурсів – це ключові складові успішного суспільства. Тільки відкритий та ефективний механізм управління, який базується на справедливих принципах, забезпечить сталість та розвиток.

Враховуючи все вищезазначене пропоную концепцію укріплення соборності в Українському суспільстві, яка складається з 8 пунктів:

Створення механізмів прозорого управління:

Впровадження ефективних механізмів моніторингу та контролю за діяльністю владних структур.

Розробка та впровадження системи відкритих даних та звітності, яка буде доступною та простою для розуміння більшості громадян.

Боротьба з корупцією.:

Створення незалежних антикорупційних органів з широкими повноваженнями.

Вжиття заходів для усунення можливостей хабарництва та визначення жорстких покарань за корупційні дії, особливо під час дії військового стану.

Залучення громадян до прийняття рішень:

Організація публічних обговорень та консультацій з ключових питань.

Створення платформ для активної участі громадян у прийнятті рішень через електронні голосування та онлайн-комунікації.

Формування єдиної концепції майбутнього:

Розробка національного стратегічного плану розвитку з врахуванням різноманітних інтересів регіонів та громадян.

Організація круглих столів, дебатів та дискусій для визначення спільних цінностей та перспектив розвитку.

Підтримка соціальної справедливості:

Розробка та впровадження соціальних програм, спрямованих на підтримку найвразливіших верств населення.

Здійснення реформ в сферах освіти, охорони здоров'я та соціального захисту для забезпечення рівних можливостей для всіх громадян.

Освіта:

Запуск національної інформаційної кампанії щодо важливості соборності та взаєморозуміння.

Впровадження предмету «Громадянська освіта» в навчальні програми для формування національної свідомості.

Забезпечення економічної стабільності:

Розробка та впровадження стратегії економічного відновлення нації (якщо важко реалізувати під час дії військового стану, повинна бути модель післявоєнна, для того щоб суспільство розуміло що їх очікує в майбутньому).

Підтримка малого та середнього бізнесу, стимулювання інновацій та технологічного розвитку. (з акцентом на підвищення спроможності оборонного комплексу)

Формування єдиної національної ідентичності:

Сприяння розвитку культурної ідентичності та національної гордості через мистецтво, літературу та медіа.

Організація різноманітних програм та заходів направлених на вивчення/ознайомлення/підвищення обізнаності з історії України.

Важливо розуміти, що нація може досягти свого потенціалу тільки тоді, коли кожен її член відчуває себе частиною великого цілого. Соборність – це не тільки об'єднання важливих аспектів життя, але і спільне розуміння, що майбутнє залежить від нашої спільної праці та взаєморозуміння.

Тільки тоді, коли кожен громадянин буде діяти відповідально та віддано, коли ефективність буде супроводжуватися прозорістю та справедливістю, наша нація зможе знову об'єднатися і побудувати щасливе спільне майбутнє.

І так буде!

КАЗКА ПРО СОВОРНІСТЬ

Жила-була країна сов, де кожна сова обдарована винятковою суперсилою, званою Соворність. Ця магічна сила об'єднувала їх у велике і сильне плем'я. У цій країні, на середині великого лісу, мешкала сова Софія. Вона була маленькою та розумною, але дивом для всіх, у неї не було суперсили.

Одного разу, коли сонце кульгало на небі, а ліс завершував свій концерт шепітного вітру та співу пташок, в країну сов наразились чужаки. Із-за густого лісу навалились вони, спробувавши захопити мирний світ сов. Вони ненавиділи сов, тому що сови мали суперсилу Соворність, яка об'єднувала їх в одну велику сім'ю. А все, що об'єднувало чужаків – це злість та жорстокість.

Сови вирішили використати свої суперсили Соворності, щоб протистояти цій загрозі. Софія, хоч і не мала своєї суперсили, також долучилася до групи сов.

Софіє, ти можеш допомогти, об'єднавшись з нами. Твоя мудрість і розум можуть стати ключем до нашої перемоги, – сказала старша сова, намагаючись заспокоїти Софію.

Але я не маю суперсили. Як я можу допомогти? – запитала Софія, відчуваючи себе менш важливою.

Соворність – це не лише суперсили. Це єднання, взаємопідтримка та віра в один одного. Твоя рішучість і мудрість теж можуть стати суперсилою, – відповіла інша сова.

Під час боротьби чужаки виявилися майже непереможними. Сови були на межі втрати віри, але тоді Софія зрозуміла, що її суперсила – віра у Перемогу та віра в своїх побратимів.

Ми разом сильніші! Ми можемо Перемогти, якщо вірити один в одного і допомагати! – закликала вона, виголошуючи своє перше велике промовлення. За підтримки всіх сов вона відчула, як сила об'єднання наповнює її. Вона стала невидимою ниткою, що пов'язала їх усіх разом.

І тоді сови, об'єднані Софією та своєю вірою, Перемогли чужаків. Злагода повернулася до країни сов, і вони знову почали свій танець під світлом місяця.

Дякую, Софіє, ти допомогла нам виявити, що Соворність – це не тільки суперсила, але і наша спільна воля до Перемоги, – подякувала їй старша сова.

Софія відчувала, що хоч вона не має суперсили, її мудрість і віра в усіх жителів зграї стали тим ключем, який розблокував силу Соворності в їхніх серцях. Так країна сов продовжила жити в мирі та злагоді під крилами Соворності, де кожна сова вірила в єднання і сили, які живуть у кожному з нас.

«Не чіпатися того, що ділить і роз'єднує поодинокі частини української землі, а пильнувати того, що лучить і єднає їх до купи, і се зміцнювати і розвивати мусимо... Єднатися, концентруватися, а не ділитися, не розбігатися – се повинно бути у всіх наших гаслах».

Михайло Грушевський (1866–1934) м. Холм Польща – м. Київ

«Я ПОЧИНАЮ З ЛЮДИНИ В ДЗЕРКАЛІ...»

Багато ми дискутували і визначали, що держава починається з сім'ї, але мені все ж таки хотілось би сказати, що держава починається з окремої людини – громадянина.

По-перше, бо нажаль не всі сім'ї є повноцінними або функціональними, тобто такими які можуть забезпечити повноцінний розвиток особистості. Тому я вважаю що все починається саме на особистісному рівні кожної окремої людини.

По друге, бо не зважаючи на те, в яких обставинах формувалась особистість, вона і тільки вона відповідальна за себе, своє майбутнє і відповідно майбутнє свого селища, міста, району, держави.

В цьому контексті хотілося б звернутись до філософії стоїцизму, започаткованої ще в античних Афінах Зеноном Китийським. В основі вчення лежить ідея про те, що нехай у світі і є безліч речей, які не підвладні людині, вона завжди може контролювати самого себе – свої думки і дії. Філософія визначала, що всі люди – громадяни космосу як світової держави, зрівнюючи абсолютно всіх людей: чоловіків і жінок, вільних і рабів, багатих і бідних, і т. д. Кожна без винятку людина причасна до забезпечення загального блага людини. Для цього вона має вчиняти моральні дії, а усі гріхи і аморальні вчинки – це саморуїнація, яка приводить до втрати вищої людської природи.

Стоїки визначили також і гарантію людського щастя – це правильні бажання та помірності, вчинки та справи. Аби мати тільки правильні бажання, для цього треба всіляко розвивати свою особистість, не схилиючись під силою зовнішніх обставин, слідуючи лише своєму внутрішньому світлу.

Яскравим послідовником філософії стоїцизму був римський імператор Марк Аврелій. Його персональні записи щодо роботи над самим собою задля досягнення традицій і принципів стоїцизму були зібрані в невелику книгу, до 100 сторінок під назвою «Наодинці з собою». Однією з найбільш яскравих для мене цитат з цієї книги є *«Наше життя є те, що ми думаємо про нього»*. Аналогічно можемо сказати, що наша держава – це те, що ми про неї думаємо. Держава створюється людьми, а які люди, така і держава.

Відповідно в чемних, організованих, освічених та розважливих, наприклад, норвежців така ж високоорганізована і стабільна держава. У високо дисциплінованих, інноваційних та традиційних японців така ж дисциплінована, традиційна, але в той час і високорозвинена держава.

Зараз, в кризовий період для країни, яка веде війну за свою суверенність, ми не тільки оновлюємо свою державу, а й в першу чергу самі себе, змінюючись задля того майбутнього, яке ми хочемо мати – тобто європейського майбутнього. Відповідно кожен з нас має прийняти та глибоко осмислити європейські цінності та спосіб мислення і життя, відмовившись від залишків патерналістського мислення.

Тому якщо ми бажаємо мати чесну, незалежну, вільну, справедливую державу, ми в першу чергу маємо змінити в такому напрямі самі себе. Десь змінити свої звички, поведінку, ставлення до певних речей.

Закінчити це есе мені б хотілося лірично – відривом з пісні «Людина в дзеркалі» (Man in the Mirror) всесвітньо відомого артиста, активіста та двократного номінанта на нобелівську премію за мир Майкла Джексона:

*« I'm starting with the man in the mirror,
I'm, asking him to change his ways
And no message could've been any clearer
If you wanna make a world a better place,
Take a look at yourself and make that change! »*

*«Я починаю з людини в дзеркалі
Я благаю її змінитись
І не має кращого девізу ніж
Якщо ти хочеш зробити світ краще
Подивись на себе в дзеркало і зроби ці зміни! »*

СОБОРНІСТЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ФАКТОР УКРІПЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ: ІНТЕГРАЦІЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ СВІДОМОСТІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Соборність – це велич держави, її найкраща захисна броня.

Петро Могила

Слід пам'ятати просту істину, що соборність – це не лише історична спадщина, але й важливий фактор сучасності, який споконвіку об'єднує народ у непереборну, могутню націю, яка, згуртувавшись навколо спільної ідеї, може здолати будь-які виклики та перешкоди, виборовши своє місце в історії, на шляху до побудови незалежної демократичної держави. Сучасна українська соборність є потужною енергією, що пронизує кожен аспект українського існування. Адже у соборності закарбована наша сила, у єдності – непереможний сенс.

Події сьогодення довели, що Україна є країною із власною унікальною соборністю, яка у складні часи змогла стати іскрою для нації, що освітила шлях у найтемніші години, підняла бойовий дух та згуртувала громадян. Повномасштабне вторгнення країни-агресорки на територію України, запровадження воєнного стану, встановлення нового громадського порядку, зміна суспільних потреб зумовлюють нагальну необхідність переосмислення соборності як стратегічного фактору укріплення національної державності у контексті розвитку суспільства та держави. Наразі слід усвідомити те, що зміцнення миру після війни, розбудова країни з належним функціонуванням державних механізмів із дотриманням конституційних положень, утвердження демократії – довготривалий процес, який потребує ґрунтовних рішень, а не пустих поверхневих обговорень. Адже сьогодні тисячі українців віддають своє життя за свободу, ідеї, які після їх смерті, безсумнівно, повинні бути втіленими в тисячі життів майбутніх генерацій. Відтак, наше покоління має важливу місію, яку варто виконати. Адже, врешті, утвердження миру в будь-якій країні залежить від її народу, який повинен визначати шлях до нього.

Із моменту повномасштабного вторгнення країни-агресорки на територію нашої держави на долю українців випало чимало випробувань, які певною мірою тестують силу соборності. Однак, на моє переконання, саме у цих випробуваннях український народ і виявляє свою єдність, міць та витривалість. Ініціативи громадянського суспільства, волонтерські рухи та об'єднання свідчать про те, що соборність – це не тільки минуле, але і актуальний принцип для подолання сучасних викликів. Завдяки соборності, Україна стає справжньою єднаною нацією, що має великий потенціал для розвитку. Ця сила нації – у її спільній візії майбутнього, громадянській свідомості, діях, згуртованості, у здатності об'єднуватися навколо спільних цінностей та вмінні шукати компроміс у різноманітних умовах. Відтак, не можу не погодитися із висловом великої української поетеси, яка своїм творчим доробком висловлювала патріотичні та національні ідеї, слова якої можуть бути інспірацією для сучасних громадян, Лесі Українки, що у соборності ми знаходимо силу нашої ідентичності та непереможність нації. Справді, соборність України – це не просто слова, а динамічний процес єднання, який наповнює кожен куточок країни силами та ідеями національної гідності. Соборність надає нації внутрішню міць, необхідну для подолання труднощів та протистояння викликам часу разом.

Я вважаю, що в умовах повномасштабного вторгнення росії на терени України, кожен свідомий громадянин повинен діяти на благо власної Батьківщини, усвідомлювати спільну місію та свою особисту роль в її виконанні, а політичні еліти мусять об'єднатися заради спільної мети, плідної праці на благо держави, задля того, щоб не змарнувати усього того, за що сьогодні кращі сини й доньки віддають найдорожче – власне життя за майбутнє України, нашу з вами свободу.

Легкої дороги до свободи немає, однак правда полягає в тому, що ми ще не вільні, ми просто здобуваємо свободу бути вільними, право не бути пригнобленими. Ми робимо не останній крок у нашій подорожі, а перший крок на довшому й навіть важчому шляху. Адже бути вільним – це не просто скинути кайдани, а жити так, щоб поважати й збільшувати свободу інших. Справжнє випробування нашої відданості свободі лише починається [2]. Саме цей відомий вислів видатного

борця за свободу, який увійшов до пантеону найбільш визначних історичних постатей сучасності, Нельсона Манделі має стати ключовою фразою для сучасної України.

Мусимо усвідомлювати, що Україна – це країна, де кожна область має свою унікальну історію та спадщину. Так, ми різні, однак, єдині. Саме в різноманітті ховається наша сила, адже соборна нація завжди розцвітає у різних кольорах. Тому, переконана, що, знайшовши єдність у різноманітті, врешті, українці зможуть відшукати той стратегічний фактор укріплення національної державності, який стане ключовим до визначення вектору нашого майбутнього та прийдешніх генерацій, такого майбутнього, до якого прагнули і прагнуть найкращі сини і доньки України.

На моє глибоке переконання, сучасна соборність – це питання спільних цінностей та визначальних принципів, які є основою національного єднання. Виклики сьогодення вимагають від українців об'єднання, а не розбрату, взаємодії, максимальної концентрації на подальших діях, залучення кожного до нашої майбутньої перемоги. Нація, яка здатна об'єднатися в умовах війни у боротьбі за свою територіальну цілісність, невдовзі визначить своє місце серед сильних та визнаних держав світу.

Важко не погодитися з тим, що громадянська свідомість відіграє ключову роль у формуванні єдності суспільства. Інтеграція ідентичності та громадянської свідомості визначається не лише діяльністю уряду, але і активною участю громадянського суспільства. Вона заснована на взаємодії між освітою, ЗМІ, релігійними установами та іншими чинниками, що формують суспільну свідомість.

У світлі сучасних викликів та можливостей, соборність визначає не лише стійкість, але й інноваційність нації. Здатність об'єднуватися навколо загальних цілей та цінностей, при цьому залишаючи місце для різноманіття, робить націю сильною та впливовою. Важливо враховувати історичний досвід та взяти на озброєння нові підходи для забезпечення соборності як стратегічного фактору укріплення національної державності в сучасному українському суспільстві.

Узагальнюючи вище зазначене, можна стверджувати, що сучасна Україна, будуючи національну державність, повинна враховувати роль соборності, яка сприяє не лише утвердженню ідентичності, але й розвитку відкритого та різноманітного суспільства. Важливо підкреслити, що сучасне українське суспільство повинне поєднувати збереження традицій та спадщини із готовністю до нових ідей і можливостей. Взаємодія культур, релігій та історій стає джерелом силового потенціалу для розвитку нації.

Очевидно, що взаємодія між соборністю, ідентичністю та громадянською свідомістю є стратегічним кроком для сучасного українського суспільства. Сьогодні, як ніколи, слід усвідомлювати й чітко розуміти, якою ми хочемо бачити власну країну в майбутньому, як будемо чинити тоді, коли порядки, закони війни діяти не будуть, який вектор подальшого розвитку України оберемо, як будемо позиціонувати себе у світі, бо, здається, комплексу меншовартості нам все ж таки вдалося позбутися.

Цивілізований світ наразі побачив, що українська нація вартує набагато більшого, ніж від неї очікували. Щиро віримо, що нарешті вдасться не змарнувати історичний момент змін, який, безсумнівно, таки наступив у нашій країні. Пам'ятаймо, що наше майбутнє залежить від нас самих, наших дій, як окремо, так і разом. Завершуючи, хочеться згадати слова Великого Кобзаря: « І на оновленій землі врага не буде, супостата, а буде син, і буде мати, і будуть люде на землі» [2, с. 737]. Вірмо в Соборну Україну!

Список використаних джерел

1. Long Walk to Freedom: The Autobiography of Nelson Mandela Paperback – Unabridged, October 1, 1995, p. 27.
2. Тарас Шевченко. Зібрання творів: У 6 т. – К., 2003. – Т. 1: Поезія 1837-1847. – С. 348-354; С. 737–740.

ДЕРЖАВНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА РОЛЬ ГРОМАДЯН У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВИ

У сучасному світі питання державної ідентичності та ролі громадян у формуванні держави стає дедалі актуальнішим. Термін «Держава це Я» виражає ідею того, що держава повинна служити інтересам та захищати права та ідентичність кожного свого громадянина. Однак, у сучасній Україні, серед інших країн, ця концепція стикається з низкою складних питань, що викликають живе обговорення та дискусії.

Це есе призначене для розгляду кількох ключових аспектів сучасної української дійсності, включаючи питання, пов'язані із вторгненням Російської Федерації, упередженими стосунками до носіїв російської мови з боку україномовних, та частими порушеннями конституційних прав громадян. У цьому контексті автор ставить перед собою завдання проаналізувати складні аспекти цих проблем і запропонувати свої рішення та розглянути можливі контраргументи.

Есе має на меті поставити на перше місце громадянина та його права та свободи, та розглянути як Україна може досягти балансу між повагою прав та ідентичності різних груп населення та підтримкою національної цілісності в умовах сучасних викликів та загроз.

Мова та національна ідентичність мають важливе значення для формування культурного та політичного ландшафту сучасної України. Один із найважливіших аспектів цієї дискусії – це ставлення до російської мови та її носіїв з боку україномовних (особливо радикально націоналістичних) громадян.

З одного боку, національна ідентичність відіграє ключову роль у житті багатьох українців. Гордість за власну історію, культуру та мову стають символами об'єднання. Однак, у деяких випадках, це також може спричинити створення бар'єрів для багатомовних громадян, які почуваються чужими у своїй власній країні. Це може призвести до дискримінації та упередженості.

Слід зазначити, що «В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України¹». Тим не менш, на практиці, існує низка законів та нормативно-правових актів (Рішення 745 Про мораторій на публічне використання російськомовного культурного продукту на території Львівської області², мораторій на публічне використання російськомовного культурного продукту на території міста Києва³), які обмежують використання російської мови, особливо у публічній та культурній сфері. Це викликає питання про дотримання конституційних прав та свободи мови.

З одного боку, захисники обмежень на використання російської можуть стверджувати, що це необхідно для підтримки національної ідентичності та зміцнення єдності країни. Зокрема, за часів воєнного конфлікту та напружених міжнародних відносин, підтримка мовної єдності може бути важливим аспектом національної безпеки.

З іншого боку, прихильники вільного використання російської мови наголошують на важливості захисту прав меншин та забезпечення поваги до різноманітності культур та мов у країні. Вони також можуть стверджувати, що обмеження на використання мови можуть сприяти посиленню напруженості у суспільстві та викликати конфлікти.

Таким чином, питання, пов'язані з мовою та національною ідентичністю, залишаються складними та викликають безліч дебатів. Вирішення цих питань вимагає балансу між повагою прав та ідентичності різних груп населення та підтримкою національної цілісності країни.

¹ Конституція України - Розділ I, стаття 10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

² Рішення 745 Про мораторій на публічне використання російськомовного культурного продукту на території Львівської області. URL: https://archive.lvivoblrada.gov.ua/document.php?doc_id/1799

³ Мораторій на публічне використання російськомовного культурного продукту на території міста Києва. URL: https://kyivcity.gov.ua/news/kivrada_naklala_moratoriy_na_publichne_vikoristannya_rosiyskomovnog_kulturnogo_produktu_na_teritori_stolitsi/

Я вважаю, що Українській державі та її громадянам важливо акцентувати увагу на розвиток української мови та культури, але це не повинно відбуватися за рахунок заборони та обмеження російської мови. Виходячи із взаємної поваги, як україномовні, так і російськомовні громадяни України можуть спільно будувати об'єднану українську державу, в якій враховуватимуться та дотримуватимуться права кожного українця. Сучасний світ доводить, що «питання мови» часто використовується як інструмент для підбурювання агресії та розпалювання ненависті всередині країни, що ставить під загрозу її цілісність та згуртованість громадян, особливо в умовах військової агресії з боку Російської Федерації. Українці повинні припинити ображати один одного на основі мовних, релігійних та політичних відмінностей, хоча щодо останнього я впевнений, що народ України єдино засуджує дії Російської Федерації.

ДЕНЬ СОБОРНОСТІ: МИНУЛЕ І СЬОГОДЕННЯ

Щороку 22 січня Україна святкує День Соборності, вшановуючи підписання Акта Злуки між Українською Народною Республікою (УНР) та Західноукраїнською Народною Республікою (ЗУНР) у 1919 році. Ця подія ознаменувала об'єднання українських земель, які століттями були розділені між Російською та Австро-Угорською імперіями.

Концепція соборності є центральною для української ідентичності. Вона не просто про об'єднання людей в одній державі, а про спільні цінності, цілі та прагнення. Це розуміння того, що ми всі є частиною чогось більшого, ніж ми самі.

День Соборності – це важливий момент в історії багатьох країн, коли вони вшановують свою здатність об'єднатися в обличчі загроз та викликів. Це свято не лише стежить за минулим і героїчними подіями, але й служить дзеркалом для сучасного суспільства, нагадуючи про важливість єдності і спільного захисту в обличчі нових випробувань.

В минулому Дні Соборності часто асоціювалися із перемогами війни чи іншими діями об'єднання, коли нація або група народів встала пліч-о-пліч для захисту своєї території та ідентичності. Ці моменти стають свідченням внутрішньої сили і здатності народу вирішувати великі виклики.

Проте, історія наукових та соціокультурних рухів також показує, що соборність може виявитися ефективною і в мирний період, коли різноманітні групи працюють над спільними цілями, такими як соціальна справедливість, екологічна стійкість та економічний розвиток.

У сьогоденні День Соборності набуває нового звучання. Зі зміною природи загроз та викликів, які стоять перед суспільством, важливо розглядати соборність як ключовий фактор в сучасному контексті. Глобальні проблеми, такі як пандемія, кліматичні зміни та соціальні нерівності, вимагають об'єднаних зусиль від різних секторів суспільства. Соборність сьогодні – це не лише здатність стояти пліч-о-пліч перед зовнішніми загрозами, але й визнання необхідності спільної дії для розв'язання глобальних викликів.

Також важливо зауважити, що соборність не обов'язково пов'язана з війною чи екстремальними обставинами. Сучасне розуміння цього принципу також включає в себе повагу до різноманіття, сприяння взаєморозумінню та співпраці між різними соціокультурними групами.

СОБОРНІСТЬ: ЄДНІСТЬ В РІЗНОМАНІТТІ

Сучасний світ, занурений у величезний океан різноманіття, стикається з викликом збереження єдності серед різниць. Спільність, коли різні елементи об'єднуються у величну гармонію, визначається терміном «соборність». Ця ідея стає ключовим фактором для розвитку сучасного суспільства, підкреслюючи важливість сприйняття та поваги до різноманіття в усіх його виявленнях.

Єдність в різноманітті здатна зміцнити суспільство, надаючи йому величезну енергію і творчий потенціал. Культурне розмаїття, різноманіття поглядів та думок, різні традиції – усе це вносить свіжість у життя і сприяє виникненню новаторських ідей. Соборність дозволяє кожній індивідуальності розкритися та приносити свій унікальний внесок у загальний пульс суспільства.

У контексті глобалізації та технологічного прогресу важливо розуміти, що соборність не означає втрату індивідуальності. Навпаки, це означає взаємодію та взаємоповагу між різними культурами, релігіями та поглядами. Єдність в різноманітті вимагає прийняття та підтримки різних точок зору, розширюючи наше розуміння світу та поглиблюючи культурні зв'язки. Єдність в різноманітті – це не просто ідея. Це реальність, яка вже існує в Україні. Українці – це народ, який об'єднує в собі різні етноси, релігії, культури. Ми різні, але ми всі є українцями.

Однак важливо враховувати, що соборність не є автоматичним явищем. Вона вимагає від нас зусиль і відкритості до інших, до їхніх цінностей та традицій. Сприйняття різноманіття як джерела багатства і сили може стати ключовим елементом конструктивної соборності. Ми також повинні створити суспільство, яке цінує різноманітність. Різноманітність є нашим багатством, і ми повинні використовувати його, щоб зробити Україну сильнішою і успішнішою.

Україна – це країна, яка пережила багато випробувань. Ми були розділені, ми були окуповані, ми були знищені. Але ми завжди знаходили в собі силу об'єднатися і продовжувати боротьбу за свободу і незалежність.

Сьогодні ми знову стоїмо перед новими викликами. Російська агресія проти України ставить під загрозу нашу державність і нашу соборність. Але ми не здамося. Ми будемо боротися за свою свободу і свою незалежність.

Соборність – це наша сила. Це наша віра в майбутнє України. Ми будемо будувати соборну Україну, в якій кожен буде відчувати себе частиною чогось більшого, ніж він сам.

Соборність є не лише соціокультурним явищем, але й принципом, який може сприяти вирішенню глобальних проблем. Спільні зусилля усіх країн та народів, незалежно від їхньої різноманітності, можуть вести до досягнення загальних цілей, таких як збереження природи, забезпечення справедливості та розвиток наукових та технологічних інновацій.

У світі, де різноманіття є не лише фактором, але й необхідністю, соборність стає важливим принципом для стабільності та розвитку. Повага до інших, відкритість до нового та здатність до співпраці формують основу сучасного суспільства. Соборність в різноманітті визначає наш шлях до єдності, забезпечуючи гармонію та динаміку у великому концерті людського життя.

СОБОРНІСТЬ: СЬОГОДЕННЯ

Святкуючи День Соборності, українці крім відзначення об'єднання народу в одній Українській державі, пам'ятають також причини його багаторічної розділеності та важкий шлях який йому довелося пройти до проголошення Злуки. Генетична пам'ять Українця не дає забути хто є хто з сусідів і каже нам про символізм та циклічність подій в історії.

Український народ, розділений на територіях кількох країн через історичні обставини, прагнучи до незалежності та об'єднання і, активізувавшись під час «Весни народів» 1848–1849 років, кілька десятиріччів плекав ідею Злуки. Його важливість у 1919 році важко переоцінити, оскільки цей Акт мав величезне значення для історичної пам'яті українського народу і завдяки йому Україна інтерпретувалася в українській суспільно-політичній думці лише як держава соборна.

Символізм полягає в тому, що Злука відбулась в річницю IV Універсалу, на основних ідеях якого і була створена соборна держава: «...однині Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною Вільною Суверенною Державою Українського Народу. Зо всіма сусідніми державами як то: Росія, Польща, Австрія, Румунія, Туреччина та інші, ми хочемо жити в згоді і приязні, але ні одна з них не може втручатися в життя Самостійної Української Республіки...».

Інаші пращури досягли своєї мети, об'єдналися, об'єднали народ, об'єднали Державу, дали зрозуміти без перебільшення всьому світу, що держава Україна існує, має свої цінності, устої та загальнонаціональні ідеї. Ми, сучасне покоління, отримали у спадок виплекану соборність України, ми цю епохальну подію святкуємо, але що, крім відзначання річниці акту Злуки для нас є Соборність України?

Пройшло більше сторіччя після цієї епохальної події, а циклічність історії наново нагадує нам про те, ким насправді є східний сусід, що свою незалежність і самостійність необхідно постійно плекати, оберігати і захищати, навіть зі зброєю в руках.

Наша думка, що Соборність це не лише прийняття акту Злуки 105 років тому, а й праця всіх наступних поколінь по її підтримці і захисту. Це необхідність сьогодення, так само як і збереження самостійності, незалежності та територіальної цілісності України. Соборність це не тільки об'єднання народу в соборній державі, а й його єдність навколо національних ідей, цінностей та мети. А також готовність заради них працювати, співпрацювати, допомагати, підтримувати та навіть разом боротися.

Звичайно, в різні часи ми не завжди дотримувалися цих засад, нерідко саме політичний уклад та дії окремих політиків ставали на заваді збереження і захисту наших цінностей. Але український народ сприймає соборність такою ж складовою України, як незалежність та демократичність! Народ об'єднується для спільної боротьби: за свої права, свободу, незалежність, Україну.

Збройна агресія проти нашої Держави вчоргове показала, що для українського народу Соборність не пустий звук і не тільки річниця акту Злуки. Це дійсно єднання народу, його солідарність та об'єднання, цього разу, перед спільним ворогом. Об'єдналися люди всіх верств населення незалежно від своїх переконань, соціального походження, національності та достатку. Буквально кожен робив і робить свій вклад у відсіч агресії, всі не змовляючись стали разом проти агресора, який очікував на зустріч з «хлібом-сіллю».

Світ сьогодення глобалізований, майже не лишилося країн не інтегрованих в нього. Новини розповсюджуються миттєво, невисвітлених подій майже не лишається, все діджиталізується і стає прозорим. Світ стоїть на межі геополітичних змін. В цих умовах єднання цілого народу в центрі Європи не проходить повз увагу світової спільноти. Звичайно, події в Україні ще будуть об'єктом багатьох досліджень, але впевнені, що вже зараз єднання українського народу слугує прикладом іншим народам, так само як за часів Русі несли просвітництво в Європу наші князі та їх діти.

Соборність у сучасному світу це вже не лише Злука, річницю якої ми відзначаємо, а й приклад всього українського народу цілому світу. Приклад, який може бути масштабований за межі держави, який об'єднає інші народи, а також, можливо, дозволить створити і міжнародні союзи демократичним державам зі спільним цінностями.

Соборність сьогодні, це Україна, а соборна Україна – приклад всьому світу!

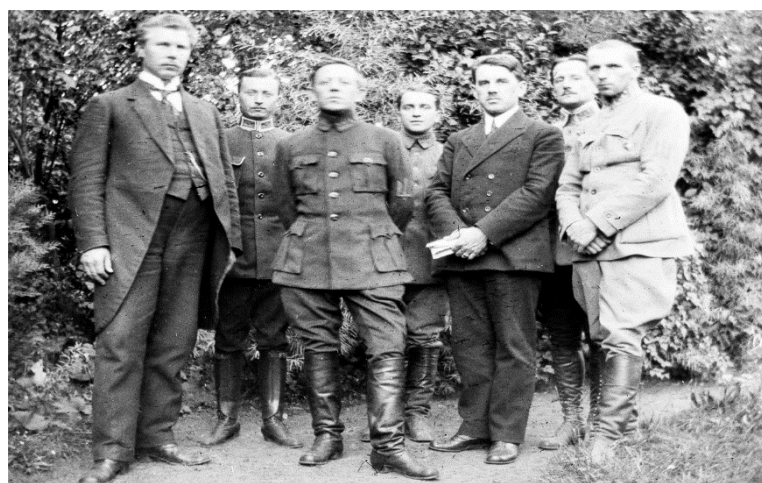
ФОТОГРАФІЯ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ (ДО ДНЯ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ)

Україна – держава з понад тисячолітньою історією свого творення! Українці велична багатомільйонна нація! Важливою віхою в історії нашого народу стало возз'єднання Української і Західноукраїнської Народних Республік в єдину соборну державу – Україну.

22 січня 1918 року був проголошений IV Універсал Української Центральної Ради. Сто п'ять років тому, цього ж дня, 22 січня 1919 року, на Софіївській площі підписали один із найвизначніших документів в історії українського державотворення – Акт злуки Української та Західноукраїнської Народних Республік.

Майбутнє кожної людини нероздільно пов'язане з майбутнім його країни. Попри те, що нині більшість українців вимушено мігрували по всьому світу, ми – залишаємося міцною нацією одностудентів.

Соборність символ становлення, розвитку та зміцнення української державності. Відзначення Дня Соборності України покликане виховувати в нас почуття єднання, і водночас це свято є чинником опору ворожим наративам про Україну. Концепція соборності є центральною для української ідентичності. Вона не просто про об'єднання людей в одній державі, а наголошує на спільних цінностях, цілях та прагненнях. Це розуміння того, що ми всі є частиною чогось більшого, ніж ми самі.

Важливим елементом у збереженні історії та протистоянні інформаційній пропаганді є фотомистецтво. У той час, коли слова втрачають свою цінність, ставши інструментом у інформаційній війні, світлина демонструють реальні історичні події.

А оскільки наші українські сучасники краще сприймають інформацію у візуальних образах, пропонуємо поринути в емоційний вимір історичних подій та переглянути світлина, на яких зафіксовані миттєвості боротьби за Соборність України із фондів Центрального державного архіву вищих органів влади.

Член Директорії УНР Федір Швець (крайній ліворуч), Симон Петлюра (посередині), ад'ютант Головного Отамана військ УНР Олександр Доценко (крайній праворуч). [Червень-липень] 1919 рік. ЦДАВО України. Ф. 1871. Оп. 1. Спр. 7. Св.

Зустріч Головного Отамана військ УНР Симона Петлюри та інших учасників свята присяги на вірність Українській Народній Республіці 14 жовтня 1919 рік. ЦДАВО України Ф. 1871. Оп. 1. Спр. 7. Св. 27

Микола Юнаків на присязі військових на вірність Українській Народній Республіці (на передньому плані). 14 жовтня 1919 рік. ЦДАВО України. Ф.1871. Оп. 1. Спр. 7. Св. 34

Військовий міністр УНР Всеволод Петрів та Голова відділу закордонних зв'язків Головного управління Генерального штабу УНР Василь Вишиваний. 1 листопада 1919 рік. ЦДАВО України. Ф. 1871. Оп. 1. Спр. 7. Св. 46

Парад з нагоди річниці Листопадового взриву в Кам'янці-Подільському. 1 листопада 1919 рік. ЦДАВО України. Ф. 1871. Оп. 1. Спр. 7. Св. 42

Симон Петлюра та Микола Юнаків на присязі військових на вірність Українській Народній Республіці. 14 жовтня 1919 рік ЦДАВО України Ф. 1871. Оп. 1. Спр. 7. Св. 33

Світлина фонду політичного діяча Директорії УНР Івана Огієнка.

На сьогодні українські дослідники активно працюють над вирішенням проблеми візуалізації історії періоду становлення Соборності України. Ці документальні фотографії демонструють соціально-важливі моменти на шляху українців до Соборності, миті щастя та успіху як народу, так і політичної еліти.

Джерела:

Центральний державний архів вищих органів влади

ЩО ТАКЕ ДЕРЖАВА І ДЕРЖАВНІСТЬ....

Хочу почати з тези, яку написала Ліна Костенка: «Починаю розуміти, чому Людовік XIV сказав: «Держава – це я». Так, держава – це я, а не те, що вони з нею зробили. І якби кожен усвідомив, що держава – це він, то досі у нас вже була достойна держава.

Спочатку поміркуємо над тим, що таке держава, для чого вона твориться, які у неї функції. Визначень, що таке держава, є десятки, і вони кардинально різняться між собою.

Політологи стверджують, що держава – це система суспільних інституцій для врегулювання справ громади.

Аристотель, Руссо і Гегель вважали, що держава допомагає реалізувати моральні цілі одиниць і суспільства.

На думку лібералів, держава – це інструмент для забезпечення свободи одиницям.

Марксисты вважають, що держава це перехідна форма від надбудови для забезпечення панування класу багатіїв до організації безкласового суспільства.

Незалежники інституту держави анархісти вважають, що держава є інструментом для пригнічення одиниць. Ось такий широкий спектр поглядів існує на інститути держави, але всіх об'єднує спільний сенс: держава – система управління суспільством.

А для того, щоб краще зрозуміти, якою державою є Україна, гадаю, варто зосередитися на двох важливих функціях: внутрішній і зовнішній.

Внутрішньою функцією держави є забезпечення порядку і безпеки в країні. А для цього в державі існують правоохоронні органи та судова система. Не треба особливо шукати прикладів (їх тисячі!), щоб довести, що ці два інститути в суверенній Україні є наскрізь корумпованими, а найбільшою мрією українських громадян є ніколи не мати справи ані з поліцією, ані із системою судочинства. Система судочинства, де нема справедливості, перш за все руйнує авторитет держави, автоматично нівелюючи систему суспільного договору.

Законодавча функція, на мою думку, мала б в ідеалі забезпечувати прийняття таких законів, які б дозволяли гармонійно розвиватися суспільству, ефективно працювати економічним механізмам. У сучасній Україні запанувала олігархія, тобто влада небагатьох надзвичайно багатих людей, які не діють заради утвердження принципів загального благоденства, але задля неймовірної концентрації влади у своїх руках. Завдяки своєму багатству вони мають неймовірні політичні впливи, можуть дозволити собі мати не тільки окремих лобістів у парламенті, але і цілі фракції, впливати на прийняття законів та кодексів. Отже, Україна є олігархічним утворенням, без особливої перспективи колись побудувати громадянське суспільство.

Адміністративна функція, вважаю, є не менш важливою у житті держави. Саме чиновницький апарат здійснює реальне управління країною. Громадяни делегують частину повноважень іншим особам для більш ефективного управління суспільством. Проте панівна в Україні система «дозволів і заборон», перетворила нашу бюрократію із менеджерів на контролерів, де майже все залежить від їхнього суб'єктивного рішення. Зрозуміло, що така система не може бути не корумпованою.

Дотримання соціальної функції держави, гадаю, має особливе значення для українців, оскільки всі вони вийшли із радянської, тоталітарної, соціалістичної системи, де гарантувався соціальний мінімум і зберігалася ілюзія соціальної справедливості. Отже, соціальна функція держави полягає у забезпеченні громадянам прожиткового мінімуму, покращенні умов праці, боротьбі із безробіттям, наданні медичної допомоги. Про який мінімум можна говорити, якщо в перші роки незалежності українці мали мізерні зарплати і пенсії, та й тих не виплачували місяцями, а то й роками. Таке ставлення держави до своїх громадян привело до масового вимирання людей похилого віку і змушення молодих працездатних до еміграції. Соціальна сфера в Україні вкрай розбалансована, несправедлива і цинічно жорстка. За Конституцією всі громадяни України мають право на безкоштовне медичне забезпечення. А на практиці? Хвора людина без грошей опиняється один на один із своєю бідою. То на яке ставлення від своїх громадян заслуговує така держава, окрім ненависті та зневаги?

Про культурну функцію можна б було і не згадувати, як би не два вкрай важливі елементи: освіта й підтримка наукових досліджень. Про це, на жаль, можна висловитися словами – деградація і дискваліфікація через корупцію.

Економічно-організаційна функція держави, вважаю, є надзвичайно важливою, особливо в умовах теперішнього глобалізованого світу. Відповідно до неї держава має дбати про промоцію своєї економічної продукції та захищати національного виробника перед нечесною конкуренцією. І що? Система відкатів вбиває у зародку чесну конкуренцію, а отже і віру в справедливую державу. Україна є несправедливою до своїх громадян і поблажливою до всіх, хто запропонує більше.

Зовнішня функція держави передбачає стосунки з іншими державами, роботу в міжнародних організаціях, але найголовнішою є охорона власного суверенітету. Забезпечення останнього є неможливим без армії та служби безпеки. Як ви думаєте, чи після всіх цих характеристик модерної Української держави можна знайти достатню кількість патріотів, які зі зброєю в руках будуть захищати цю квінсенцію несправедливості? А чи знайдуться такі холоднокривні працівники спецслужб, які, безумовно спостерігаючи за масовим розграбуванням країни найвищими чинами, і собі щось попутно не прихоплять? Мені щось слабо в це віритись!

Серед безлічі філософських розміркувань про природу держави, про її сутність та функції я натрапив на думку польського вченого Леона Петражицького. Він висловив оригінальне припущення, що людям потрібна держава для заспокоєння психологічних потреб. Тобто для відчуття безпеки й афіляції, де афіляція – це набуття людьми спільного позитивного досвіду, оскільки основною психологічною потребою людини є потреба бути разом з іншими людьми. А який спільний досвід сформувався в українських громадян від життя у суверенній Україні?

І ще хотів би наголосити на одному важливому моменті. Наша держава не існує поза своїми громадянами. Саме ми є її творцями, її якісним наповненням. І тут вкрай небезпечно забавою може стати пошук винних не серед нас самих, а десь збоку. Не може бути й мови про якусь міфічну вічну окупацію, про пошук винних серед «чужих», позбувшись яких, ми нібито одним махом вирішимо всі наші проблеми. Наразі ми спромоглися на побудову несправедливості до своїх громадян держави, наскрізь корумпованої і нечесної. Ми побудували державу, яка не гарантує нам гідного життя, але відбирає нашу гідність.

Не раз у своєму житті я чув, як люди шкодували про те, що не народились десь у Німеччині, Британії, США, Японії чи іншій країні, говорили, що з радістю покинуть власну державу та оселяться десь далеко від дому, ніби причиною всіх їхніх проблем є громадянство. Адже ще декілька років тому багато людей з різних кінців світу навіть не знали про існування та місцезонашування України, вважаючи її частиною сусідньої держави, так само як більшість з нас не зможе показати на географічній карті Ліхтенштейн. І це дуже прикро. Дійсно, в Україні далеко не найкраща освіта, соціальні умови, не найчесніше правосуддя, багато талановитих науковців, діячів культури покинули Україну, адже не бачили тут перспектив та не мали необхідних умов, щоб мати можливість розвиватись та працювати, тому не дивно, що виїхати за кордон стало мрією та прагненням багатьох.

З часом до мене прийшло розуміння, що не наше громадянство визначає наш життєвий шлях та ставлення до нас, а навпаки, ми самі безпосередньо впливаємо на долю нашої країни та її статус в очах громадян інших країн. Держава – це я. І тікати – не вихід. Бути байдужим – не вихід. І тільки тоді, коли це зрозуміє кожен громадянин, Україна зможе стати насправді сильною, розвинутою економічно та культурно, державою, з якою будуть прагнути співпрацювати розвинені країни, а вести війну з якою навіть не прийде нікому в голову.

Ми творимо нашу країну й від нас залежить її доля. Не варто думати, що одна людина нічого змінити не може, не варто думати, що ви не відіграєте важливої ролі. Кожен високопосадовець, вчений, лікар, міліціонер, вчитель, касир, студент, учень є частиною цього великого механізму, його рушійною силою. Кожен без виключення важливий. І про це необхідно пам'ятати кожного разу, коли вам хочеться викинути сміття на асфальт або вилаятись на офіціанта в ресторані чи перехожого просто тому, що сьогодні ви не в настрої, кожного разу, коли бачите, як злодій намагається витягти гаманець у когось із рюкзака в метро. Не можна бути байдужим, адже саме в цьому проявляється наш вплив на загальну думку про нашу державу та її людей.

Якщо ми об'єднаємось, будемо працювати на благо нашої держави, ми досягнемо успіху й зможемо пишатись своєю країною й відчувати гордість за те, що є її громадянами. Так, це нелегко, це займе немало часу, але воно того варте.

Держава – це ми, і її доля залежить від нас. Народ – це сила, якій підвладно щось змінити. Але лише об'єднавшись та усвідомивши, що доля нашої держави в руках кожного без виключення її громадянина. Ми зможемо досягти успіху, подолати негаразди, труднощі, вивести державу на новий рівень. Адже хто, якщо не ми?

ВЗАЄМОДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ СОБОРНОСТІ У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність роботи покладає формування духу та єдності українського народу. Механізмом громадянського суспільства є різні форми діяльності громадян та організацій, спрямовані на захист прав і свобод громадян, вплив на прийняття суспільних рішень та зміну суспільних процесів.

Цивільне партнерство має підґрунтя тоді, коли кілька осіб бажають об'єднатися для здійснення цивільної діяльності, наприклад, збереження єдності спадщини у разі спадкування, відокремлення активу від здійснення професійної діяльності, об'єднання засобів, необхідних для здійснення професійної діяльності, управління портфелем, що перебуває у спільній власності, тощо.

Вагому роль у формуванні українського громадянського суспільства відіграла взаємодія української соборності. Вісторія ця подія є однією із найважливіших напрямків діяльності, уряд ЗУНР у 1918 р. спрямовував заходи на соборність Наддніпрянської України. Політики Західної України вважали останню єдиною можливістю отримати військову та матеріальну допомогу для відсічі польській агресії. Вже у листопаді до Києва була відряджена делегація на чолі з О. Назаруком, яка мала вести переговори з гетьманом П. Скоропадським про надання допомоги у боротьбі з Польщею. Однак антигетьманське повстання перешкодило цьому. Західноукраїнську делегацію очолив віцепрезидент Лев Бачинський, з собою вони везли до столиці лист до Директорії від УНРади і ухвалу про ратифікацію передвступного договору.

22 січня 1919 року на Софіївському майдані в Києві було урочисто проголошено возз'єднання двох держав. Директорія з цього приводу прийняла спеціальний універсал, що проголошував створення соборної УНР [3, с. 179-180].

Соборність означає ідею об'єднання всіх українців, незалежно від національності, релігії чи політичних переконань, для досягнення спільних цілей.

Зважаючи на багатозначність терміна і явищ соціальної реальності в теоретико-методологічних координатах соціологічних підходів, громадянське суспільство розглядається як складний соціальний феномен у трьох взаємопов'язаних його значеннях: теоретичні дискурси та концептуально-нормативні моделі громадянського суспільства, які у класичному вигляді були сформовані в річищі західної історичної та теоретичної, зокрема соціологічної, традиції; ідеологічний дискурс сучасного громадянського суспільства, тобто його політико-ідеологічна інтерпретація; соціальні практики громадянського суспільства й особливості етосу суспільної життєдіяльності, які характеризуються самоорганізацією та цивільністю [2, с.10].

Основні механізми громадянського суспільства включають: громадські організації; активна громадська участь (громадські дебати, консультації, громадські слухання та інші форми діалогу з владою); незалежні ЗМІ; активізм громади; експертиза громадян; моніторинг влади (контролюювання дії владних осіб та структур, яка допомагає уникати зловживань).

Зменшення перехідного періоду демократичного переходу України об'єктивно вимагає формування ефективної системи зворотного зв'язку між соціальним середовищем і системою державної влади [1, с.10].

Також можна виділити, що внесок української соборності як рух, набула значення під час боротьби України за незалежність і возз'єднання. Ідея універсальності була посилена під час революційних подій, особливо під час Революції Гідності 2013-2014 років, коли українці повстали на захист своїх прав і вимагали демократичних змін.

Громадянське суспільство передбачає активну участь громадян у прийнятті рішень і формуванні суспільно-політичного життя. Українська соборність сприяє покращенню цього процесу, об'єднуючи різні суспільні групи інтересів, створюючи громадські організації та ініціативи та спільними зусиллями для досягнення спільних цілей.

Отже, все більше українців приєднуються до соборності, щоб активно впливати на розвиток своєї країни та брати участь у політичних, соціальних та економічних процесах. Це сприяє розбудові громадянського суспільства, зміцненню демократії та розвитку України як сучасної держави.

Список використаних джерел

1. Гошовська В. А. Парламентаризм : підручник / В. А. Гошовська [та ін.]. Київ : НАДУ, 2016. 672 с
2. Степаненко В. П. Громадянське суспільство: дискурси і практики. Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. 420 с.
3. Голубко В. Є., Лаврецький Р. В., Лозинський А. Ф., Нагірняк М. Я., Чура В. І. Історія України : ХІХ – ХХІ ст. : Практикум / [Голубко В. Є., Лаврецький Р. В., Лозинський А. Ф., Нагірняк М. Я., Чура В. І.] ; за заг. ред. Р. В. Лаврецького. ЛДУ БЖД, Львів, 2014. – 558 с
4. Сприяння розвитку громадянського суспільства URL: https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/gromadyanske-suspilstvo-i_vlada/spriyannya-rozvitku-gromadyanskogo-suspilstva (дата звернення: 25.12.2023).

...ДО ДНЯ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ...

Тема «Громадянин та суверенна держава» є надзвичайно актуальною в сучасному світі, де взаємодія індивіда та держави формує обличчя суспільства. Оцінюючи її за новизною, оригінальністю представлення та практичним застосуванням, можна визначити її значущість для кожного громадянина та суспільства в цілому.

По-перше, важливо визначити громадянина як ключовий елемент будь-якого суспільства. Він несе на собі відповідальність за власні вчинки, має права та обов'язки, що визначають його статус в суспільстві. Громадянин – це не лише індивід, але і частина великого механізму, який має свої правила та закони.

Суверенна держава, з іншого боку, є гарантом прав та свобод своїх громадян. Вона має забезпечити безпеку, справедливість та економічний розвиток. Ця державна суверенність визначається не тільки національними кордонами, але й управлінням власними ресурсами та прийняттям рішень, що впливають на всіх її громадян.

Щодо новизни та оригінальності підходу до цієї теми, можна відзначити, що сучасний світ зазнає постійних змін у соціально-економічній та технологічній сферах. Ідеї про громадянина та суверенну державу повинні адаптуватися до цих реальностей, розглядаючи нові виклики та можливості, які вони приносять.

Щодо практичного застосування, концепції «Громадянин та суверенна держава» повинні бути втілені в законодавство, політику та освіту. Громадяни повинні бути свідомими своїх прав та обов'язків, а держава повинна забезпечити їх реалізацію. Крім того, питання суверенітету та взаємодії з іншими державами мають враховувати не лише традиційні аспекти, але й глобальні виклики, такі як екологічна безпека та кібербезпека.

На мою думку, громадянин та держава мають тісний взаємозв'язок між собою, адже, одне без одного не можуть функціонувати.

Завдяки державі людська спільнота набуває цивілізованості і стає суспільством. Громадянське суспільство – це не тільки школа і церква, а й громадянська війна, протистояння соціальних інтересів, антисуспільна поведінка, мафія тощо, з якими може впоратися лише держава. Зрештою, сам сенс концепції громадянського суспільства існує лише при розгляді цього суспільства у співвідношенні з державою.

Водночас держава не може існувати поза суспільством. Вона похідна від громадянського суспільства, і призначення її полягає в тому, щоб слугувати йому. Громадянське суспільство є противагою державі у її постійному прагненні до панування над суспільством. Від ступеня розвиненості громадянського суспільства залежить ступінь демократизму держави.

У розумінні ролі держави в суспільстві є дві крайні позиції – анархізм та етатизм. **Анархізм** відкидає державу взагалі як орган примусу і насильства над людьми. Етатизм, навпаки, всіляко перебільшує роль держави в житті суспільства. **Етатизм** – це засилля держави в економічному, соціальному, політичному й духовному житті суспільства. Теоретично етатизм обґрунтовує необхідність активного втручання держави в усі сфери суспільного життя, виходячи із сприйняття держави як всезагальної цінності, вищого результату й мети суспільного розвитку.

Отож, практично етатизм проявляється в централізації, концентрації і бюрократизації політичної влади, поширенні організаційно-контрольних функцій держави за межі оптимального співвідношення держави й суспільства. Процес етатизації суспільного життя веде до послаблення громадянського суспільства, його впливу на державу, що, в свою чергу, негативно відбивається на самій державі, спричиняючи її занепад.

Етатизація суспільного життя найбільшою мірою відбувається за недемократичних, особливо тоталітарних, політичних режимів. За тоталітаризму централізація влади, утиск прав і свобод громадян, свавілля й волюнтаризм правлячої верхівки набувають крайніх форм. Деякі риси етатизму

зберігаються і в демократичному суспільстві, але тут він охоплює, головним чином, сферу економіки і контролюється політичними інститутами громадянського суспільства.

Формою взаємодії держави і громадянського суспільства є політичний режим як система методів і засобів здійснення політичної влади, а різні типи політичних режимів – демократичний, авторитарний і тоталітарний – є різними способами цієї взаємодії.

Крім того, головною особливістю тоталітарного політичного режиму є всеосяжне одержавлення суспільного і приватного життя, тотальний контроль держави над суспільством і громадянами, який спирається на систематичне використання насильства. За тоталітаризму суспільство не справляє відчутного впливу на державу. Так, за соціалізму в СРСР відбулося одержавлення всіх сфер суспільного життя.

Держава фактично була власником усіх засобів виробництва, в особі одержавленої правлячої партії монополізувала політичну владу в суспільстві, нав'язувала йому єдину ідеологію, спрямовувала діяльність громадських організацій тощо. Суспільство не мало реальних засобів впливу на державу. Вибори до представницьких органів влади і самі ці органи мали формальний характер. Інші засоби прямої демократії або не використовувалися зовсім, або також були формальними. Не було багатопартійності, діяльність громадських організацій спрямовувалась і жорстко контролювалась комуністичною партією. Це ж саме стосувалось і засобів масової інформації.

За тоталітарного режиму держава фактично поглинає громадянське суспільство. Зародки цього суспільства існують хіба що в сім'ї, домашньому господарстві, церкві, хоча й вони не позбавлені довольного втручання держави чи одержавленої партії. Відсутність розвинених структур громадянського суспільства, насамперед його економічної основи – приватної власності – і політичних інститутів, зворотного впливу цього суспільства на державу призводять до деформації самої держави. Вона вдається до насилля, довольних експериментів над суспільством, втягується у війни тощо.

Також головною особливістю авторитарного політичного режиму є зосередження державної влади в одному її органі, в руках однієї особи чи групи осіб і здійснення влади здебільшого з опорою на примус. Під кутом зору взаємодії держави і громадянського суспільства авторитаризм відрізняється від тоталітаризму у кращий бік. За авторитарних режимів зберігається автономія особи й суспільства в непо-літичних сферах, існує недержавний сектор економіки, держава не здійснює тотального контролю над суспільством, не нав'язує йому єдину ідеологію. Авторитаризм формально може припускати поділ влади, багатопартійність, виборність органів державної влади тощо.

Проте реально державна влада зосереджується в руках глави виконавчої влади. Домінує одна політична партія; інші партії, громадсько-політичні організації, засоби масової інформації не справляють відчутного впливу на здійснення державної влади. Органи місцевого самоврядування якщо й існують, то перебувають під жорстким контролем центральної влади. Вибори до представницьких органів влади мають формальний характер, переважають силові методи правління. Це означає, що наявне громадянське суспільство не контролює державу. Таке співвідношення держави і громадянського суспільства тією чи іншою мірою притаманне більшості країн світу, хоча формально в них можуть бути й ознаки правової держави та демократичного політичного режиму.

Партнером держави громадянське суспільство виступає лише у правовій державі за демократичного політичного режиму. Поняття «правова держава» і «демократична держава» близькі за змістом, але не тотожні. Демократична держава не може не бути правовою. Однак не всяка правова держава є справді демократичною. Поняття «правова держава» є формально-юридичною характеристикою державності. За формальної наявності основних ознак правової держави – конституційному проголошенні принципів верховенства права, поділу влади, прав і свобод особи – в країні насправді може існувати авторитарний політичний режим, який прикривається демократичною риторикою і через низький рівень політичної культури мас сприймається ними саме як демократичний.

Я вважаю, що правова держава не може існувати без громадянського суспільства. Особливість їх взаємодії за демократичного політичного режиму полягає в тому, що громадянське суспільство підпорядковує собі державу і контролює її. Зв'язок громадянського суспільства з державою, його вплив на неї ґрунтується передусім на принципах демократії. Вихідним із них є принцип народного суверенітету, який проголошує народ єдиним джерелом і верховним носієм влади в суспільстві. А це означає, що влада держави, її суверенітет похідні від суверенітету народу, що громадянське

суспільство створює державу для задоволення власних потреб, а не заради неї самої, що держава не повинна вивищуватися над суспільством і покликана слугувати йому, що, зрештою, чиновники існують для громадян, а не навпаки. Усвідомлення громадянами саме такого співвідношення між громадянським суспільством і державою має принципово важливе значення для формування їх демократичної політичної культури.

Демократична політична культура громадянського суспільства проявляється тоді, коли громадянин не схиляється сліпо перед державою, хоч би якою демократичною вона видавалась, а задається питаннями на кшталт: «Що таке держава і для чого вона потрібна? Що держава бере від мене і що я маю від неї? Чому і для чого держава збирає податки? Куди йдуть зібрані кошти і скільки їх потрібно? Якою мірою я беру участь у здійсненні державної влади? Чому чиновники за мій рахунок живуть краще, ніж я?» та ін.

Принцип виборності як принцип демократії передбачає формування органів державної влади шляхом виборів. Вибори є найважливішим засобом впливу громадянського суспільства на державу. Від якості виборчого законодавства та його дотримання на практиці вирішальною мірою залежать демократизм та ефективність державної влади. Важливою ланкою, що з'єднує громадянське суспільство й державу, є політичні партії. У демократичних державах вони виступають і головними суб'єктами виборчого процесу. Вплив на державу громадянське суспільство здійснює також через громадські організації та засоби масової інформації.

Крім того, найповніше зв'язок громадянського суспільства й держави проявляється через права і свободи особи. З одного боку, конституційне проголошення і закріплення прав і свобод особи є політико-правовою основою розмежування громадянського суспільства й держави. З другого боку, права і свободи є найголовнішою ланкою, котра з'єднує громадянське суспільство й державу; завдяки наявності у громадян політичних прав вони підпорядковують державу своєму впливові та здійснюють контроль над нею.

Таким чином, оскільки реальність прав і свобод особи є одночасно однією з основних ознак правової держави і найважливішим надбанням громадянського суспільства, то це означає, що вони – правова держава і громадянське суспільство – взаємно передбачають одне одного.

У підсумку, тема «Громадянин та суверенна держава» є неабияк важливою для розуміння та формування сучасного суспільства. Її новизна полягає в узгодженні традиційних концепцій з вимогами сучасності, оригінальність виявляється в унікальних підходах до вирішення проблем, а практичне застосування полягає в реалізації цих ідей в житті через законодавство, освіту та практичні дії громадян та держави.

ДЕРЖАВНІСТЬ І СОБОРНІСТЬ: ВИБІР КОЖНОГО УКРАЇНЦЯ

Святкуючи День Соборності, українці насамперед відзначають своє об'єднання в одній Українській державі після понад століття розділеності у складі різних імперій. Тож якщо глибше задуматися над значенням соборності, ми бачимо, що йдеться про готовність розділити певні цінності, докласти зусиль для створення та плекання громади, в якій кожен у безпеці буде відповідальний перед кожним і за кожного.

Це спілка людей, яка готова разом працювати над втіленням цих цінностей у життя. Якщо знадобиться – працювати довго й наполегливо, долаючи перешкоди та розбіжності. Але чи можна у 21-му столітті розвивати державу або навіть громаду та об'єднувати людей довкола цієї мети, опираючись виключно на етнічне походження? Чи можна у глобалізованому світі розраховувати на абсолютну тотожність поглядів? Навіть ті, хто стояли на Софійському майдані в січні 1919 року не могли б похвалитися такою тотальною єдністю. І все ж це не завадило їм проголосити Акт злуки й додати ще одну цеглину до фундаменту української державності.

Сьогодні, коли кожен з нас став свідком вторгнення російської федерації на територію України, ми знову звертаємося до обговорення цінностей. Схоже, що в обличчі загрози з боку іншої країни українці виявили вражаючий рівень солідарності та єдності.

Аналогічно Революції Гідності, коли представники різних соціальних груп, національностей і ідеологічних спрямувань об'єдналися, щоб вистояти за права людини та захистити незалежність України, сучасна ситуація породила новий простір для єдності. Тим разом українці взяли за оборону своєї країни від агресії, покладаючи на плечі обов'язок захисту суверенітету та національної ідентичності.

Ця війна викликала ріст солідарності серед різних верств населення. Українці, незважаючи на свої різні переконання та думки, об'єдналися для відстоювання своїх цінностей та гідності. Така єдність нації, схоже, є відповіддю на виклик вторгнення, нагадуючи про готовність громадян України будувати єдину політичну націю та встановлювати відповідальне правове суспільство. Різноманітність громади і її здатність відповідати на різні виклики стають сильним фундаментом для подальшого стабільного розвитку.

Чи зробить повага до іншого нас і нашу державу слабшими? Чи зробить нас слабшими усвідомлення людини, її гідності, свободи та прав найвищою цінністю? Навряд. Це лише наочно продемонструє разючу відмінність українського простору свободи, який ми будуємо, від «руського мира», який нам намагається нав'язати росія. Саме усвідомлення значення універсальних цінностей (свободи, рівності, гідності, верховенства права) та їх щоденне практикування допомагає позбуватися більшовицького спадку, в якому люди, їхні права та свобода з легкістю приносилися в жертву «світлому комуністичному майбутньому» та «революційній доцільності». Своя незалежна держава в першу чергу є тим оплотом, який захищає людину, служить їй. Це найважливіший інструмент досягнення щастя та безпеки спільноти. І дійсно сильною вона є до тих пір, доки всі її члени усвідомлюють та пам'ятають – держава є цінністю вищого порядку лише тією мірою, якою вона причетна і служить втіленню універсальних цінностей.

Сучасні умови, зокрема війна та глобалізація, створюють перед українським суспільством нові завдання. Важливо вирішувати їх, враховуючи принципи солідарності та взаєморозуміння. Сучасне бачення соборності також включає в себе активну партіципацію в інтернаціональних спільнотах, розвиток дипломатичних зусиль та зміцнення міжнародного партнерства для спільного вирішення глобальних проблем.

Для втілення цих ідей у реальному житті необхідно ставити перед собою конкретні завдання: сприяти активній громадській участі, підтримувати освіту та культуру як засоби формування об'єднуючої ідентичності, а також розвивати взаємодію між різними верствами суспільства для розбудови єдиної національної спільноти. Також важливо акцентувати увагу на зміцненні внутрішніх структур, що забезпечують права та свободи громадян, як основний елемент соборності.

Всі ці заходи можуть стати не лише відповіддю на сучасні виклики, а й розбудовчим етапом для майбутнього, де Україна, крім того, що відстоює свою незалежність, також стає активним та рівним учасником світового співтовариства.

Вибір кожного українця полягає в тому, щоб свідомо обирати та підтримувати державність і соборність. Це виявляється в повсякденних справах – в участі у громадському житті, відданості освіті та розвитку, у патріотичних вчинках на благо своєї країни.

Державність і соборність – це невід’ємні складові успіху та процвітання України. Кожен українець має можливість внести свій внесок, роблячи свій вибір на користь державності та соборності. Обираючи ці цінності, ми визначаємо той шлях, яким піде Україна – шлях незалежної, єдиної та процвітаючої нації.

РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛЕГІТИМНОСТІ ВЛАДИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Соборність – це символ єдності українського народу, його прагнення до самостійності та незалежності. Вона є основою української державності та фундаментом її розвитку.

Реформування державного управління у сфері забезпечення легітимності влади є важливим завданням для України, яка прагне до членства в Європейському Союзі. Адже легітимність влади є основою демократичного суспільства, яке є метою європейської інтеграції.

Соборність українського народу є однією із найважливіших цінностей, які визначають його ідентичність. Вона є символом становлення, розвитку та зміцнення української державності та основою для побудови демократичної держави, яка відповідає європейським стандартам.

У контексті європейської інтеграції України соборність є ключовим чинником, який сприяє її просуванню на шляху до членства в Європейському Союзі. Європейський Союз є союзом демократичних держав, які побудовані на принципах верховенства права та верховенства народу. Соборність України відповідає цим принципам, адже вона передбачає об'єднання всіх українців, незалежно від їхнього місця проживання, в єдину державу.

Легітимність влади, в першу чергу, передбачає собою узгодження дій владних структур з уявленнями громадян не тільки про справедливість, також, про законність та доцільність. Вона є ключовою проблемою суспільно-політичного життя будь-якої країни, адже майбутнє кожної держави пов'язане з рівнем підтримки влади населенням.

Варто сказати, що демократична держава та громадянське суспільство є можливими завдяки високому авторитету влади та ефективному здійсненню нею своїх управлінських обов'язків. Тому проблеми, які пов'язані з процесом легітимізації влади держави є надзвичайно актуальними, адже саме від цього залежить рівень громадянської підтримки, який допомагає владі приділяти більшу увагу розв'язанню нагальних завдань, які стоять перед суспільством. Недостатність такої підтримки загрожує існуванню будь якого політичного режиму [1].

Розглянемо, які саме реформи в цій сфері державного управління можуть наблизити Україну до вступу в ЄС:

1. Прозорість та відкритість: Вдосконалення законодавства, що регулює доступ до публічної інформації, публікація звітів про діяльність владних структур та використання публічних коштів завдяки створенню відкритого уряду допоможе досягти стандартів ЄС.

2. Участь громадян: Залучення громадян до процесу прийняття рішень, наприклад, через публічні консультації, референдуми та інші форми участі, підвищить рівень їх довіри до влади завдяки створенню більш демократичної та відкритої системи. Основою підтримки влади держави народом є ефективність її діяльності і ступінь наближеності до людей. Потрібно зазначити, що ці чинники є пов'язані і доповнюють одне одного. Люди будуть охоче співпрацювати з тим органом, який на їхню думку виконує свої функції в їх інтересах. У такому випадку ефективність і легітимність є тісно поєднаними між собою [2].

3. Боротьба з корупцією: Ефективні антикорупційні реформи, створення незалежних антикорупційних органів та встановлення жорстких стандартів етичності для державних службовців допомагають створити довіру громадян та іноземних партнерів і інвесторів до владних структур країни.

4. Зміцнення демократії: Забезпечення свободи ЗМІ, політичного плюралізму та прав громадян є основними цілями для підвищення легітимності влади та довіри до неї.

5. Реформи законодавства та судової системи: Важливо підвищити якість законодавства та забезпечити незалежність судової системи. Це допоможе гарантувати рівність перед законом та забезпечити правову державу.

6. Соціальна справедливість: Реформи у сфері соціальної політики, освіти та охорони здоров'я можуть покращити життєвий рівень громадян та підвищити довіру до влади, демонструючи її здатність дбати про благополуччя населення.

Аналізуючи зазначені напрями реформування, пропонуємо особливу увагу приділити таким з них, які сприятимуть підвищенню рівня довіри до влади в Україні у повоєнний період. Це: проведення реформ; боротьба з корупцією; транспарентність, відкритість, прозорість; посилення соціальної політики; розбудова місцевого самоврядування; створення ефективної системи публічного управління; взаємодія з громадськістю; підвищення культури голосування та політичної освіти громадян; запровадження електронного голосування; створення програм підтримки малих та середніх підприємств тощо (табл. 1).

Таблиця. Шляхи підвищення рівня довіри до влади в Україні

<i>Шляхи підвищення довіри</i>	<i>Пріоритетні завдання влади</i>	<i>Показники реалізації пріоритетних завдань</i>
Проведення реформ	охорона здоров'я, освіта, економіка	якісне зростання показників
Боротьба з корупцією	правоохоронна та судова система	зміна антикорупційного законодавства
Транспарентність, відкритість, прозорість	громадські слухання	запровадження електронного парламенту
Посилення соціальної політики	соціальна підтримка найбільш вразливих верств населення	зміна законодавства
Розбудова місцевого самоврядування	участь громадян у процесі вирішення проблем та прийняття рішень	вдосконалення законодавства
Створення ефективної системи публічного управління	ефективність механізмів публічного управління	запровадження програмного і стратегічного управління
Взаємодія з громадськістю	суспільний діалог і компроміс	зменшення конфліктів різних видів
Підвищення культури голосування та політичної освіти громадян	політична освіта	посилення просвітницької діяльності серед населення країни
Запровадження електронного голосування	діджиталізація	зменшення випадків фальсифікації виборів
Створення програм підтримки малих та середніх підприємств	зайнятість громадян	зменшення кількості безробітних

Джерело: розробка автора.

Як бачимо з таблиці, підвищення суспільної довіри до влади в Україні потребує комплексного підходу і спільних зусиль, як з боку влади, так і громадянського суспільства. Це може зайняти деякий час та потребувати великих зусиль, але позитивні зміни в цьому напрямку є ключовим фактором для розвитку стабільної, демократичної та процвітаючої країни.

Проте, якщо буде можливість змінити лише один із аспектів державного управління в Україні, щоб підвищити довіру народу до влади та наблизити країну до членства в ЄС, то це, можливо, буде реформування у сфері антикорупційної політики.

Згідно багатьох опитувань та соціологічних досліджень, основною причиною недовіри громадян України до влади є високий рівень корупції у всіх владних структурах. Україна має боротися з цим явищем на всіх рівнях влади та в усіх сферах життя. Це важливо для забезпечення рівності, прозорості та довіри в суспільстві. Антикорупційні реформи можуть включати створення ефективних антикорупційних органів, належне розслідування корупційних справ, запровадження електронних систем для звернення громадян, підвищення зарплати державних службовців та багато іншого [3].

Така реформа показує, що влада серйозно та позитивно ставиться до боротьби з корупцією, і це може вплинути на довіру громадян до влади та на позицію України в процесі наближення до членства в ЄС.

Зважаючи на досвід певних європейських країн, Україна може підвищити рівень довіри народу до влади та легітимності влади, використовуючи наступні приклади з їх досвіду: Начало форми

Забезпечення вільного доступу до інформації:

Приклад Литви: Україна може розвивати системи публічної інформації, моделюючи практику Литви, де доступ до документів, рішень та фінансових звітів владних структур є доступним для

громадськості. Це сприятиме більшій обізнаності громадян та допоможе забезпечити відкритість у діяльності влади [7].

Українська влада може активно сприяти прозорості в своїй діяльності, публікувати інформацію про прийняті рішення, бюджетні плани та використання публічних коштів. Ініціативи відкритості та електронного урядування можуть позитивно вплинути на сприйняття влади громадянами.

2. Залучення громадян до прийняття рішень:

Приклад Ірландії: Україна може ввести механізми залучення громадян до прийняття важливих рішень, моделюючи практику Ірландії, такі як референдуми. Це дасть громадянам можливість брати більшу активну участь у політичному процесі.

Українська влада може розглядати можливість впровадження референдумів та консультаційних голосувань з питань загальнонаціонального і регіонального значення. Це може створити більше відчуття впливу громадян на прийняття рішень.

3. Антикорупційна діяльність:

Приклад Швеції: Швеція є однією з країн з найнижчим рівнем корупції. Це досягнуто завдяки суворій антикорупційній політиці, незалежному антикорупційному органу та ефективному контролю над діяльністю державних службовців.

Як Україна може застосувати: Україна повинна продовжувати реформувати правову систему та правоохоронні органи, створювати незалежні антикорупційні механізми, підвищувати зарплати державних службовців та забезпечувати прозорість у закупівлях та розпорядженні коштами.

4. Соціальна справедливість:

Приклад Данії: Данія відома своєю високою соціальною справедливістю та забезпеченням відносно рівних умов для всіх громадян. Система соціального захисту, яка забезпечує належні стандарти життя, сприяє довірі до влади.

Як Україна може застосувати: Україна повинна зміцнювати систему соціального захисту, розвивати доступ до якісної освіти та медичних послуг, а також сприяти зменшенню рівня бідності та нерівності серед населення.

5. Реформи та вдосконалення законодавства:

Приклад Ірландії: Ірландія провела значні реформи після економічної кризи 2008 року, зокрема у сферах фінансового сектору та податкової політики. Ці реформи допомогли покращити довіру до влади та її легітимність.

Як Україна може застосувати: Україна повинна продовжувати впровадження структурних реформ, особливо у сферах правосуддя, фінансової системи, охорони здоров'я та освіти. Важливо вдосконалити законодавство, забезпечити його чіткість та відповідність міжнародним стандартам.

6. Захист прав громадян:

Приклад Швеції: Швеція відома своїм високим рівнем захисту прав людини та особистої свободи. Це включає в себе захист прав меншин, рівність гендерів та інші аспекти.

Як Україна може застосувати: Україна повинна продовжувати підтримувати права громадян та розвивати системи захисту прав людини, особливо у важливих аспектах, таких як права меншин, свобода слова, захист праці та інші.

7. Західно орієнтований курс:

Приклад Польщі: Польща після входження до ЄС активно здійснила реформи, спрямовані на гармонізацію з європейськими стандартами. Це сприяло підвищенню довіри до влади та зміцненню її легітимності.

Як Україна може застосувати: Україна повинна продовжувати інтеграцію з ЄС, вдосконалюючи внутрішнє законодавство та структури згідно з європейськими стандартами. Це може сприяти підвищенню довіри до влади і її легітимності.

Враховуючи ці приклади, Україна може розвивати відкритість, залучення громадян, антикорупційні заходи, соціальну справедливість, реформи та європейський курс для підвищення рівня довіри до влади та легітимності влади. Проте, важливо розуміти, що кожна країна має свій контекст та особливості, тому впровадження подібних заходів повинно враховувати унікальність українського суспільства і політичної системи.

Загалом, для підвищення довіри до влади та легітимності в Україні важливо зосередитися на прозорості, відкритості, залученні громадян до прийняття рішень, боротьбі з корупцією та соціальній справедливості. Інспірацію та позитивний досвід можна черпати з прикладів успішних країн ЄС.

Важливою складовою довіри до влади є довіра до окремих представників владних структур. Саме тому розглянемо характеристику державного службовця, який здатен завоювати підтримку народу [6].

Державний службовець, який має високий рівень довіри народу та сприяє наближенню членства України в ЄС, має бути наділений цілою низкою якостей, які включають професійні, етичні та особисті аспекти. Ось деякі з них:

1. Професіоналізм: Державний службовець повинен володіти високою компетентністю та експертними знаннями у своїй сфері, а також здатністю отримати ці знання на практиці. Це допоможе забезпечити якісне та ефективне виконання своїх обов'язків.

2. Професійна етика: Державний службовець повинен мати неперевершену моральну чесність, дотримуватися етичних стандартів та відмовитися від будь-яких дій, які можуть підірвати довіру громадянам.

3. Відповідальність: Здатність взяти на себе відповідальність за свої дії та приймати відповідні рішення є важливою для державного службовця. Він повинен усвідомлювати та визнавати свої дії і їх вплив на суспільство.

4. Комунікаційні навички: Вміння ефективно спілкуватися з громадянами, колегами та партнерами є ключовим. Чітка та відкрита комунікація допомагає уникнути ускладнень в роботі та може підвищити рівень довіри.

5. Лідерство та спроможність працювати в команді: Державний службовець повинен володіти лідерськими якостями, здатністю об'єднувати людей навколо спільної мети та сприяти розвитку конструктивних відносин.

6. Знання законодавства ЄС та міжнародних стандартів: Важливо мати розуміння правил та норм, що регулюють відносини в ЄС та світі. Це необхідно для успішної інтеграції та адаптації в європейському контексті.

7. Соціальна відповідальність: Державний службовець повинен розуміти соціальну важливість своєї роботи, бути готовим працювати на благо громадян та сприяти розвитку суспільства.

8. Адаптивність та інноваційність: Готовність адаптуватися до змін, шукати нові підходи та інноваційні рішення сприяють розвитку державної служби та наближенню до європейських стандартів.

Ці якості допоможуть у забезпеченні репутації державного службовця, який не тільки має високий рівень довіри народу, а й зробить значний внесок у розвиток України та наближення її до членства в ЄС.

Отже, у процесі наближення України до членства в ЄС ключовим фактором стає ефективне реформування державного управління, спрямоване на забезпечення легітимності влади та підвищення довіри громадян до владних структур. Основною метою таких реформ є створення дієвої та відкритої системи управління, яка відповідає демократії, правовій державі та європейським стандартам, підвищення легітимності влади, встановлення чітких механізмів виборів та забезпечення їхньої прозорості та справедливості, створення незалежних органів контролю, таких як антикорупційні агентства чи незалежні судові органи, зменшення корупції та недовіри до влади.

Активна участь громадськості в контролі за роботою владних структур забезпечує більшу відкритість та довіру в суспільстві.

Мною, зокрема, проведено інтерв'ю з народними депутатами України Верховної ади України IX скликання під час проходження виробничої практики у Комітеті Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, щодо їхнього розуміння легітимності державної влади та її підвищення. При проведенні інтерв'ю були поставлені такі запитання:

Як ви розумієте поняття «легітимність державної влади»?

Які фактори, на вашу думку, впливають на легітимність державної влади в Україні?

Як ви оцінюєте рівень довіри громадян до влади в сучасному суспільстві?

Які заходи, на вашу думку, можуть бути вжиті для підвищення легітимності державної влади?

Як ви ставитесь до залучення громадян до процесів прийняття рішень у сфері державного управління?

Які, на вашу думку, фактори впливають на зменшення довіри громадян до влади?

Яке значення має довіру громадян до влади для стабільності та розвитку держави?

Яким чином ви підтримуєте взаємодію між Комітетом та громадянами? Як можна покращити цю взаємодію?

Як ви вважаєте, чи може інформаційна прозорість вплинути на довіру громадян до влади?

Чи є приклади успішної взаємодії між вашим Комітетом та громадянами в контексті підвищення довіри? Які це приклади?

Як ви оцінюєте роль громадськості в контролі за діяльністю державних органів? Чи вважаєте ви, що залучення громадян може позитивно вплинути на легітимність влади?

Які законодавчі зміни або реформи, на вашу думку, можуть сприяти підвищенню довіри громадян до державної влади?

Чи спостерігали ви певні негативні тенденції, які можуть вплинути на легітимність влади? Які, на вашу думку, можуть бути причини цих тенденцій?

Які, на вашу думку, можуть бути переваги для країни, якщо державна влада має високий рівень легітимності?

Які механізми контролю за діяльністю державних органів, на вашу думку, можуть сприяти забезпеченню їхньої легітимності?

Яка роль і значення громадськості у формуванні легітимності державної влади? Чи вважаєте ви, що залучення громадян може сприяти підвищенню легітимності влади?

Які рекомендації ви могли б надати для зміцнення легітимності державної влади та підвищення довіри громадян до неї, зокрема, в контексті підготовки майбутніх спеціалістів?

Цей опитувальник може бути використаний і інших інтерв'ю з представниками ОДВ та ОМС. У результаті обробки отриманих відповідей можуть бути надані відповідні рекомендації, зокрема до ЗВО з метою внесення змін у зміст освітніх програм тощо.

Список використаних джерел

1. Кабальний В. Чинники легітимації політичної влади в умовах демократії. 2023. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/46605/1/%D0%9A%D0%B0%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%92.pdf>
2. Новакова О. В. Комунікативні аспекти формування довіри до влади в українському суспільстві. 2019. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/27266>
3. Разумков Центр. «Соціально-політичні настрої українців». 2023. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_07/monitoring_eng.pdf
4. Шайгородський Ю. Ж. Криза суспільної довіри: суперечність між очікуваннями та реальністю. Політичне поле України у ситуації суспільної кризи: влада, опозиція, політичні партії, громадські організації / ред. О. М. Майбороди. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. URL: https://lib.iitta.gov.ua/725258/1/Криза_суспільної_довіри.pdf
5. Лісова Н. І. Довіра й управління в умовах трансформаційних процесів. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/708708/1/Стаття%202.pdf>
6. Оцінка громадянами ситуації в країні, довіра до соціальних інститутів, політико-ідеологічні орієнтації громадян України в умовах російської агресії (вересень–жовтень 2022р.). Разумков центр. 2022. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykoideologichni-orientatsii-gromadian-ukrainy-v-umovakh-rosiiskoi-agresii-veresen-zhovten-2022r>
7. Андаліцька І. Кому українці довіряють найбільше: результати опитування (інфографіка). УНІАН. 15.03.2023. URL: <https://www.unian.ua/society/rejting-doviri-v-ukrajini-rezultati-svizhogo-opituvannya-ta-infografika-12180378.html>
8. Павленко М. Військові, волонтери, президент: кому українці довіряють найбільше. Національна служба новин «НСН» Новини України. 16.03.2023. URL: <https://nikopolnews.net/ukraina/saira-komu-ukraintsi-doviriaut/>

ДОМНИ НАД ДНІПРОМ BLAST FURNACES ABOVE THE DNIPRO

Публічне акціонерне товариство «Дніпровський металургійний комбінат» знаходиться у місті Кам'янське Дніпропетровської області. На сьогодні це найбільше підприємство України повного металургійного циклу. Воно щорічно виробляє 5600 тисяч тон агломерату, 4350 тисяч тон чавуну, 3850 тисяч тон сталі, 3829 тисяч тон готового прокату. Комбінат є єдиним в Україні виробником катаної осевої заготовки для залізничного транспорту, шпунта Ларсена, контактних рейок для метрополітену і сталевий смуги для алюмінієвих електролізерів. Цей промисловий гігант було засновано в 1886 році бельгійськими, французькими, польськими та німецькими підприємцями. З будівництвом цього підприємства почалася нова епоха Придніпровського краю, головними ознаками якої були індустріалізація і промислова революція, які запустили модерні процеси в громадах тогочасної України.

У Катеринославській губернії в 1884 році під час будівництва Катерининської залізниці було відкрито міст, який поєднав не тільки два береги річки, а й Донецький кам'яновугільний басейн із залізнорудним Криворіжжям, що призвело до буквально вибухового розвитку гірничодобувної та металургійної промисловості. Одна з гілок цієї залізниці вела через роз'їзд Романкове до станції Тритузної, а далі під'їзною колією в 450 саженой поєднувалась із селом Кам'янським. Цю місцину на самому березі Дніпра й обрали для будівництва свого заводу акціонери товариства «Societe metallurgique dnierprovienne du midi de la russie.»

Власники Варшавського сталеливарного і рейкового заводу, заснованого у 1878 році і розташованого у Празькому передмісті Варшави, яких представляло велике акціонерне товариство «Лільпоп, Рау, Левенштейн», у зв'язку зі зміною економічної політики російського уряду до середини 80-х років XIX століття опинились на межі банкрутства й вирішили припинити діяльність заводу і перенести його у більш перспективне місце. Після детального аналізу було обрано село Кам'янське неподалік Катеринослава (зараз місто Дніпро). Основними аргументами на користь перенесення були наявність залізничного та водного транспорту, близькість вугілля й руди, ну й, не останньою чергою, дешева робоча сила. І коли представники Варшавського сталеливарного заводу запропонували інноваційний бізнес-план інвесторам, то досить швидко відгукнулись такі поважні компанії, як бельгійська «John Cockerill» та німецька «Rheinische Stahlwerke». Отже, 16 травня 1886 року всі інвестори об'єдналися в акціонерне товариство «Societe metallurgique dnierprovienne du midi de la russie.» (надалі Дніпровське товариство) [4]. Підприємство стало своєрідним піонером, приреченим на успіх, об'єднавши на українських землях представників різних західноєвропейських фінансово – промислових груп. Wim Peeters в своєму нарисі «Steel on the steppe» пише: «Cockerill Dnierprovienne», як перша компанія, що облаштувалась в Донбасі, залишаючись тривалий час найуспішнішим бельгійським інвестором та маючи стійкий потік урядових замовлень для залізниць, могла використовувати переваги свого становища – «вони були першими» – і вибирати кращі ділянки землі для розробки родовищ та виробництва» [2].

Новою віхою у розвитку заводу Дніпровського товариства стало призначення 1 вересня 1888 року авторитетного в промислових колах інженера-технолога Ignacy Jasiukowicz на посаду директора-розпорядника. Людина з чудовою європейською освітою Jasiukowicz на посаді директора блискуче проявив себе не тільки в технічних питаннях, а й в питаннях фінансової дисципліни, у сфері торгівлі та в мистецтві добору персоналу. На одному з засідань правління Дніпровського товариства, яке відбулося 19 липня 1899 року і яким керував його багаторічний голова барон Fernan de Macquart, пан Ignacy порушив питання про придбання кам'яновугільних копалин і будівництво коксових печей. Як зазначає в своїй статті «Придніпровське село. Європейські інвестиції» Наталія Буланова, «Його ініціатива знайшла підтримку: вже у серпні 1900 року акціонери придбали Анненську копальню площею 3000 десятин, що знаходилася поблизу станції Ломівка Катерининської залізниці, а потім Кадіївське кам'яновугільне родовище колишнього Алмазного товариства у Слов'яносербському повіті, орендували Лідіївську копальню у Бахмутському повіті» [1].

Паралельно Дніпровським товариством вівся пошук шляхів здешевлення сировини. Історично так склалося, що промисловий видобуток залізної руди на Криворіжжі було розпочато в травні 1881 року анонімним товариством «*Minerais de fer de Krivoï – Rog*», яке було засновано в Парижі у 1880 році й директором якого став головний промютер залізнорудного Криворіжжя Олександр Поль [3]. Наступними почали видобуток руди англійці. Засноване John James Hughes у 1862 році в Англії Товариство Новоросійського кам'яновугільного, рельсового та залізного виробництва в Юзівці розпочало видобуток руди у 1885 році. Услід за французами та англійцями свої рудники відкрили бельгійці. У 1887 році Дніпровське товариство орендувало свій перший рудник у поміщиці Галковської.

У 1898 році директором Акціонерного товариства залізних руд «*Rakhmanovka – Krivoï Rog*» було призначено Jules Cordeweener, випускника Горної школи Брюсселя. Його неоціненним здобутком стало дослідження геології та стану промисловості Криворізького рудничного району, видане в Парижі та Брюсселі у видавництві A. Manceaux в 1902 році під назвою «*Geologie de Krivoï – Rog et de Kertsch: production siderurgique de la Russie meridionale: avec 19 photogravures et 4 cartes (contribution à l'étude de la crise industrielle du Donetz)*»[3]. В своїй книзі Cordeweener так описує успіхи бельгійців:» 3 півночі село Покровське має кордон з землями поміщиків Шмакових, переданих в оренду Дніпровському товариству. Договір оренди був подовжений у 1899 році на 36 років, виходячи зі сплати в 1 копійку пуд (1,63 фр./т.) з мінімальною гарантією в 25 тисяч карбованців (66500 фр./рік).

У перший період експлуатації руду здобували шляхом підземного видобування, але потім Дніпровське товариство змінило цей спосіб розробок на відкритий видобуток. Для закладання кар'єру виникла потреба видалити наносні глинисті ґрунти на глибину 22 метри. Ця значна потужність наносів пояснює, чому Товариство Hughes, маючи опцію першості на розробку покладів на ділянці Шмакова, відмовилось від його експлуатації. Ця компанія, яка була погано зорієнтована в той час, коли не було ані точних мап регіону, ані відомостей про протяжність пластів, проводила пошукові роботи поза рудним тілом. Дніпровське товариство було більш удачливе і не тільки виявило родовище, але й розвідало його з розширеннями, які роблять з рудника Шмакова справжню перлину Кривого Рогу. Варто зауважити, що середній вміст заліза в руді на землях, орендованих у Шмакових, в середньому складав 65 %.

Успіхи Дніпровського товариства спонукали його акціонерів до пошуку нових об'єктів для інвестицій. У 1895 році було створено дочірню компанію під назвою «*Chantiers i Fonderie de Nikolaieff*» в місті Миколаїв, що згодом стала однією з провідних верфей у чорноморському регіоні.

Дивовижні фінансові результати Дніпровського товариства висвітлює доцент кафедри історії Харківського національного університету імені Василя Каразіна Володимир Куліков. В своїй монографії «Підприємства і суспільство в заводських і шахтарських поселеннях Донбасу та Придніпров'я в 1870 – 1917 роках», оприлюдненій в Харкові у 2019 році він подає такі відомості: »Дніпровське товариство було публічною акціонерною компанією, чийми акціями торгували на Петербурзькій, Брюссельській і Паризькій біржах. Ціна однієї акції з 1891 року до 1898 року зросла з 1500 до 7600 франків. Акції номінальною ціною 250 карбованців 1912 року продавали на біржі по 1000 рублів. Протягом 1887 – 1917 років капітал Дніпровського товариства зростав, сягнувши 1911 року 15 мільйонів карбованців, він був розподілений на 60 000 акцій по 250 карбованців» [4].

Карколомні успіхи Дніпровського товариства підштовхнули багатьох акціонерів великих бельгійських компаній реалізувати свої амбіції в Донецько-Криворізькому промисловому регіоні.

На прикладі Дніпровського товариства ми бачимо, як цивілізаційно змінювався регіон Сходу та Півдня України з аграрного на урбаністичний. Спочатку великі європейські фінансово-промислові групи створювали акціонерні товариства, які будували модерні підприємства. Навколо цих підприємств поступово зростали міста, які були пов'язані щільною мережею залізниць. Одна з гілок цих залізниць вела в саме серце Європи. Ось, як про це пише Wim Peeters в цитованому вже нарисі «*Steel on the steppe*»: Завдяки відомій компанії з виробництва спальних вагонів «*Compagnie des Wagons Lits*» і підприємству «*Nord Express*», яке спеціалізувалося на будівництві залізничних ліній, починаючи з 1896 року з Катеринослава (Дніпро) до Брюсселя можна було дістатися менше ніж за три дні комфортабельної подорожі. Бельгійці, що працювали в Донбасі, могли сісти у вагон на південній станції Брюсселя і вже за 65 годин (лише з однією зупинкою в Варшаві) опинитися в адміністративному серці Донбасу.

За майже 40 років – з 1880 по 1919 завдяки великому європейському капіталу південний і східний регіони України змінилися до невпізнаності, але, на превеликий жаль, поразка армії Української Народної Республіки та окупація України червоною армією призвели до того, що радянський уряд своїм декретом від 1919 року націоналізував всі підприємства та капітали, які належали іноземним інвесторам і почав створення міфу про радянську індустріалізацію.

Трохи більш як сто років тому ані Держава гетьмана Скоропадського, ані уряд УНР не змогли відстояти незалежність України в умовах загальносвітового хаосу і війни з Росією, яка триває вже багато сторіч.

І закінчити мені хотілося б словами моєї колежанки по проєкту « Іноземні інвестиції в Україні. Кінець XIX початок XX століть» Валентини Лазебник з її передмови до нашої книги « Європейський слід в становленні української промисловості», виданій в Києві у 2021 році: « Сьогодні Україна, розглядаючи перспективи економічного розвитку країни, пов'язує їх з питанням інтеграції в європейське економічне товариство. Тому дослідження історичного досвіду, який з усією очевидністю дає нам приклад успішного економічного співробітництва різних європейських структур, як на загальнодержавному, так і регіональному рівні, є досить актуальним. Прикладом такого співробітництва є Криворізько – Придніпровсько – Донецький підрегіон Великого Півдня України, що став у XIX початку XX століття центром залучення підприємницького капіталу і досвіду з Англії, Франції, Бельгії, Німеччини, Швейцарії, Нідерландів, США, завдяки яким тут створився унікальний промисловий комплекс (колишня Катеринославська губернія, сучасні Дніпропетровська, Луганська, Донецька, Запорізька області).

У минулому це найбільш промислово розвинуті, інноваційні регіони, тісно пов'язані з Європою історично».

Список використаних джерел

1. Буланова Наталія. Придніпровське село в європейські інвестиції, Кам'янські етюди в стилі ретро, Дніпро, ІМА-прес, 2009. С. 101-110
2. Пеетерс Вім, Сталь у степу, 2010, 104 с.
3. Кордевинер Жюль, Железнодорожное Криворожье на рубеже XIX-XX веков: европейский взгляд, Киев, Арт-Технология, 2017, 160 с.
4. Куліков Володимир, Підприємства й суспільство в заводських і шахтарських поселеннях Донбасу та Придніпров'я в 1870–1917 рр., Харків, Вид-во ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019, 400 с. 400 с.
5. Лазебник Валентина, Європейський слід у становленні української промисловості. Кінець XIX – початок XX століття, Київ, ФОП Мазур, 2021, 272

МЕХАНІЗМ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕПУТАТІВ

Есе звертає увагу на важливість політичної відповідальності депутатів перед виборцями у демократичному суспільстві. Висвітлюється необхідність постійного вдосконалення механізмів політичної відповідальності, оскільки вони є кінцевою ланкою в системі демократії. Зазначається, що на шляху реалізації цього завдання існують виклики, і висувуються пропозиції щодо їхнього подолання.

В есе висвітлюється, що прозорість та механізми моніторингу грають ключову роль у виявленні конфліктів інтересів та корупції серед депутатів. Важливість публікації звітів та відкритого обміну інформацією для забезпечення довіри громадян підкреслюється.

Політична відповідальність депутатів – це їхня відповідність перед виборцями за свої дії та рішення, які вони приймають у рамках своїх повноважень. Вона є важливою складовою демократичного суспільства, оскільки забезпечує контроль за діяльністю депутатів і гарантує, що вони діють у інтересах виборців.

Відповідальність є кінцевою ланкою у системі демократії, оскільки депутати обрані для представлення інтересів громадян та вирішення нагальних суспільних проблем. Однак, на шляху реалізації цього завдання іноді виникають виклики, що вимагають сталого вдосконалення механізмів політичної відповідальності. Зокрема, існує низка способів удосконалення цих механізмів для забезпечення більшої відкритості, ефективності та довіри громадян.

Перш за все, ключовим моментом є встановлення прозорих і механізмів моніторингу. Створення незалежних комітетів або органів, які вивчають дії депутатів та роблять їхню роботу доступною для громадськості, сприяє виявленню можливих конфліктів інтересів чи корупційних схем. Публікація звітів та відкритий обмін інформацією є важливими кроками для створення довіри між обранцями та обранцями.

Другорядним аспектом є створення ефективних механізмів реагування на порушення політичної відповідальності. Забезпечення швидкого та справедливого розгляду скарг, встановлення чітких процедур відсторонення чи позбавлення мандату в разі виявлення негідної поведінки, допомагає впоратися з ситуаціями, коли депутати не відповідають вимогам своєї посади.

По-третє, важливим елементом є залучення громадян до процесу контролю за діяльністю депутатів. Створення механізмів громадського нагляду, таких як обговорення на публічних форумах, засідання громадських рад чи інші форми взаємодії, дозволяє залучити громадян до оцінки роботи своїх представників та створює простір для обговорення суспільних питань.

На сьогоднішній день в Україні існує ряд механізмів політичної відповідальності депутатів, які включають:

Інститут виборів. Вибори є основним механізмом політичної відповідальності депутатів. Виборці мають право відкликати депутата, який не відповідає їхнім очікуванням.

Інститут депутатської етики. Депутати зобов'язані дотримуватися певних норм і правил поведінки, які встановлені Регламентом Верховної Ради України та іншими нормативно-правовими актами. За порушення депутатської етики депутат може бути притягнутий до відповідальності.

Інститут парламентського контролю. Парламент має право контролювати діяльність уряду та інших органів державної влади. Цей контроль може включати в себе запити, звернення, інспекції та інші заходи.

Однак, на думку багатьох експертів, ці механізми не є достатньо ефективними для забезпечення реальної політичної відповідальності депутатів. Це пов'язано з рядом факторів, зокрема:

Недостатній рівень політичної культури виборців. Багато виборців не усвідомлюють свою роль у забезпеченні політичної відповідальності депутатів. Вони не знайомі з процедурою відкликання депутатів і не завжди використовують це право.

Недосконалість законодавства. Законодавство, яке регулює політичну відповідальність депутатів, не завжди є прозорим і зрозумілим. Це ускладнює притягнення депутатів до відповідальності.

Недоїдатність парламентського контролю. Парламент не завжди ефективно здійснює контроль за діяльністю уряду та інших органів державної влади. Це пов'язано з тим, що депутати часто є членами політичних партій, які представлені в уряді.

Для вдосконалення політичної відповідальності депутатів необхідно вжити ряд заходів, зокрема:

Підвищення рівня політичної культури виборців. Необхідно проводити інформаційні кампанії, які будуть спрямовані на підвищення рівня обізнаності виборців про їхні права та обов'язки.

Вдосконалення законодавства. Необхідно внести зміни до законодавства, яке регулює політичну відповідальність депутатів. Ці зміни повинні зробити законодавство більш прозорим і зрозумілим, а також удосконалити процедури притягнення депутатів до відповідальності.

Посилення парламентського контролю. Парламент повинен посилити контроль за діяльністю уряду та інших органів державної влади. Для цього необхідно реформувати систему парламентського контролю, надати парламенту більше повноважень і забезпечити незалежність парламентських комітетів.

Реалізація цих заходів дозволить зробити політичну відповідальність депутатів більш ефективною і забезпечити, щоб депутати діяли в інтересах виборців. На завершення, необхідно зазначити, що вдосконалення політичної відповідальності депутатів – це постійний процес. Важливо враховувати зміни у суспільстві, вдосконалювати законодавство, яке регулює поведінку обранців, та впроваджувати нові технології для забезпечення ефективності цього процесу. Тільки за умови поєднання всіх цих механізмів можна досягти вищого рівня відповідальності депутатів перед своїми виборцями та суспільством в цілому.

Список використаних джерел

1. Халдай, І. В. Політична відповідальність влади як складова побудови правової держави. К: 2009. С. 23-27.
2. Адашис, Л. І. Зв'язок депутатів із виборцями: політична відповідальність чи імперативний мандат?. Вісник Академії митної служби України. Серія: Право 2 К: 2014. С. 39-46.
3. Костицька, І. М. Юридична відповідальність депутата парламенту як прояв відповідальності держави перед народом і людиною. Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія «Право» 29 К:2020. С. 113-119.
4. Майорова, Л. С. Політична відповідальність українських партій: аналіз виборчих кампаній 2015-2020 рр.. К: 2023. С. 121-128

УСТАНОВЧА ГІЛКА ВЛАДИ – ВИМОГА ЧАСУ ТА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СЬОГОДЕННЯ (власні роздуми і стратегія розвитку)

В добу роду і племен, коли домінувала фізична сутність людини і суспільна парадигма споживача, була тільки одноосібна (одна гілка) тоталітарна влада – «*влада і власність у того, хто здобув*». Той, хто був фізично сильніший, той встановлював порядки (установча гілка влади), вирішував що і як робити (виконавча гілка), визначав правила (законодавча гілка), і був суддею (судова гілка).

Війни носили локальний характер.

В добу феодалів та фермерів на перший план вийшла інтелектуальна сутність людини і суспільна парадигма прагматика. З'явилася більш ефективна система органів влади із двох гілок – церковної, яка представляла інтелектуальну сутність людини і світської, яка представляла її фізичне тіло.

Ці дві гілки органів влади знаходилися в постійній конкуренції за установчу гілку влади (право вето). Та гілка, яка була сильніша, та і захоплювала право вето. Створювалися конкурентні умови для розвитку по принципу «*влада і власність у того, хто завоював*».

Почали з'являтися держави аж до імперій і територія війн між ними значно розширилися.

В добу індустріальну, коли почала домінувати харизма (почуттєва сутність людини) і суспільна парадигма цінностей, найбільш ефективною стала система органів влади на принципі «*влада і власність у того, хто купив (вкрав)*».

Така система складається із трьох гілок влади – виконавчих органів, які представляють фізичну сутність людини, органів законодавчої влади, що представляють інтелектуальну сутність людини, та органів влади судової – представляють почуттєву сутність людини.

Ці три гілки органів влади, також, знаходилися в постійній конкуренції за установчу гілку влади (право вето). І знову ж, яка гілка була сильніша, та і захоплювала право вето.

З'являються ситуативні потужні союзи держав, а війни між ними набувають світових масштабів.

На часі перехід до нової епохи, яка вимагає нової політико-економічної системи із чотирьох гілок управлінського служіння (влади), три з яких є обслуговуючими і структурованими в органи управлінського служіння, а саме виконавча, що представляє фізичну сутність людини; законодавча (не законодавча), яка представляє інтелектуальну її сутність; та судову – представляє почуттєву сутність людини.

Первинною (корінною або природною) є гілка установчої влади, яка в наш час (інформаційна доба) стає самостійною і основною.

Установча влада представляє людську совість і має функції встановлення завдання обслуговуючим органам управлінського служіння і контролю його виконання, а також, право вето на всі рішення і призначення в органах управлінського служіння відповідного рівня – країні та територіальних громадах сіл, селищ і міст, і їх асоціаціях.

Світова гібридна війна не тільки між державами і їх союзами, а і між корпораціями, набуває перманентного стану і ведеться в інформаційній, фінансовій, торговій та екологічній сферах, переходячи подекуди і час від часу, в гарячу фазу.

Але, поява самостійної установчої гілки влади, що є ключовою ознакою прямого народовладдя, дозволяє і зобов'язує громадян використовувати свою природну владу для скасування повноважень системи **органів** влади, що не виконує своїх зобов'язань перед громадою і стає несумісною по відношенню до **невідчужуваних** прав, влади і власності людей – життя, свобода, правдива інформація,

справедливість і прагнення щастя, та замінити її на нову, засновану на таких цінностях, принципах і формах організації, які, забезпечать безпеку і щастя найкращим чином.

Ідеологія солідаризм

Виходячи з принципу первинності, який говорить, що влада первинна по відношенню до власності, очевидно, що тільки ті реформи чи перетворення матимуть успіх в економіці, які попередньо забезпечені системною підтримкою перетвореннями в політиці.

Ідеологія – це сукупність системно упорядкованих поглядів, цінностей та інтересів різних соціальних класів і груп, на основі яких усвідомлюються, оцінюються і будуються в реальній дійсності взаємовідносини людей і їх спільнот в цілому та один до одного.

Ідеологією визнаються встановлені форми панування і влади (консервативні ідеології), або обґрунтовується необхідність їх перетворення і подолання (радикальні і революційні ідеології).

Два найбільш поширені ідеологічних напрямки – це **капіталізм** (лібералізм, індивідуалізм, тощо) і **соціалізм** (комунізм, колективізм, націонал-соціалізм, тощо).

Обидва ці ідеологічні напрямки спираючись на парадигму споживача і прагматика, виправдовують принцип *«Влада і власність у того, хто вкрав (купив)»* і мають одну конкретну мету – обґрунтувати і легітимізувати анексію влади і власності у природного їх володаря, людини і громадянина, та концентрацію їх в руках не великої групи людей, які традиційно паразитують за рахунок пограбованої спільноти. А головне, ні в якому разі не допустити повернення вкраденого.

Соціалізм (комунізм, колективізм, націонал-соціалізм, тощо) – це ідеологічний напрямок в якому спільнота, зокрема держава, в центрі і понад усе, а людина розглядається тільки як маленький гвинтик в великому механізмі, який сам по собі нічого не вартий і може бути замінений кожної миті.

Це ідеологія, де колективне домінує над особистим, а головна ідея створення безкласового суспільства загальної рівності.

Економічним базисом соціалізму є соціалістична економіка, яка з одного боку не допускає приватної власності на засоби виробництва, а з другого – знеособлює цю власність і таким чином узурпує її на користь номенклатури та обслуговуючої її класом бюрократії.

На практиці бюрократія регулює всі сторони суспільного життя від державної політики і економіки, знищуючи націю та природну національну державу, і до шлюбних стосунків та дітонародження, свідомо зневажаючи сім'ю і рід.

На перший погляд, головним ворогом соціалізму є капіталізм.

Насправді ж, соціалізм панічно боїться істинно-го володаря і власника громадянина, того громадянина, який *усвідомлює себе господарем і власником свого життя, своєї держави і Богом даної землі; хто приймає до практики ключовий принцип якої завгодно діяльності – чистота засобів(!) досягнення мети; хто свідомо користується і захищає, свої і свого ближнього, невідчужувані від народження свободи, права, владу, власність та людську гідність; і хто розглядає служіння громаді і своєму народу (нації) вищим особистим громадянським обов'язком.*

Капіталізм (лібералізм) – це ідеологічний напрям, коли в центрі індивід, а все навкруги для нього і громада, зокрема. В цій ідеології індивідуальне домінує над колективним – конкретні особисті інтереси і благо значно важливіші, ніж інтереси і благо спільні, приватна власність свята, а регулюється все автоматично ринком, а не громадою.

Свобода розглядається не як законність і свобода від аморальних вчинків, а як свобода досягнення результату, який завжди виправдовує засіб.

Економічним базисом капіталізму є ринкова економіка, яка спирається на «святість» приватної власності та особистий інтерес, створюючи ілюзію суспільства рівних можливостей. Насправді ж, це суспільство споживачів в якому *влада і власність у того, хто вкрав («купив»)* і в якому правлять

гроші – «*все можна мати за гроші, а що не можна мати за гроші, можна придбати за великі гроші, а що не можна придбати за великі гроші, тим можна оволодіти за дуже великі гроші*»

Якщо практика соціалізму – це повне пограбування народу, але в рамках для грабіжників зверху, то практика капіталізму – це пограбування народу в дикій конкуренції без всяких рамок в ілюзії свободи. Ілюзія рівних можливостей і свободи створюється за рахунок того, що система на багато більше ділиться матеріальними благами з обивателем з одного боку, а з другого, за дешеві кредити, заганяє того ж обивателя в повну фінансову залежність – фактично в новітнє рабство.

При капіталізмі нація, національна держава і сім'я знищуються не тотальним регулюванням держави, а економічною петлею і вседозволеністю мультикультуралізму. Головним ворогом капіталізму (лібералізму), як і соціалізму, є той самий свідомий громадянин, який приймає рішення, керуючись, в першу чергу, потребами сумління – свобода, справедливість, гідність і творчість. А ще, час інформаційної доби, який прийшов з появою інтернету і глобального зв'язку, який зробив можливими абсолютно прозорі взаємні стосунки в спільноті. Адже, якщо у людини чи групи людей немає лихих намірів до ближнього, то що їй ховати!? Чи не так ?

На переході від доби індустріальної до доби інформаційної, коли починає домінувати четверта і вища сутність людини совість і її парадигма (цілісності, зрілості) – задоволення потреб людини і суспільства в свободі, справедливості, гідності і творчості; коли прав-диве слово виходить із під контроль грошей – «*все таємне стає явним*» (СП) і «*жито відділяється від половини*» (СП); ідеології представницької демократії, як капіталізму (особа над спільнотою) так і соціалізму (спільнота над особою) більше не в змозі приховувати свою брехливу сутність і відповідати на виклики часу.

Менше з тим, загнані часом в кут капіталізм і соціалізм, продовжуючи демонструвати антагонізм на зовні, насправді прекрасно взаємодіють в використанні основної своєї зброї – «*розділай і володій*» в парадигмі «*ЛІВІ – ПРАВІ*».

Але ЧАС(!) вимагає розглядати суспільні явища і дії в парадигмі «*ТЕМРЯВА – СВІТЛО*» та ідеологічної платформи солідаризму (сучасного республіканізму), який реалізується через безпосереднє народовладдя або пряму демократію в сучасній республіці (*від лат. respublica – справа громади*). Це неможливо зупинити, як неможливо зупинити ідею, час якої прийшов, або правдиве слово чи еру домінації совісті і її парадигми (цілісності, зрілості).

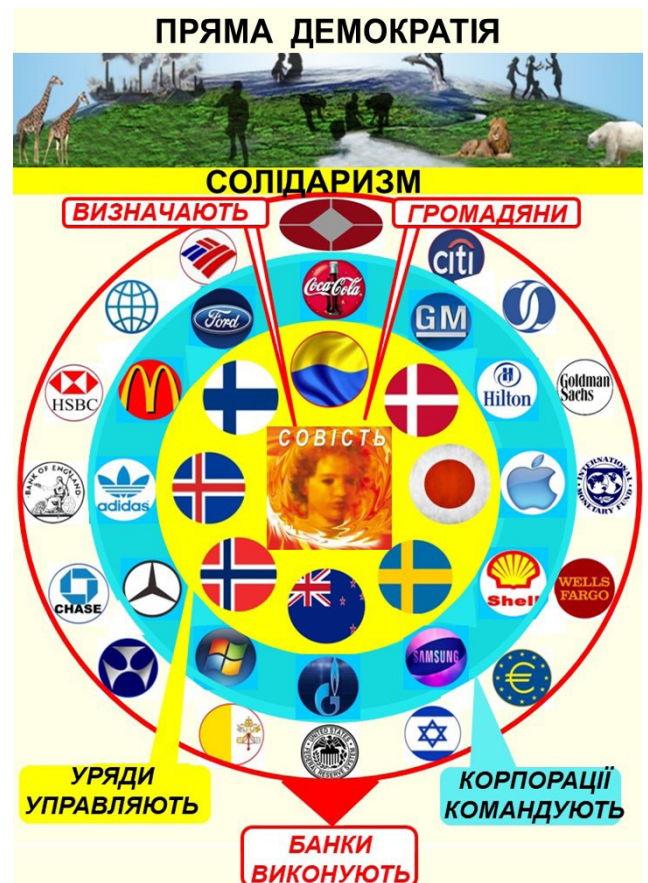
Солідаризм – це спільність поглядів, намірів і дій та спільна відповідальність за спільну справу. Центристський ідеологічний напрямок при якому людина, відчуваючи і усвідомлюючи свій борг перед суспільством і громадою, служить суспільству в той час, як громада піклується про людину. Це ідеологія теорії і практики збалансованої взаємодії в суспільстві людей та громад, і яка з давнини властива українству (толока).

Солідаризм в республіканському (справа громади) державному устрої народився ще в древньому Римі за пів тисячоліття до нашої ери.

В сучасному розумінні – в 18-му столітті (Американська і Французька революції). Але об'єктивно він не міг бути реалізований із-за відсутності необхідних для цього умов – абсолютної прозорості всіх аспектів суспільного життя та відповідної економічної системи.

Існуючі з тих часів і до сьогодні економічні системи лібералізму – ринкова економіка, та соціалізму – економіка командно-планова, тільки компрометували республіканізм.

Солідаризм спирається на **солідарність** – властиву гідним людям, здатність до взаємодії і підтримки для досягнення спільної мети.

З другого боку, виходячи із класичного визначення, що надається енциклопедією «Британіка»: *«Націоналіст – це особа, яка розглядає служіння своєму народу (нації) вищим особистим громадянським обов'язком»* – та незаперечної істини, що:

– всі люди є рівними і мають від народження природні *невідчужувані* права на життя, свободу і прагнення щастя, природну *невідчужувану* владу вільно вибирати між добром і злом та природну і суспільну *невідчужувану* власність;

– кожній політичній нації чи організованій спільноті, залежно від її готовності піклуватися і захищати, Творець дарував або історія надала (як кому подобається) землю – основу суверенітету;

– люди добровільно делегують свою владу урядам з дорученням забезпечити комфортні умови для безпечного життя спільноти і реалізації дарів, талантів та здібностей кожного на благо собі, своєї сім'ї, громади і спільноти;

Очевидно, що солідаризм можуть втілити в життя люди, для яких визначальними факторами рішення є гідність і цінності. Це засвідчує його природну сутність і основну перевагу і відмінність – парадигма цінностей, що і є гідність.

Гідність – це практика духовності і законності (протилежність корупції) – дотримання зобов'язання, взятого на себе, свідомо чи не свідомо, вибирати гідні засоби досягнення мети – жити по совісті або у відповідності з законами та принципами всесвіту; це рівень чистоти та єдності в помислах, словах і ділах.

Тільки з приходом інформаційної доби, коли інтернет і глобальний зв'язок звільнили правдиве слово із під контролю маніпуляторів, з'явилися об'єктивні умови для солідаризму.

Молідаризм є гідність, а основним його принципом чистота засобів досягнення мети – «цінність і висота якої завгодно мети визначається чисто-тою засобів її досягнення».

Солідаризм, піднімає ідеологію, в класичному розумінні цього поняття, на духовний рівень, основним мотивом для якого є інтереси

Політичної Нації по Духу – справедливість, свобода, гідність і творча самореалізація – і тим самим, остаточно відмежовується від ідеологічних доктрин, які діють брехнею і насильством, зокрема таких, як різного роду шовінізм і нацизм.

Точка опори солідаризму в парадигмі принципів і гідності або цілісності, опершись на яку можна перевернути світ – «люди, божевільні настільки, що гадають можуть змінити цей світ, якраз його і змінюють» (Стив Джобс).

УКРАЇНА І СОБОРНІСТЬ: РОЗДУМИ ПРО ДЕРЖАВУ

Розпочинаючи написання есе на цю тему відразу згадуєш про відомий на весь світ вислів «Держава це я» або «L'état c'est moi» (фр.), що його приписують королю Франції Людовіку XIV, який сказав це 13 квітня 1655 р. в Паризькому парламенті, у відповідь на промову голови Сенату, який наголошував, що на першому плані є інтереси держави. Безумовно від того часу, багато змінилося у тому числі й щодо підходів до форм правління державами, а тому навряд чи цю голослівну фразу варто брати за основу готуючи відповідне есе.

Слід зауважити, що держава має вагоме значення у життя кожного українця, адже від народження і протягом всього життя, ми ототожнюємо себе з Україною, а тому маємо вирішальний вплив на подальший розвиток цієї країни. Зокрема, відповідно до ст. 3 Конституції України, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

При цьому, згідно з положеннями ст. 69 Конституції України, народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії. На мою думку, навряд чи, своє волевиявлення чи значення у державотворенні варто розуміти тільки як участь у демократичних виборах, адже на сьогодні існують багато інструментів впливу на розробку, підготовку, внесення змін до діючих нормативно-правових актів чи до підготовки управлінських рішень. Наприклад, відповідно до ч. 2 ст. 7 Закону України «Про статус народного депутата України», народний депутат відповідно до закону розглядає звернення виборців, а також від підприємств, установ, організацій, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, вживає заходів для реалізації їх пропозицій і законних вимог, інформує виборців про свою депутатську діяльність під час особистих зустрічей з ними та через засоби масової інформації. При цьому, згідно з ч. 3 ст. 7 Закону України «Про статус народного депутата України», народний депутат відповідальний за свою депутатську діяльність перед Українським народом як уповноважений ним представник у Верховній Раді України.

У свою чергу, громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, медіа, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення (ч. 1 ст. 1 Закону України «Про звернення громадян»). Зазначена законодавча норма дозволяє нам як громадянам нашої держави вносити власні пропозиції щодо покращення життєдіяльності, у тому числі у різних сферах суспільних відносин. Це підтверджується власним трудовим досвідом роботи у виконавчих органах Бучанської міської ради, які опікуються проблемами жителів Бучанської міської територіальної громади, до складу якої входять 14 населених пунктів: місто Буча, селища міського типу Бабинці та Ворзель, села: Блитава, Буда-Бабинська, Вороньківка, Гаврилівка, Здвигівка, Луб'янка, Мироцьке, Раківка, Синяк, Тарасівщина, Червоне. Бучанська міська територіальна громада згідно з адміністративно-територіальним устроєм України входить до складу Бучанського району Київської області.

Крім того, кожний громадянин має у своєму арсеналі безліч дешевих та дієвих механізмів поширення своєї думки чи пропозиції до посадових осіб органів державної влади чи органів місцевого самоврядування. Для прикладу, якщо ти маєш ідеї, як покращити свою життя у селі, місті, ти можеш скористатися існуючими безоплатними соціальними мережами чи месенджерами для поширення своїх ідей, а також згрупувати навколо себе таких же активних громадян, які будуть адвокатувати певну пропозицію для її подальшої реалізації посадовими особами органу місцевого самоврядування. Крім того, кожна людина може залишити будь-який коментар під постом політика, посадової особи, для того, щоб донести свою думку, а це досить швидкий і дешевий спосіб комунікації з представниками влади.

Хоча зрозуміло, що у суспільстві є поширеною й інша думка щодо доцільності пасивної участі у процесах прийняття управлінських рішень, адже інколи наші ідеї, пропозиції, рекомендації, часто не

враховуються посадовими особами органів державної влади чи органів місцевого самоврядування. Зокрема, на думку Сергія Жадана, людина, яка підтримує владу, взагалі перебуває в доволі ризикованій позиції – вона ж жодною мірою не може вплинути на дії того, кого підтримує. А самій владі, схоже, й на думку не спадає щось пояснювати. В неї просто немає такої функції. Як на мене доволі скептична думка, що може призвести до бездіяльності наших активних громадян.

Однак, не варто забувати, що кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має **обов'язки перед суспільством, в якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості (ст. 23 Конституції України).** **На сьогоднішній день, в умовах повномасштабного вторгнення військ РФ на територію України, не варто забувати, що захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України.** Громадяни відбувають військову службу відповідно до закону (ст. 65 Конституції України).

Отже, кожний громадянин має відповідні права, свободи у реалізації власних задумів, але також не варто забувати про обов'язок піклуватися про свою державу, захищаючи територіальну цілісність й суверенітет від російських варварів, адже «державна – це я». Тому безумовно, ми дякуємо кожному військовослужбовцю, яких захищає всіх українців, щоб ми мали можливість жити, працювати і навчатись в цій державі, у тому числі й підготувати це наукове есе.

Я – ДЕРЖАВА

Життя в сучасному суспільстві подібне до виткання безлічі невидимих ниток, що сплітаються в тканину, відому як «держава». Це не просто абстрактна структура, але справжнє вираження об'єднаної влади, законів та громадян, що спільно складають життєвий пульс нашого суспільства. Серед складних взаємозв'язків, що формують соціальний ландшафт, виникає поняття «я, держава». Це вираження визначає не просто абстрактний суспільний організм, а складний комплекс взаємодіючих інститутів та громадян, що формують структуру сучасного суспільства. В серці цієї складної істоти – держави – тремтять інститути, нитки яких тягнуться в усі куточки нашого існування. Вони створюють рамки для наших взаємин, визначають права та обов'язки, і водночас викликають питання: «Хто я в цьому великому механізмі?»

«Я, держава» – це визнання своєї ролі в цьому складному взаємозв'язку. Це відчуття приналежності до чогось більшого, аніж просто сукупність індивідуальних життів. Це розуміння, що кожен з нас – це активний учасник цієї великої гри, і наше життя взаємопов'язане з життям інших. За фахом я лікар, і з початку повномасштабного вторгнення вступила до лав Збройних Сил України, тож для мене, «Я, держава» – це визнання того, що моя служба є не просто обов'язком перед владою, але і безпосереднім внеском у збереження здоров'я та життя тих, хто обраною нею. Моя робота – це не лише медична практика, але і акт гуманітарної підтримки, вартісної державі та її громадянам. За складною інфраструктурою інститутів – від урядових структур до правосуддя – стоїть потужна мета: забезпечити порядок, справедливість і добробут. І як частка цієї державної сутності, моя роль полягає в тому, щоб усвідомити важливість різноманіття, взаємоповаги та взаємодопомоги.

У військовій медицині, «Я, держава» означає дотримання присяги захисту і служби, навіть за ціною власного комфорту чи безпеки. Це підтвердження того, що кожен момент на службі є внеском у загальну безпеку та благополуччя держави. Моя професія вимагає не тільки медичної експертизи, але і відданості принципам служіння та високої духовної витривалості.

Я, як військовий медик, є частиною системи, яка реагує на виклики держави та світу. Мої дії мають важливе значення не тільки для тих, кого я обслуговую безпосередньо, але і для військового потенціалу та морального дусі держави в цілому. Моя відданість і вміння реагувати на будь-які ситуації визначають мою роль у формуванні медичної безпеки та готовності держави.

«Я, держава» також визначається моєю готовністю служити не лише на полі бою, але й у різних ситуаціях – від надзвичайних ситуацій до гуманітарних місій. Моя робота вимагає від мене багатогранної експертизи, волі та здатності вживати невідкладні заходи у будь-яких умовах.

«Я, держава» – це не лише статус громадянина, але і визнання особливої ролі у захисті і догляді за тими, хто служить. Це відчуття глибокої взаємодії з державою, де кожен медичний втручання – це вклад у мирне і безпечне завтра для всіх громадян. Я, держава, і це відчуття служіння в найвищому вимірі – для власної нації та її людей. Ми, громадяни, є часткою інститутів держави, але також формуємо громадянське суспільство, що виступає не тільки як контролер влади, але і як творець позитивних змін. Ми, як «держава», маємо можливість взаємодіяти, розбудовувати і спільно керувати нашим спільним майбутнім.

Еволюція ідеї соборності у процесі українського державотворення

збірник творчих робіт здобувачів вищої освіти ОП «Парламентаризм та парламентська діяльність» до Дня Соборності України (2024–2025 рр.)

Підп. до друку 10.03.2025.

Видавець

Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського
національного університету імені Тараса Шевченка
Навчальна лабораторія методичного
та видавничого забезпечення навчального процесу 03057, Київ, вул. Антона Цедіка, 20.